

Revista ECONOMICA

Asociația de Studii Economice
SALA DE LECTURĂ

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Acordul global

**factor de sporire
a cointeresării
și a eficienței**

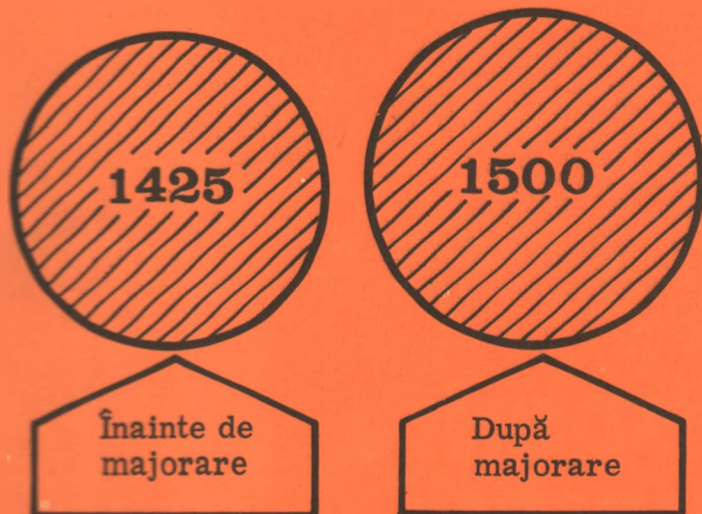
COORDONATE ALE CREȘTERII RETRIBUȚIEI PERSONALULUI MUNCITOR

MAJORAREA RETRIBUȚIEI NOMINALE A PERSONALULUI MUNCITOR (în medie, pe economie)

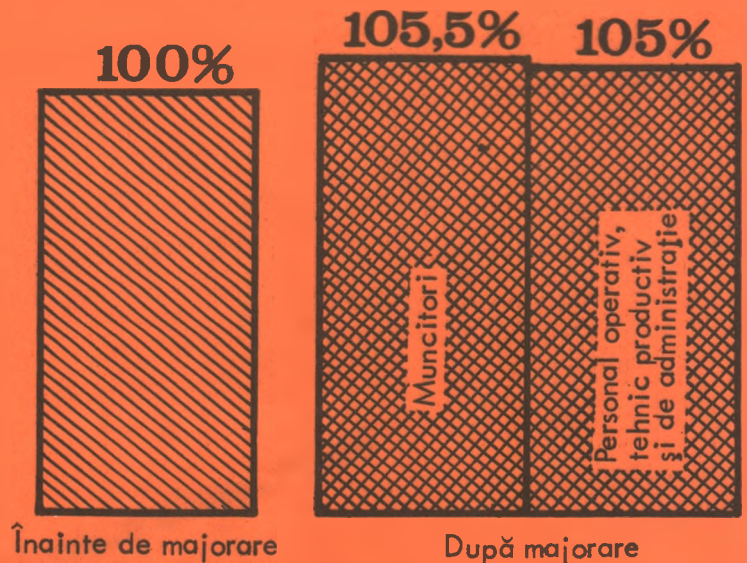
Toate categoriile de personal muncitor peste **7,5 milioane** de oameni vor beneficia de majorarea retribuției, acțiune începută la 1 septembrie 1983 și care se va încheia la 1 august 1984

CREȘTEREA RETRIBUȚIEI TARIFARE MINIME -lei lunar-

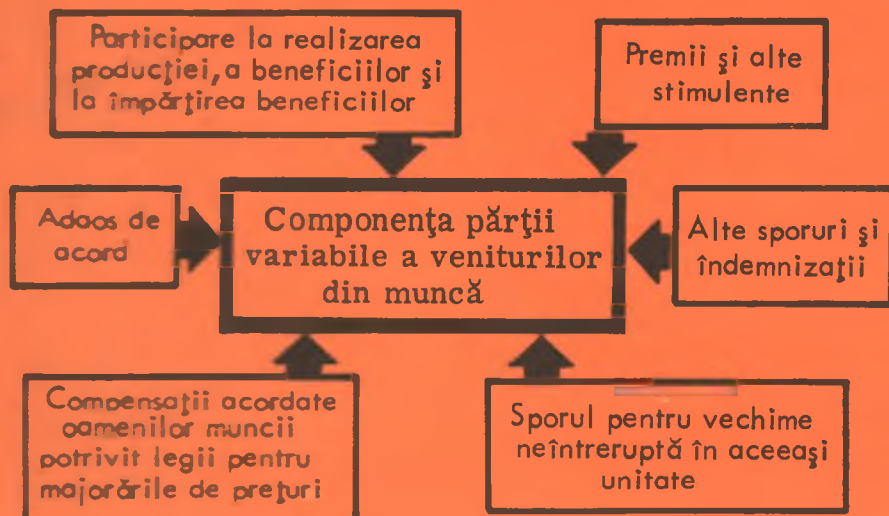
● Raportul dintre retribuiția minimă și retribuiția maximă, pe economie = 1 : 5,52

CREȘTEREA MEDIE A RETRIBUȚIEI TARIFARE

STRUCTURA VENTURILOR DIN MUNCĂ

- în procente -

1980

Trim. IV. 1984

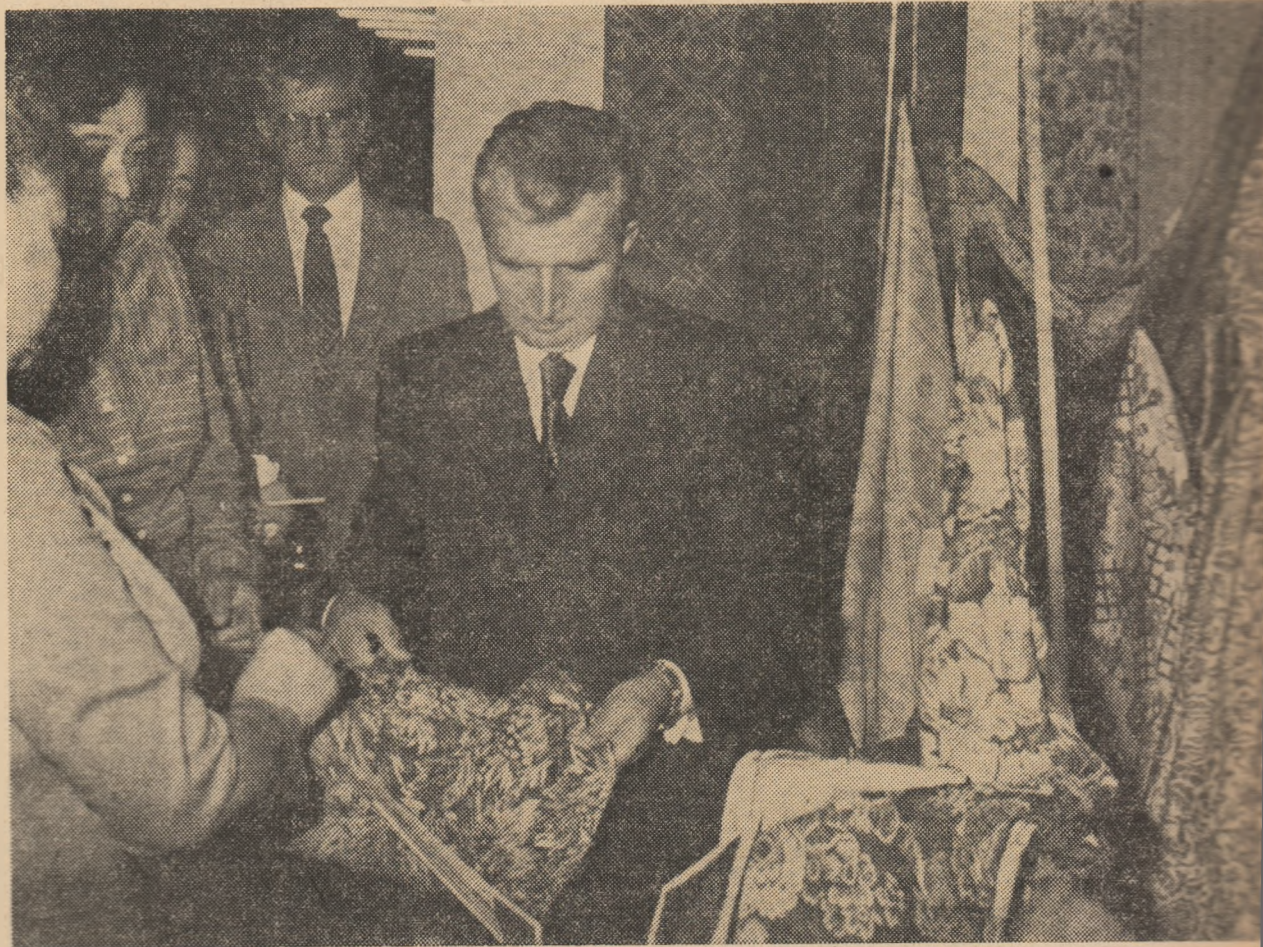
parte variabilă

retribuția tarifară

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

s-a întâlnit cu cadre de conducere
din domeniul industriei bunurilor de consum
precum și din alte ministere și organe centrale

În cursul noului dialog de lucru au fost abordate aspecte concrete privind concepția și realizarea unui mare număr de produse, în lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului cu diferite prilejuri, menite să asigure creșterea producției bunurilor de larg consum, diversificarea acestora, continuarea ridicării a calității vieții, a bunăstării celor ce muncesc.

VIBRANTĂ CHEMARE PENTRU ÎNLĂTURAREA PERICOLULUI RĂZBOIULUI, PENTRU INSTAURAREA UNEI PĂCI TRAINICE

A FLAT ÎN PERMANENȚA în primele rinduri ale uriașei mișcări sociale internaționale pentru dezarmare și pace, răspunzând înțeleșărilor chemări ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru intensificarea luptei în vederea opririi cursei înarmărilor, poporul român a dat în aceste zile o nouă și elocventă expresie a voinței sale, a hotărârii sale de a-și uni toate eforturile, de a conlucra activ cu toate popoarele, cu toate forțele și mișcările de pace din Europa și din întreaga lume pentru apărarea dreptului la viață — dreptul fundamental al oamenilor și națiunilor.

Consecvență poziției sale ferme de pace, în spiritul inițiativelor de până acum ale președintelui Nicolae Ceaușescu, care s-a bucurat întotdeauna de un larg ecou și recunoaștere internațională, România socialistă își face încă o dată auzit glasul pe meridianele globului, în conștiința oamenilor din toată lumea prin **Apelul pentru dezarmare și pace** al reprezentanților organizațiilor de masă și obștești și ai celorlalte organizații componente ale Frontului Democrației și Unității Socialiste. Dind expresie voinței de pace a poporului român, Apelul lansat de adunarea de la București exprimă hotărârea poporului român de a da curs unui amplu program de acțiuni în sprințul dezarmării, în vederea opririi amplasării în Europa a noilor rachete nucleare cu rază medie de acțiune, restrîngerii și distrugerii celor existente, pentru apărarea dreptului suprem al tuturor popoarelor, la viață și pace.

Noua manifestare de pace a României capătă o însemnătate deosebită în contextul îngrijorării firești care domină în aceste zile viața continentului nostru în legătură cu apropierea termenelor de suplimentare a arsenalului din spațiul nostru geografic cu noi rachete nucleare. Țara noastră, prin glasul autorizat al președintelui Nicolae Ceaușescu își exprimă convingerea că alături de guverne și parlamente chemate să dezbereze asupra implicațiilor unui asemenea act asupra securității propriilor lor țări, asupra securității europene, popoarele sînt cele care au rolul hotărîtor, practic — ultimul cuvînt de spus în determinarea unui nou curs în viața internațională, în asigurarea păcii. Creșterea gradului de conștientizare a popoarelor a devenit astfel condiția salvagădării vieții însăși pe continentul nostru și pe întreaga planetă, armele nucleare reprezentînd un pericol egal pentru toate națiunile, indiferent de ordăuire socială, de regim politic, de convingeri și orientări politice, filozofice, religioase sau de orice altă natură. Pe drept cuvînt tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia de curînd că **„problema distrugerii armamentelor nucleare este o necesitate vitală — și trebuie să facem totul pentru a obține aceasta”**.

În acest context și în spiritul politicii consecvente a țării noastre se înscrie și noua acțiune de pace a poporului român. Dind o înaltă apreciere neobositei activități a tovarășului Nicolae Ceaușescu consacrată nobilei cauze a păcii, în telegrama care l-a fost adresată de participanții la adunarea de la București se subliniază că inițiativele și demersurile președintelui României socialiste pentru apărarea păcii l-au impus în conștiința omenirii ca personalitate proeminentă a lumii contemporane. Telegrama evidențiază înaltă răspundere pe care conducătorul țării noastre și-o asumă în fața imperativelor istorice ale momentului actual, de apărare a păcii. Însușindu-și în unanimitate aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la pericolul sporirii potențialului nuclear în Europa, Apelul reprezentanților organizațiilor de masă și obștești și ai celorlalte organizații componente ale F.D.U.S. susține intru totul poziția exprimată de șeful statului nostru în legătură cu tratativele de la Geneva dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii, exprimînd speranța că, prin realism și luciditate, într-un spirit de înaltă responsabilitate pentru viața și pacea popoarelor continentului nostru și ale întregii lumi se va ajunge la înțelegerea necesității de a se opri amplasarea în Europa a noilor rachete cu rază medie de acțiune și se va trece la retragerea și distrugerea celor existente.

În actualele împrejurări internaționale — se arată în Apel — cînd Europa — continentul pe care trăim — a devenit un mens arsenal de arme nucleare, cînd urmează să se amplaseze, în acest an, noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune, noi arme de distrugere în masă, cînd viața întregii planete este amenințată, considerăm că nu există problemă mai im-

portantă decît aceea de a se face totul pentru a determîna oprirea acestui curs periculos. Europa — care a dat și dă atît de mult civilizației și progresului — să fie eliberată de arma nucleară, de pericolul unui dezastru atomic !” Din aceste considerente și răspunzînd repetatelor îndemnuri ale președintelui României socialiste de angajare mai fermă, alături de celelalte popoare europene în lupta pentru dezarmare și pace, participanții la adunare au inițiat și adoptat în unanimitate un cuprînzător program cu privire la organizarea și desfășurarea în țara noastră a unor ample acțiuni, care să facă cunoscută voința neclintită a poporului român de a trăi în pace și deplină securitate, de a-și făuri liber, deplin stăpîn pe destinele sale, viitorul socialist și comunist, de a asigura mersul ferm înainte al patriei spre noi culmi de civilizație și progres.

În spiritul și pe baza acestui program urmează a fi inițiate mari adunări și manifestări de masă, alte acțiuni politice militînd pentru oprirea amplasării de noi rachete, pentru retragerea și distrugerea celor existente și trecerea la măsuri practice, concrete de eliminare a pericolului nuclear. Pornind de la aprecierea secretarului general că nu există și nu poate exista nici o justificare pentru acceptarea ca un fapt împlinit a instalării noilor rachete nucleare, Apelul reprezentanților F.D.U.S., precum și acțiunile care se vor desfășura vor face să se audă glasul de pace al poporului nostru la tratativele de la Geneva, cerința ca reprezentanții Uniunii Sovietice și Statelor Unite ale Americii la aceste negocieri, celelalte state care dețin arma nucleară sau pe teritoriul cărora ar urma să se instaleze noi rachete nucleare, să facă totul pentru a se ajunge la înțelegeri corespunzătoare în vederea neamplasării și opririi desfășurării noilor rachete pe continent. În documente se lansează chemarea de a ne adresa guvernelor și parlamentelor țărilor pe teritoriul cărora urmează să fie amplasate rachete nucleare pentru ca acestea să înțeleagă grava răspundere pe care și-o asumă în fața propriilor popoare, pentru pacea și liniștea Europei. Apelul militează, de asemenea, pentru realizarea în Balcani și în alte regiuni ale Europei și ale lumii de zone fără arme nucleare, fără baze militare străine. Este totodată necesar, subliniază documentul, ca oamenii de știință, cei care cunosc cel mai bine capacitatea distructivă a armamentului nuclear, să-și pună realizările lor exclusiv în slujba păcii și progresului — și nu a distrugerii și războiului.

În contextul eforturilor ce se cer a fi întreprinse de toate popoarele, strîns unite în această direcție, în Apel se evidențiază necesitatea ca și Organizația Națiunilor Unite, celelalte organizații și organisme internaționale să joace un rol tot mai activ în lupta pentru pace, pentru dezarmare și colaborare între popoare.

Poporul nostru este pe deplin conștient că realizarea aspirațiilor sale de edificare a societății socialiste și comuniste în România, ca și îndeplinirea dorințelor de pace și progres ale tuturor popoarelor sînt condiționate în cel mai înalt grad de înlăturarea pericolului nuclear, de instaurarea unei păci traine pe planeta noastră.

Exprimînd întreaga adeziune la politica de pace și colaborare a României socialiste, dînd din nou cea mai înaltă apreciere contribuției inestimabile a tovarășului Nicolae Ceaușescu la cauza apărării libertății și vieții popoarelor, întregul popor român se angajează să acționeze cu toate forțele pentru înfăptuirea neabătută în viața a politicii partidului și statului nostru — politică ce slujește pe deplin interesele supreme, de bunăstare și fericire ale națiunii noastre socialiste, idealurile nobile ale păcii.

Lansînd Apelul pentru dezarmare și pace, poporul român își exprimă convingerea că acțiunile sale vor avea un puternic răsunet în conștiința forțelor progresiste realiste din întreaga lume.

„Este convingerea noastră fermă, se arată în Apel, că stă în puterea popoarelor ca, prin acțiuni unite, tot mai energice, să oprească evoluția periculoasă a evenimentelor, să impună adoptarea de măsuri concrete care să ducă la eliminarea pericolului războiului, la înfăptuirea dezarmării, la salvagădarea păcii. Conclucînd strîns, popoarele pot făuri cea mai puternică armă — arma unității, arma păcii și colaborării !”

Emilian STANCU

ACORDUL GLOBAL —

factor al cointeresării, al creșterii calității și eficienței în economie

RECENTELE MĂSURI de perfecționare a sistemului de retribuire a muncii și a principiilor repartitiei veniturilor oamenilor muncii urmăresc aplicarea și mai fermă a principiului socialist de repartitie, în raport cu cantitatea și calitatea muncii depuse, astfel încât veniturile fiecărui om al muncii să fie determinate nemijlocit, de realizarea planului de producție, de export, de ridicarea continuă a calității produselor, de gradul de valorificare a resurselor naturale, de sporirea eficienței economice.

În elaborarea acestor măsuri, o importanță fundamentală a avut aplicarea consecventă a orientărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind creșterea mai puternică a productivității muncii, factorul hotărâtor de sporire a venitului național, singura sursă a progresului economic și social. Sistemul de retribuire a muncii; perfecționat potrivit principiilor de bază adoptate prin lege, asigură cointeresarea materială a celor ce muncesc la creșterea producției, a productivității muncii și a eficienței economice, precum și repartizarea echitabilă a veniturilor provenite din muncă. În acest scop, s-a hotărât extinderea și generalizarea acordului global în toate unitățile economice, în condițiile de aplicare aprobate prin decretul Consiliului de Stat privind aplicarea formei de retribuire în acord global și a altor forme de retribuire specifice unor ramuri sau activități.

Începând de la 1 octombrie 1983, forma de retribuire în acord global se aplică în mod generalizat în unitățile economice din industrie, construcții-montaj, agricultură, transporturi, cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, proiectare și din alte sectoare. În acord global se cuprind muncitorii, maeștrii, inginerii, tehnicienii și celelalte categorii de personal, inclusiv personalul de conducere din întreprinderi, fabrici, uzine, secții, ateliere, brigăzi, șantiere, loturi, ferme, echipe și alte forme organizatorice asemănătoare. Pe lângă personalul direct productiv, în acord global este cuprins și personalul muncitor din activitățile de reparații și întreținere, sculării, transport intern, depozite, din compartimentele funcționale și din alte sectoare de activitate, care contribuie la realizarea sarcinilor de plan ce revin întreprinderii.

Acordul global este forma de organizare și retribuire a muncii prin care un colectiv de oameni ai muncii se angajează, pe bază de contract, să execute o anumită lucrare sau să realizeze o anumită cantitate de produse, într-o anumită perioadă, în condiții de calitate și eficiență stabilite, iar unitatea se obligă să-i asigure condiții organizatorice și tehnico-materiale corespunzătoare și să retribuiască munca prestată cu suma prevăzută în contract. Contractul se încheie cu unitatea sau, după caz, cu forul tutelar și trebuie să conțină sarcina cantitativă și condițiile în care se realizează, formația de lucru și suma retribuțiilor cuvenite,

obligățiile reciproce ale părților contractante. În acord global se contractează: în industrie, realizarea unui produs complet sau a unei lucrări ori, după caz, producția fizică planificată; în construcții-montaj, un bloc de locuințe, hală industrială, pod, drum, linie electrică sau alte obiecte complete ori un volum de lucrări; în agricultură, o anumită producție de cereale, legume, carne, lapte sau altele; în alte ramuri sau sectoare de activitate, producția fizică planificată, exprimată în unități specifice, cum ar fi metri foraj, tone țifei extras, metri cubi masă lemnoasă în exploatarea forestieră, tone transportate.

Sarcina cantitativă de producție și suma destinată retribuirii, prevăzute în contractul de acord global încheiat de întreprindere la nivelurile stabilite potrivit prevederilor de plan, se defalcă în mod corespunzător pe subunități, până la formațiile de lucru sau echipele de muncitori. Condițiile în care trebuie realizată producția fizică contractată trebuie să se stabilească în mod diferențiat pe categorii de personal, după cum urmează:

— pentru muncitori încadrarea în normele de consum la principalele materii prime, materiale, combustibili și energie; realizarea structurii pe calitate, respectiv încadrarea în parametrii de calitate; realizarea producției fizice destinate exportului prevăzută în plan și în contracte;

— pentru maeștrii, personalul tehnic, ingineresc și celelalte categorii de personal din unitățile de producție, inclusiv conducătorii subunităților, realizarea producției fizice destinate exportului, realizarea structurii pe calitate, respectiv încadrarea în parametrii de calitate; încadrarea în cheltuielile materiale; încadrarea în consumurile normale la principalele materii prime, materiale, furaje, combustibil sau energie; realizarea integrală și la termen a producției fizice contractate;

— pentru personalul de conducere al unităților economice, producția fizică și cu prioritate producția fizică destinată exportului; planul de export; producția marfă vîndută și încasată; producția netă; calitatea, cheltuielile la 1 000 lei producție; producția la 1 000 lei fonduri fixe și alți indicatori stabiliți prin plan.

Aceleași condiții se prevăd și pentru celelalte categorii de personal din compartimentele funcționale sau care sînt cuprinse în acord global la nivelul unității.

Producția fizică contractată, indicatorii și sarcinile care constituie condițiile în care trebuie executată producția fizică sînt, pentru contractul încheiat la nivel de unitate, cele prevăzute în plan pe total unitate, iar pentru subunități, formații de lucru sînt cele defalcate din planul pe total unitate. În acest fel, prevederile din contract asigură mobilizarea întregului potențial tehnico-productiv al unității economice pentru obținerea unor producții sporite, de înaltă calitate, cu cheltuieli cît mai reduse.

Indicatorii și sarcinile ce se prevăd în contractul de acord global drept condiții, precum și cotele cu care se diminuează retribuția pentru nerealizarea lor se stabilesc în mod unitar de către consiliile de conducere ale organelor centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene. Formația de lucru corespunzătoare sarcinii cantitative contractate se determină, pe categorii de personal, potrivit normelor și normativelor de muncă, a statutului de funcțiuni și trebuie să se încadreze în numărul de personal planificat unității. Numărul de muncitori din activitățile de întreținere și reparații, sculării, transport intern, depozite, producerea aburului, aerului tehnologic, deservirea generală și altele, trebuie să rezulte din normative care vor cuprinde atât numărul de personal pe meserii (funcții) cât și nivelul de calificare (categoria de încadrare corespunzător lucrărilor ce se execută potrivit indicatoarelor tarifare de calificare sau a listei lucrărilor necalificate) necesar executării sarcinilor de producție contractate. Formațiile de lucru se stabilesc ținând seama de modul de organizare a procesului de producție, și de nivelul de calificare necesar executării produselor sau lucrărilor contractate.

Suma retribuțiilor convenite personalului cuprins în acord global se stabilește pe baza tarifelor pe unitatea de produs sau lucrare elaborate în raport cu manopera stabilită prin norme și normative potrivit nivelului la care se organizează munca în acord global. La stabilirea tarifelor pe unitatea de produs se are în vedere manopera directă, manopera pentru muncitorii care lucrează după norme de personal sau de deservire, precum și manopera pentru maiștri, ingineri, tehnicieni, celelalte categorii de personal, inclusiv personalul de conducere. Tarifele pe unitate de produs astfel stabilite se exprimă prin raportarea la producția fizică prevăzută în plan (bucăți, tone, metri pătrați, perechi sau alte unități fizice de măsură).

Sumele calculate pe baza tarifelor stabilite pe unitatea de produs și a producției fizice prevăzute în plan trebuie să se încadreze în fondul de retribuire planificat unității pe acea perioadă din care s-au reținut în prealabil sumele ce se planifică pentru sporul de vechime, sporul pentru munca în timpul nopții, sporul pentru condiții nocive sau periculoase, indemnizații aferente concediului de odihnă, compensații pentru majorarea prețurilor la produsele agroalimentare, precum și drepturile care nu se acordă în raport direct proporțional cu producția fizică realizată (indemnizații pentru conducerea formației de lucru, sumele necesare pentru plata drepturilor suplimentare în acord progresiv, sumele pentru personalul necuprins în acord global și alte drepturi).

Obligațiile reciproce ale părților contractante ce se prevăd în contractul de acord global se referă la condițiile de aprovizionare și desfacere a producției, la asigurarea normelor de muncă fundamentate științific pentru toate categoriile de personal, stabilirea tehnologiilor de execuție, condițiile referitoare la disciplina tehnologică, exploatarea în deplină siguranță a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, utilizarea eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei și căile de sporire a gradului de valorificare a acestora, condițiile de recuperare a tuturor resurselor materiale și altele.

Suma retribuțiilor convenite personalului retribuit în acord global se stabilește în raport direct cu cantitatea de produse fizice realizate și calitatea acestora, fără a fi limitată atât în cazul depășirii cât și în cazul nerealizării sarcinilor de plan. De asemenea, în situația în care sarcinile de producție se realizează cu un număr mai mic de personal ori se obține o producție suplimentară cu același număr de personal, acesta va beneficia, în mod corespunzător, de venituri mai mari. În cazul în care sarcinile de producție sau condițiile prevăzute în contract nu se realizează,

veniturile personalului muncitor se diminuează în mod corespunzător. Diminuarea pentru nerealizarea condițiilor este de 1 la sută pentru fiecare procent de neindeplinire a condițiilor stabilite în contract, luate împreună, astfel ca suma convenită corespunzător producției fizice realizate va fi diminuată suplimentar, în raport cu gradul de nerealizare a condițiilor prevăzute în contract, până la limita a 10 procente. Întregul personal muncitor cuprins în acord global va fi retribuit din fondul total de retribuire convenit formației din care face parte, în raport cu producția fizică realizată și nivelul de îndeplinire a condițiilor.

Caracterul stimulatив al acordului global este pus în evidență și de alte prevederi ale reglementărilor în vigoare. Astfel, pentru muncitorii direct productivi și alte categorii de personal la care se poate norma cantitatea de produse pe care o persoană trebuie să o execute într-o unitate de timp, sumele convenite pentru realizările cantitative se vor stabili în acord direct sau alte forme de acord și se vor acorda integral dacă sînt realizate condițiile stabilite prin contractul de acord global. Veniturile realizate în acord global sînt neplafonate iar personalul muncitor cuprins în acord global la nivelul secțiilor, atelierelor, șantierelor, loturilor, fermelor sau altor asemenea subunități primește retribuția în raport cu realizarea producției fizice și a condițiilor din contract, indiferent de rezultatele obținute pe total întreprindere.

De asemenea, toate categoriile de personal, pe lângă suma convenită corespunzător producției fizice și condițiilor realizate, primesc suplimentar premii și stimulente, potrivit legii, pentru realizarea de economii față de consumurile normate, pentru depășirea producției și planului de export, pentru realizări deosebite și altele. Pentru a asigura ca toate organele ierarhic superioare unităților economice să acționeze pentru crearea de condiții necesare desfășurării procesului de producție în vederea realizării producției fizice — care stă la baza acordului global — retribuțiile personalului muncitor din aceste organe se acordă și în raport cu gradul de realizare a producției fizice pe total subunități subordonate. În același timp, ceilalți indicatori care constituie criteriile de acordare a retribuției tarifare pentru personalul muncitor din ministere, centrale industriale, sînt, de regulă, indicatori care constituie condiții prevăzute în contractul de acord global pentru personalul de conducere al unității economice.

Acordul global creează condițiile pentru cointeresarea materială a tuturor categoriilor de personal în realizarea producției, în creșterea calității și eficienței în economie. Pentru aceasta trebuie însă, ca, pe lângă cunoașterea și popularizarea avantajelor pe care le prezintă acordul global, conducerile unităților să ia măsuri pentru stabilirea corectă a normelor și normativelor de muncă pentru toate categoriile de personal; defalcarea pe niveluri organizatorice a indicatorilor de plan (producția fizică și ceilalți indicatori care constituie condițiile prevăzute în contract); stabilirea de tarife pe unitatea de produs pentru toate categoriile de personal.

Prin cuprinderea în acord global a întregului personal se asigură concentrarea eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru realizarea la termen a producției planificate în condițiile stabilite, creșterea răspunderii lor pentru buna gospodărire a mijloacelor de producție încredințate. Fiecare colectiv care lucrează în acord global are atât dreptul, cât și obligația să-și organizeze cât mai bine întreaga activitate, asigurînd folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, utilizarea completă a timpului de muncă, întreținerea și repararea la timp și de calitate a utilajelor.

GH. NIȚA
dir. adjunct
Ministerul Muncii

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Rezerve de sporire a producției de țiței și gaze

ASIGURAREA economiei naționale cu cantitățile necesare de petrol și gaze naturale din resurse interne, creșterea mai susținută a producției de țiței, în condiții de înaltă eficiență prezintă pentru fiecare întreprindere, schelă petrolieră și brigadă de lucru, pentru întreaga industrie a petrolului o sarcină de mare răspundere. Cerințele de hidrocarburi în creștere ale economiei naționale impun luarea unor măsuri tehnico-organizatorice adecvate, care să conducă la depistarea și punerea în valoare a noi rezerve, la exploatarea rațională a celor existente. La realizarea în întregime a prevederilor planului pe 1983 și, totodată, la pregătirea corespunzătoare a producției din 1984.

Aceste obiective prioritare în industria petrolului trebuie privite prin prisma rezultatelor bune obținute în marea majoritate a întreprinderilor petroliere, în numeroasele schele și brigăzi de lucru. În același timp, mobilizarea în continuare a eforturilor petroliștilor pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe acest an și recuperarea, acolo unde este cazul, a restanțelor se circumscrie recentelor măsuri adoptate de conducerea superioară de partid și de stat privind aplicarea sistemului de retribuție, generalizarea acordului global în întreprinderi, care conduc în mod nemijlocit la sporirea veniturilor obținute din muncă ale personalului muncitor.

Pornind de la exigențele ce stau în fața petroliștilor în perioada imediat următoare, în conformitate cu orientările trasate de conducerea superioară de partid, ne propunem să prezentăm în cele ce urmează câteva din preocupările colectivului de oameni ai muncii de la Schela petrolieră Găiești pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pregătirea producției din 1984.

ÎN PERIOADA celor 8 luni care au trecut din acest an, prin organizarea mai bună a extracției pe brigăzi, prin pregătirea din vreme a producției și menținerea în stare de funcționare a întregului parc de sonde etc., prevederile de plan la principalii indicatori fizici au fost nu numai îndeplinite, dar și depășite. Astfel, producția de țiței a fost realizată în proporție de 101,2%, cea de gaze de 111,3%, iar cea de gazolină de 100,1%. De remarcat că toate cele 11 brigăzi ale schelei au obținut depășiri ale sarcinilor planificate.

Fără îndoială, realizările bune obținute până în prezent au fost rezultatul aplicării, la fiecare loc de muncă, a unui amplu program de măsuri tehnico-organizatorice, pe baza studierii atente a deficiențelor care s-au mai semnalat pe parcursul anului. Între aceste măsuri un loc aparte îl ocupă cele referitoare la:

● **reducerea cu 54%, față de începutul anului, a numărului de sonde care**

așteaptă intervenție, acționând în special pentru constituirea a încă trei noi formații de intervenție, reducerea timpilor de lucru pe operație-intervenție sonde în medie cu 0,4 ore, folosirea cuplurilor de pompe ținând cont de condițiile specifice ale anumitor zăcăminte, ceea ce a permis creșterea numărului de ore de funcționare a pompelor de fund în medie cu 3 zile;

● **micșorarea pierderilor din sonde slabe cu 172 tone față de începutul anului;**

● **reducerea timpului de lucru necesar punerii în producție a sondelor cu 30%, prin executarea lucrărilor de construcții-montaj încă din timpul realizării forajului, asigurarea asistenței tehnice pe schimb pentru executarea la timp a lucrărilor tehnologice, întocmirea programelor de lucru cu unitățile colaboratoare pe bază de grafic lunar;**

● **stimularea afluzului în gaura de sondă** prin executarea de tratamente tensio-active și acidizări complexe ținând cont de caracteristicile fizicologice ale fiecărui zăcămint;

● **creșterea factorului final de recuperare** pe seama extinderii injecției, prin completarea numărului de sonde pe zăcămint potrivit proiectului de exploatare și creșterea debitului de injecție în zona Strimbu (unde injecția a crescut cu 30%, materializată într-o sporire a producției de țiței cu 8%) și în zona Cobia Nord, (unde creșterea injecției cu 10% a contribuit la depășirea producției planificate de țiței cu 2%).

În același timp, atenția a fost îndreptată și spre îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale personalului, spre asigurarea unei stabilități mai mari a forței de muncă. Astfel, au fost înființate două noi microcantine pe sectoarele Oarja și Vișina-Răscăieți, unde se asigură masă caldă la 5 brigăzi de lucru, precum și puncte alimentare la sediul tuturor brigăzilor. Au fost luate măsuri de dotare a tuturor brigăzilor cu barăci dormitoare prevăzute cu încălzire centrală și apă curentă, precum și de îmbunătățire a calității echipamentului de protecție și lucru etc. Fără îndoială, toate aceste măsuri au contribuit în mod substanțial la asigurarea unui ritm mai susținut de lucru la fiecare brigadă în parte, la continuitatea producției, la eliminarea absențelor nemotivate și, implicit, la folosirea deplină a timpului de muncă, la evitarea stagnărilor în procesul de extracție etc.

CU TOATE realizările de până acum, cu toate măsurile întreprinse pe linie de producție, considerăm totuși că schela ar fi putut să obțină rezultate mai bune dacă nu s-ar mai fi menținut unele lipsuri organizatorice, unele neajunsuri ce au diminuat în final nivelul indicatorilor fizici, atât pe ansamblu cât și pe fiecare brigadă în parte.

Astfel, există neajunsuri în ce privește asigurarea integrală cu personal

calificat în activitatea de intervenție. Cele 41 de cadre calificate ca sonderi șefi prin cursurile de calificare organizate sînt încă insuficiente pentru nevoile noastre. Această problemă este deosebit de acută deoarece, de nivelul de pregătire al personalului din echipele de intervenție, precum și de gradul de acoperire a necesarului cu astfel de specialiști depinde buna funcționare a sondelor, continuitatea activității de extracție și în final producția zilnică obținută. Iată de ce, în programele de măsuri pentru perioada imediat următoare se prevede **intensificarea preocupărilor pentru pregătirea personalului în aceste specialități, pentru asigurarea unui fond de cadre bine pregătite, paralel cu crearea condițiilor sociale necesare stabilizării lor la locurile de muncă.**

În același timp, există unele greutăți în aprovizionarea cu țevi de extracție, cămăși și pistoane pentru pompele de adîncime, supape cu bilă etc. Prin eforturi proprii s-a reușit ca prin atelierul de recondiționat material tubular să se acopere parțial această lipsă, volumul materialelor recondiționate sporind cu 38,4%. Totuși, practica de zi cu zi demonstrează că aceste măsuri sînt încă insuficiente pentru desfășurarea ritmică a producției. Alături de sprijinul solicitat colaboratorilor în livrarea mai operativă a acestor materiale, au fost stabilite noi măsuri pentru **creșterea mai susținută a producției de materiale și piese recondiționate** care să permită asigurarea unei desfășurări normale a extracției de țiței și gaze.

Considerăm că măsurile adoptate vor asigura premisele materiale necesare realizării integrale și chiar depășirii producției fizice pe acest an. În același timp, a fost demarată în bune condiții pregătirea producției din 1984 (a cărei creștere la producția de țiței numai în luna ianuarie este de 12,9%), trecînd încă de pe acum la materializarea majorității măsurilor stabilite în acest sens ● crearea a încă două formații de intervenție; ● mărirea numărului de sonde active; ● aprovizionarea cu materiale de duranță sporită pentru pompajul de mare adîncime; ● asigurarea mijloacelor de transport la toate brigăzile; ● îmbunătățirea asistenței tehnice prin creșterea calificării personalului muncitor etc.

Avînd asigurate toate condițiile materiale necesare, colectivul de oameni ai muncii al schelei, puternic mobilizat de noile măsuri stabilite de conducerea superioară de partid privind sporirea retribuției personalului muncitor, este pe deplin hotărît nu numai să realizeze în întregime prevederile de plan pe acest an, dar și să pună la dispoziția economiei naționale însemnate cantități suplimentare de țiței și gaze.

Nicolae BĂLAN

Schela petrolieră Găiești

Orientări actuale în procesul economisirii resurselor

HOTĂRIRILE și programele de importanță istorică adoptate de Conferința Națională a P.C.R., fundamentate pe concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră și direcțiile majore de acțiune pentru realizarea obiectivelor cu caracter strategic ale înaintării societății românești pe noi culmi de progres și civilizație, aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești, inclusiv a prevederilor actelor normative adoptate recent, referitoare la legarea mai strânsă a veniturilor individuale de cantitatea, calitatea și importanța muncii depuse, conturează un cadru nou de desfășurare a procesului complex de economisire a resurselor umane și materiale antrenate în producția de bunuri materiale.

De altfel, este important de subliniat faptul că trăsătura definitorie a tuturor documentelor cu caracter programatic adoptate în perioada de după Congresul al XII-lea al P.C.R. o constituie asigurarea condițiilor esențiale pentru trecerea la accentuarea rolului factorilor intensivi de creștere economică; aceasta se traduce, în fond, în necesitatea economisirii efortului social implicat de producția bunurilor materiale prin intermediul valorificării superioare a tuturor resurselor umane și materiale disponibile în complexul economic național sau a celor atrase din import.

Implicațiile dezvoltării de tip intensiv asupra consumului de resurse

ÎN PROCESUL de economisire a efortului social sint antrenate colectivele de oameni ai muncii din toate sectoarele de activitate, un rol esențial revenindu-le însă celor din industrie; acest rol derivă atât din presiunea exercitată de producția industrială asupra resurselor umane și materiale, cât și din efectele propagate de utilizarea rezultatelor acesteia (mijloace de producție sau bunuri de consum) asupra consumului de resurse în alte domenii de activitate.

Ca rezultat al politicii de industrializare, promovată cu consecvență în toți anii construcției socialiste, materializată în orientarea corespunzătoare a efortu-

lui investițional, la sfârșitul anului 1981 industria a ajuns să dețină 44,3% din ansamblul fondurilor fixe din economia națională, față de numai 28% cit dețin alte ramuri care au o contribuție semnificativă la crearea produsului social și a venitului național. Deci, în procesul de utilizare intensivă a efortului social încorporat în perioadele anterioare în mijloace de muncă, industriei îi revine rolul principal tocmai datorită faptului că deține o pondere majoritară în ansamblul fondurilor fixe destinate activităților de producere a bunurilor materiale. Prin prisma conținutului unui procent de creștere a eficienței utilizării fondurilor fixe din industrie, este pe deplin explicabilă atenția deosebită care se acordă valorificării superioare a potențialului productiv acumulat în această ramură.

Trebuie precizat că, în deceniul precedent (1970-1980), creșterea de 3,03 ori a fondurilor fixe industriale a devansat pe cea a venitului național creat în această ramură (2,79 ori), ceea ce semnifică, în fapt, o anumită reducere a eficienței utilizării potențialului productiv acumulat. De altfel, în aceeași perioadă, înzestrarea tehnică a muncii a crescut cu 87,5%, iar productivitatea muncii exprimată prin venitul național ce revenea în medie la o persoană ocupată în industrie cu numai 72,6%. Rezultă că, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului, în cazul industriei s-a manifestat o anumită neconcordanță între gradul de pregătire profesională a forței de muncă și nivelul ridicat de tehnicitate a fondurilor fixe din dotarea unităților productive, cu efecte negative atât asupra utilizării resurselor de muncă vie cât și a celor de muncă materializată, disponibile în economia națională.

Dezvoltarea în ritmuri înalte a industriei și, mai ales, a ramurilor sale de bază, cerință esențială pentru edificarea unei economii moderne, a contribuit la accentuarea dependenței creșterii economice din țara noastră de importul de resurse materiale și energetice și, implicit, a eforturilor valutare. La nivelul anului 1981 industria deținea 83% din consumul intern total de energie electrică și producția realizată în această ramură a presupus importarea a peste 15 mil. tone minereu de fier, 12,9 milioane tone țiței, 3769 mii tone cărbune (în principal hullă pentru cocs), peste

3271 mii tone cocs, 148,9 mii tone ferroaliaje, 118,9 mii tone bumbac fibră etc. Deci, modul cum se acționează în această ramură în domeniul gospodăririi raționale a materiilor prime și a energiei și în cel al valorificării superioare a unor asemenea resurse devine un factor hotărâtor al eficienței economice a rezultatelor obținute în întreaga economie națională și, totodată, pîrghia principală de realizare a caracterului intensiv al creșterii economice.

Din perspectiva efectelor propagate de utilizarea produselor industriale asupra consumului de resurse umane, materiale și energetice din toate domeniile de activitate, rolul industriei în economisirea efortului social este mult mai complex. Este vorba, în primul rînd, de influența complexă pe care o exercită parametrii tehnici ai mijloacelor de muncă asupra consumului de resurse în procesul de utilizare a acestora, precum și asupra nivelului calitativ și al competitivității produselor la realizarea cărora contribuie. În definitiv, parametrii tehnico-economici ai utilajelor și ai altor mijloace de muncă create în industrie condiționează direct nivelul productivității muncii din însăși procesele de producție industrială, precum și din alte ramuri ale economiei naționale, îndeosebi prin prisma perfecționării tehnologiilor utilizate în diferite domenii de activitate.

În al doilea rînd, la nivelul consumatorului individual, calitatea, fiabilitatea și performanțele produselor furnizate de industrie pot influența consumul de resurse. Pe de o parte, în procesele de utilizare a bunurilor de folosință îndelungată, de înaltă complexitate tehnică, fiabilitatea acestora și parametrii lor tehnici generează un anumit consum de resurse energetice și de muncă, implicate de întreținerea și funcționarea lor. Pentru toate tipurile de bunuri de consum calitatea acestora și durata de utilizare asigurată din însuși procesul de fabricație influențează ansamblul consumului individual de produse industriale și, implicit, de resurse materiale și energetice necesare satisfacerii cerințelor populației autohtone.

În al treilea rînd, calitatea activității desfășurate în industrie, materializată în caracteristicile tehnico-funcționale și estetice ale produselor obținute, conferă acestora un anumit nivel de competitivitate în raport cu care devine sau nu posibilă realizarea lor pe piața ex-

ternă în condiții de eficiență economică maximă și, implicit, de recuperare integrală a efortului social depus pentru producerea unor astfel de bunuri. De asemenea, potrivit principiului actualului mecanism economico-financiar, al autogestiei, recuperarea eforturilor valutare implicate de asigurarea, prin intermediul importului, a resurselor materiale și energetice necesare producției industriale este firesc să se realizeze prin însăși exportul produselor realizate în această ramură.

În fine, în al patrulea rând, orientarea prioritară a eforturilor investiționale pe parcursul a peste trei decenii de construcție socialistă spre realizarea unei industrii moderne (însumând peste 1 000 miliarde lei) a avut ca obiective principale pe de o parte reducerea și chiar eliminarea dependenței modernizării economiei românești de importul de tehnologie, iar pe de altă parte, asigurarea participării țării noastre la schimburile mondiale de valori materiale și spirituale nu prin furnizarea de materii prime și energie, ci prin intermediul unor bunuri și servicii care valorifică potențialul tehnico-științific și creativ al poporului nostru, singura resursă practic inepuizabilă. Or, trebuie spus că economisirea efortului social depus în perioadele anterioare pentru realizarea acestor obiective depinde hotărâtor de măsura în care industria românească poate asigura direct, sau prin cooperare internațională, satisfacerea cât mai deplină a cerințelor economiei naționale. Dintr-o asemenea perspectivă, este de reținut că de abia în anul 1981 România a realizat un excedent în comerțul exterior cu utilaje, instalații, mijloace de transport și alte bunuri similare, această compensând numai în parte defi-

citul valutar creat de importul de resurse necesare producerii lor.

Utilizarea eficientă a infrastructurilor industriale

CORESPUNZĂTOR rolului industriei în economisirea resurselor umane, materiale și energetice necesare susținerii programelor de creștere economică, în continuarea direcțiilor de acțiune în acest domeniu, trebuie, după părerea noastră, să se ia în considerare modul specific de constituire a complexului industrial din țara noastră. Structurile actuale la nivel macroindustrial sînt rezultatul eforturilor întregului popor depuse pe parcursul a peste trei decenii de construcție socialistă. Un anumit gen de evoluție a structurilor macroindustriale poate contribui la reducerea consumului de resurse. Însă nu trebuie pierdut din vedere că asemenea structuri au evoluție lentă și acțiunea lor este semnificativă numai pentru orizonturi, mari, putînd fi luată în considerare numai în structurarea și fundamentarea unor strategii de lungă perspectivă.

Pe termen scurt sau mediu, corespunzînd actualului deceniu în care țara noastră urmează să dobîndească un nivel mediu de dezvoltare economico-socială, accentul principal este firesc să fie pus pe utilizarea în condiții de eficiență economică maximă a infrastructurilor industriale existente, a potențialului tehnico-științific acumulat, precum și valorificarea prioritară a resurselor disponibile în țară. Or, tocmai aceste direcții majore de acțiune precum și măsurile adoptate în ultimii ani sînt conturate în documentele de partid și de stat care vizează etapa actuală de

trecere a economiei românești de la dezvoltarea extensivă la creșterea economică de tip intensiv.

În consecință, eforturile investiționale sînt orientate prioritar în acest cîmp nu atît spre crearea unor noi obiective industriale, cît mai ales spre reutilizarea și modernizarea capacităților existente. Totodată, aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești vizează tocmai creșterea răspunderii și intensificarea preocupărilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii din industrie în utilizarea cu maximum de eficiență economică a mijloacelor fixe încredințate de societate.

Referitor la ceilalți factori principali de producție — forța de muncă, resursele de materii prime și energetice și potențialul tehnico-științific și creativ acumulat — sînt de subliniat orientările conturate în cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului la Ședința comună a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor și a Consfătuirii cu activul din industrie și investiții din 8 septembrie 1983, care preciza că este necesar „...să se acorde o atenție și mai mare îmbunătățirii în continuare a calității producției, reducerii rebuturilor, ridicării nivelului tehnic al întregii activități... economia noastră națională are nevoie de produse de calitate tot mai bună, de fiabilitate tot mai ridicată și, totodată, pentru a fi competitivi la export, tre-

V. BOGDAN

(Continuare în pag. 19)

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

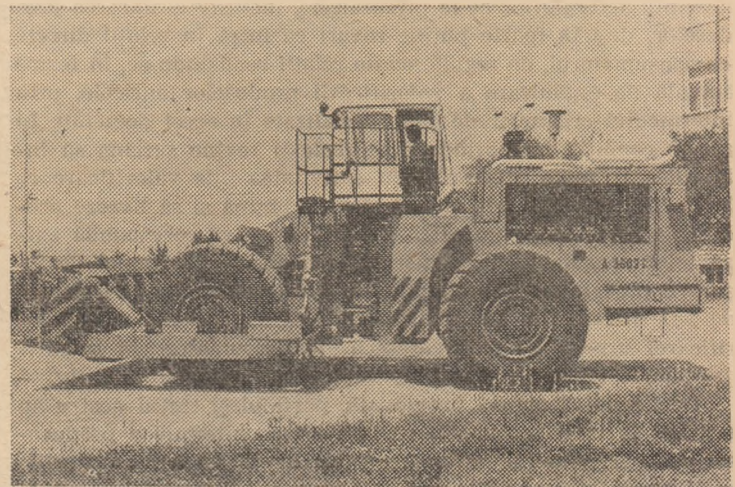
Buldozer pe roți, tip A 3603 L

ROD al concepției specialiștilor Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tractoare din Brașov, acest utilaj terasier de mare randament este destinat lucrărilor agricole grele și de volum mare, specifice amenajărilor hidrotehnice pentru navigație și irigații, construcțiilor de drumuri și căi ferate, decopertării de terenuri, defrișării etc. Buldozerul A-3603 L se protează, de asemenea, la executarea de lucrări în viteză și pe distanțe de parcurs mari, în special pe terenurile compacte și plane formate din materiale abrazive și nisipoase. Sistemul de rulare (pe pneuri) și direcția (cu sașiu articulat) fac din el un utilaj foarte apreciat pentru mobilitatea sa. La schimbarea punctului de lucru, el se poate deplasa pe roțile proprii cu o viteză maximă de 34 km/oră.

Productivitatea este și ea foarte ridicată: de exemplu, la săparea în tranșee, cu transport pe 25 m în teren de categoria a

II-a, volumul orar de material excavat este de 130 m³. Buldozerul tip A-3603 L este acționat de un motor diesel robust, cu aspirație naturală, cu 12 cilindri dispuși în V și cu o cilindree de 19,9 litri, a cărui putere este de 350 CP la 2 100 rot./min. Cutia de viteze, cu 8 trepte de mers înainte +4 trepte de mers înapoi și cu schimbarea tuturor treptelor sub sarcină, cu telecomandă hidraulică, constituie unul din factorii înaltei sale productivități.

Ambele punți sînt motrice și sînt prevăzute cu reductoare planetare, plasate în butucii roților. Puntea din spate este oscilantă (12° în fiecare parte), menținînd contactul permanent al celor patru roți cu terenul. Sistemul de frinare, cu discuri și cu circuite separate pentru fiecare punte, este realizat la nivelul celor mai severe exigențe actuale.

Echipamentul buldozer este acționat de cilindri hidraulici. Prin două manete de telecomandă hidraulică se poate controla cu ușurință, înălțimea lamei, unghiul de tăiere și înclinarea laterală (tilt). Sistemul de direcție este, de asemenea, hidraulic și are rezervorul comun cu echipamentul. Toți cilindrii hidrau-

lici au tijele călite superficial și cromate dur.

La cerere, buldozerul poate fi echipat cu o lamă tip „U” pentru împingerea materialelor ușoare, fie cu o lamă format redus, destinată lucrărilor grele.

E. K.

Directii de valorificare superioară a produselor agricole

A SIGURAREA consumului populației potrivit cerințelor Programului de alimentație rațională presupune nu numai sporirea producției ei și inițierea de măsuri care să faciliteze intrarea în consum a produselor în cantitatea și, mai ales, de calitate care să permită satisfacerea cererii tuturor categoriilor de consumatori. Dezideratul este impus de faptul că obținerea produselor agricole și consumul lor sunt separate, în general, în timp și spațiu. Din momentul obținerii până la intrarea în consum, produsele agricole parcurg un anumit circuit de valorificare în care sunt supuse unor operațiuni pregătitoare (sortare, calibrare, ambalare etc.), vehiculate la consumator și apoi supuse desfacerii. Atingerea obiectivului privitor la cantitatea și calitatea produselor intrate în consum poate avea loc și prin perfecționarea tuturor proceselor ce se desfășoară în circuitul lor de la locul de producție la cel unde sunt utilizate pentru satisfacerea diferitelor nevoi, adică a activității de ansamblu, de valorificare a produselor agricole.

Valorificarea produselor agricole are implicații dintre cele mai importante atât în ceea ce privește satisfacerea cererii consumatorilor, indiferent care este natura acestora, cât și eficiența economică din întreprinderile agricole producătoare și aplicarea prevederilor autogestiei economico-financiare în aceste unități. Cu ocazia valorificării produselor se formează veniturile producătorilor, care se află nu numai sub influența cantităților valorificate ci și a prețurilor, al căror nivel variază și în funcție de calitatea produselor livrate beneficiarilor. Ca urmare, producătorii agricoli trebuie să-și concentreze preocupările în procesul de organizare și conducere a activităților pe care le desfășoară, atât asupra problemelor tehnice ale producției în vederea sporirii volumului acesteia, cât și asupra celor ce se manifestă în fluxul produselor la organele beneficiare sau la consumator, urmărind evitarea oricăror pierderi de ordin cantitativ și a depreciilor calitative.

Întreprinderea agricolă trebuie să privească în mod global sistemul activităților ce le înfăptuiește, inclusiv desfacerea produselor, deși în foarte puține cazuri ea intră în relații directe cu consumatorul, de regulă aceste relații realizându-se, în forma actuală de organizare a valorificării produselor agricole, prin intermediul organelor de stat specializate în acest domeniu. În aceste condiții, întreprinderii agricole îi revine sarcina să înfăptuiască toate procesele din activitatea de valorificare ce intră în atribuțiile sale și mai ales să obțină și să livreze produse la asemenea parametri calitativi care să corespundă exigențelor consumatorilor, cheltuielile avansate pe timpul desfășurării proceselor de producție, ca și cele efectuate în circuitul de valorificare (de către întreprinderea sau organele de valorificare) urmînd să se regăsească la consumator în produse corespunzătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ.

Prin politica agrară promovată, partidul și statul nostru au urmărit în mod permanent cointeresarea materială a producătorilor, perfecționînd diferite **pirghii de înfăptuire a valorificării produselor agricole**, și mai ales sistemul de prețuri la aceste produse. Mai mult, relațiile dintre cooperativele agricole de producție și stat cu privire la valorificarea produselor se stabilesc pe baze exclusiv comerciale, cointeresarea materială fiind ridicată la rang de principiu al politicii economice promovate față de aceste unități. Totodată, prin corelarea prețurilor produselor agricole cu cele ale produselor de proveniență industrială, destinate aprovizionării populației rurale, se urmă-

rește desfășurarea unui schimb echitabil de mărfuri între sat și oraș.

Prin cointeresarea materială a producătorilor agricoli, statul stimulează obținerea unor produse de calitate superioară, prețurile produselor agricole, care constituie elementul central al sistemului de cointeresare materială, sînt diferențiate și în funcție de calitatea acestora. Este ușor de dedus faptul că, dacă parametrii calitativi la care se valorifică produsele agricole vor fi ridicați, nivelul prețului mediu de valorificare va tinde spre limita superioară a prețurilor individuale stabilite pe calitate, la legume, fructe etc. În cazul cerealelor și al leguminoaselor boabe, prețul efectiv de realizare, în condițiile în care calitatea produselor este superioară celei prevăzute prin standarde, va fi superior celui stabilit prin reglementările legale, pentru calitatea de bază. Exemplul de mai jos, deși constituit pe baza unor cantități ipotetice de produse ce se livrează, considerăm că poate reliefa implicațiile obținerii și valorificării unor produse de calitate superioară, prin intermediul prețurilor, asupra nivelului veniturilor unităților.

La cantitățile înscrise în tabel, o calitate efectivă a produselor în conformitate cu prevederile din standarde determină un plus de venituri de circa 1,8 milioane lei, față de varianta în care calitatea efectivă se află sub prevederile existente în normele legale. Este evident că, în situația în care calitatea efectivă a fiecărui produs se află mult sub cea din standarde, vor crește și mai mult pierderile de venituri. În cazul porumbului, mai ales datorită condițiilor de recoltare (ploi, umiditate atmosferică ridicată), procentul de umiditate efectiv depășește destul de mult pe cel admis la preluare, ceea ce are influență directă asupra prețului și, implicit, asupra veniturilor.

Calitatea produselor livrate depinde, desigur, de modul în care se desfășoară activitatea de obținere a acestora, dar menținerea și chiar ridicarea calității sînt strîns legate de modul în care se înfăptuiesc toate procesele care au loc în circuitul pe care îl parcurg produsele de la producător la consumator. În acest sens se implică, prin activitatea lor, și organele de valorificare cărora le revine un rol foarte important în valorificarea superioară a produselor agricole și în satisfacerea exigențelor tot mai ridicate ale consumatorilor.

Începînd cu recoltarea produselor și încheind cu livrarea lor către consumatorul industrial (cereale, floarea soarelui, leguminoase etc.) sau cu desfacerea cu amănuntul (legume și fructe în stare proaspătă, cartofi etc.), trebuie să se urmărească mo-

	Cantit. livrată (t)	Diferență de calit. (%)	V ₀		V ₁		Venituri (V ₁ - V ₀) (mii lei)
			Preț efectiv (lei/t)	Venituri (mii lei)	Preț efectiv (lei/t)	Venituri (mii lei)	
Grâu	5 000	- 6	1 410	7 050	1 500	7 500	+ 450
Porumb	7 500	- 10	1 143	8 573	1 270	9 525	+ 952
Orz	4 200	- 3	1 261	5 296	1 300	5 460	+ 164
Floarea soarelui	3 500	- 2	2 626	9 191	2 080	9 345	+ 154
Soia	1 200	- 2	3 185	3 822	3 250	3 900	+ 78
Total	x	x	x	33 932	x	35 730	+ 1 798

V₀ — calitatea efectivă a produselor este sub prevederile din standard

V₁ — calitatea efectivă este considerată ca fiind la nivelul celei din standarde (prețul efectiv = prețul de bază)

dul de evoluție a produselor (activitatea biologică continuă și după recoltare), comportamentul acestora și să se înfăptuiască potrivit cerințelor tehnice și economice toate procesele și operațiunile din circuitul de valorificare. Raționalitatea acestora se impune a fi privită atât prin prisma implicațiilor pe care le are asupra calității produselor, cât și a cheltuielilor pe care le generează, inclusiv în ceea ce privește consumul de energie. De altfel, conservarea calității produselor agricole, mai cu seamă a celor perisabile, presupune însemnate cheltuieli de energie pentru ambalare, condiționare, depozitare și păstrare, cind se cer a fi create condițiile ambiante potrivit cerințelor fiecărui produs.

O mare importanță revine în circuitul de valorificare **transportului produselor agricole în mod ritmic** la bazele de recepție sau la centrele de preluare, evitîndu-se menținerea lor îndelungată în cimp, care favorizează, în cazul cerealelor, apariția unor fenomene de mușcăire, rîncezire, încălzire etc., iar în cel al legumelor și fructelor deprecierea calitativă, determinate de desfășurarea necontrolată a proceselor biologice, duc la pierderea „feței comerciale” de către aceste produse.

Sincronizarea dintre recoltarea produselor și transportul acestora este condiționată de existența unui parc de mijloace de transport corespunzător cantitativ și calitativ (să satisfacă cerințele de temperatură, umiditate relativă ale produselor foarte perisabile) dar și de buna organizare a transportului, a folosirii depline a capacității mijloacelor de transport, a recepționării produselor și, în general, a procesului de preluare a producției de la unitățile agricole.

Atenția ce trebuie acordată transportului produselor este determinată de faptul că în acest proces, potrivit unor aprecieri, pot avea loc pierderi de producție care în unele cazuri ating 10%, ceea ce înseamnă foarte mult dacă avem în vedere volumul fizic al producției agricole obținute în decursul unui an.

Sistemul relațiilor dintre întreprinderile agricole furnizoare și beneficiari, funcționalitatea acestuia reprezintă, de asemenea, un domeniu ce trebuie perfecționat pentru valorificarea superioară a produselor agricole și satisfacerea cât mai deplină a diferitelor nevoi ale economiei naționale și ale consumatorilor. De altfel, fructificarea nenumăratelor avantaje oferite de prețurile practicate începînd din 1981 și de primele acordate pentru cantitățile de produse livrate la fondul de stat, depinde de activitatea întreprinderilor agricole, care trebuie să se concretizeze în producții tot mai mari, dar și de modul în care se înfăptuiesc relațiile dintre aceste întreprinderi și organele de stat cu sarcini de valorificare a produselor agricole, pentru că sistemul de prețuri și cel de prime funcționează tocmai în procesul de manifestare a acestor relații.

Respectarea prevederilor contractuale și a celor legale cu privire la preluarea produselor se constituie într-o cale de mare importanță pentru reducerea pierderilor, mai cu seamă de legume și fructe, producătorii valorificîndu-și produsele la prețuri mai mari, obținînd venituri sporite, iar consumatorilor li se oferă produse cu o bună stare de prospețime și de calitate superioară. În același timp, furnizorilor le revine sarcina livrării eșalonate, potrivit graficelor, a cantităților contractate, pentru a se evita „virfurile” în livrare, ceea ce ar putea depăși capacitatea de „absorbție” a unităților operative ale organelor de valorificare a produselor agricole.

Perfecționarea relațiilor dintre întreprinderile agricole furnizoare și organele de valorificare ar putea viza un eventual larg de aspecte, dintre care mai importante ni se pare a fi următoarele :

a) scutirea circuitului de valorificare prin alegerea, cel puțin în cazul produselor foarte perisabile, a unor „canale” mai „scurte” de valorificare cu consecințe directe asupra nivelului cheltuielilor ocazionate de activitatea de valorificare, a menținerii calității produselor, a nivelului prețurilor și a satisfacerii cerințelor consumatorilor față de calitatea produselor ;

b) respectarea de către toate părțile implicate în activitatea de valorificare, și în toate cazurile, a prevederilor contractuale cu privire la termenele de preluare și la cantitățile ce fac obiectul acestor preluări ;

c) respectarea condițiilor de recepționare în sensul stabilirii și înscrierii în documentele de preluare a calității produselor în momentul preluării, în cazul cînd recepția se face „loco furni-

zor” ; se evită, astfel, apariția unor divergențe între furnizor și beneficiar în legătură cu calitatea reală a produselor și implicit, cu nivelul prețurilor acordate de către beneficiar ;

d) cunoașterea și aplicarea întocmai, de către toate părțile, a prevederilor din standardele de analiză pentru determinarea calității produselor pe baza căreia se formează nivelul prețurilor ; orice declarare a produselor în baza unei aprecieri eronate a calității are drept consecință nemijlocită reducerea prețurilor și, deci, a veniturilor ;

e) asigurarea ambalajelor la termenele prevăzute în lege, pentru a se putea organiza recoltarea, livrarea și transportul produselor în flux continuu în perioada de obținere.

Sezonalitatea deținerii produselor agricole vegetale și ritmicitatea cererii consumatorilor față de aceste produse impun în mod necesar depozitarea și păstrarea lor.

Păstrarea produselor agricole este o problemă care preocupă omenirea în dorința ei de a-și asigura hrana, urmărindu-se găsirea celor mai adecvate tehnici de păstrare, specifice diferitelor zone geografice, pentru a evita pierderile de recoltă, „dijmuirea” acestora de diferiți dăunători (după unele aprecieri, pe plan mondial, numai rozătoarele distrug anual 40 milioane tone produse alimentare).

În țara noastră procesul de intensificare a agriculturii pentru transformarea ei într-o ramură de mare randament și înaltă productivitate, este însoțit și de dezvoltarea bazei materiale a activității de valorificare, fiind creată, între altele, o puternică rețea de depozite pentru cereale, legume și fructe, rețea care va fi completată cu noi spații de păstrare, în cincinalul pe care îl parcurgem.

De mare însemnătate este activitatea de depozitare în cazul desfacerii produselor agricole pe piața externă, asigurînd exportul acestora în perioadele conjuncturale cele mai favorabile. Acest lucru are consecințe directe asupra nivelului prețului extern obținut și al cursului de revenire care se înregistrează în urma operațiunilor de export.

Alături de existența spațiilor de depozitare un rol dintre cele mai importante pentru valorificarea superioară a produselor agricole îl are **perfecționarea tehnologiilor de păstrare** a acestor produse, elaborarea unor tehnologii fundamentate pe baza concluziilor cercetării științifice efectuate cu privire la condițiile cerute și comportamentul diferitelor produse pe timpul păstrării.

Utilizarea unor tehnologii care să asigure condiții optime de păstrare are repercusiuni directe asupra creșterii perioadei de păstrare a produselor, a diminuării pierderilor cantitative și de calitate pe timpul păstrării și a cheltuielilor de păstrare. Dacă avem în vedere că producția supusă păstrării este de ordinul milioanei de tone, cerințele unor produse (legume și fructe) față de condițiile de păstrare, înseamnă că volumul cheltuielilor ocazionate de acest proces este destul de ridicat. De altfel, pe tona depozitată cheltuielile de păstrare, în cazul legumelor și fructelor, pot ajunge la 500 lei. Acest lucru reclamă perfecționarea și a altor laturi ale procesului de păstrare a produselor agricole : **alegerea tipului optim de depozit, amplasarea optimă a depozitelor, utilizarea rațională a spațiilor de păstrare.**

O activitate complexă cum este cea de valorificare a produselor agricole, în care procesele tehnice și biologice se îmbină cu cele economice și în care lucrează cadre cu specializări diferite, generează, desigur, mult mai multe direcții în care se poate acționa pentru perfecționarea sa. Tratarea exhaustivă a acestora devine, în aceste condiții, aproape imposibilă. Implicațiile ei economice și sociale sînt însă destul de mari, de aceea este necesar să se afle permanent în atenția specialiștilor și a organelor care conduc agricultura. În același timp, organele de stat de valorificare a produselor agricole, funcționînd pe principiul autogestiei economico-financiare, trebuie să pornească de la cerințele acestora și ale noului mecanism economico-financiar în înfăptuirea activității de valorificare, asigurînd economisirea resurselor materiale și umane pe care le utilizează, mărind aportul lor la satisfacerea cât mai deplină a cererii de consum a populației și a altor nevoi ale economiei naționale.

dr. Radu VOICU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Pregătirea temeinică, complexă a aplicării sistemului de retribuire

ÎN ACESTE zile, în unitățile economice din întreaga țară se desfășoară ample acțiuni de pregătire temeinică, complexă a transpunerii neabătute în practică a recentelor măsuri privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiuunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal. În vederea dezvoltării proprietății socialiste, a aplicării și mai ferme a principiului socialist de repartitie în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse, a legării mai strinse a veniturilor individuale ale fiecăruia de rezultatele obținute în îndeplinirea prevederilor de plan, a generalizării acordului global și pe această bază a imbinării recompensării materiale neplafonate pentru rezultatele bune în muncă cu răspunderea materială sporită pentru îndeplinirea sarcinilor de serviciu, în întreprinderi se acționează cu eforturi sporite pentru realizarea integrală și depășirea planului de producție și export, creșterea productivității muncii, a gradului de valorificare a resurselor materiale, a eficienței întregii activități economice. Dat fiind că orice creștere a veniturilor fiecărui om al muncii este indisolubil legată de creșterea venitului național, singura sursă care asigură fondurile necesare pentru dezvoltarea generală a societății și îmbunătățirea nivelului de trai, fiecare întreprindere se pregătește temeinic pentru aplicarea sistemului de retribuire, generalizarea acordului global, aducând o contribuție sporită la realizarea producției fizice planificate, folosirea deplină a capacităților existente, fabricarea și livrarea la termen, în condiții de înaltă calitate a producției, gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești încredințate, astfel încât să obțină rezultate financiare cât mai bune, să acopere integral cheltuielile din venituri proprii, să depășească rentabilitatea și beneficiile planificate.

În acest context, prezentăm în continuare pregătirile desfășurate în vederea aplicării sistemului de retribuire în cadrul întreprinderii „Proletarul” din Bacău, urmărind relevarea unor modalități de lucru eficiente, capabile să asigure rezultate superioare în acest proces.

Exigențe ale generalizării acordului global

ÎNTEPRINDEREA „Proletarul” este un cunoscut producător de țesături din lână și tip lână, ale cărui produse sînt bine apreciate pe piața internă și la export. Pe primele 7 luni ale acestui an, prevederile de plan au fost îndeplinite și depășite la o serie de indicatori importanți: la producția netă (realizat 101,5% față de plan), la producția marfă (101,4%), la productivitatea muncii (101,3%), la cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (98,5%), precum și la beneficii (100,2%). Pe baza rezultatelor bune obținute pînă acum, în întreprindere, în vederea trecerii la aplicarea sistemului de retribuire, a generalizării acordului global, au fost adoptate un complex de măsuri tehnice și organizatorice menite să asigure în continuare realizarea în bune condiții a producției fizice planificate și a celorlalți indicatori de plan prevăzuți pentru trimestrul IV al acestui an.

● În întreprindere, în cadrul sistemului de retribuire, o atenție deosebită a fost acordată aplicării acordului global. Dacă pînă în prezent erau cuprinși în această formă de retribuire 70,3% din muncitorii, începînd cu data de 1 octombrie a.c. se va trece la aplicarea acordului global generalizat pe formații de lucru în întreaga unitate. Astfel, în întreprinderea „Proletarul”, pînă în prezent lucrau în acord global oamenii muncii din secțiile filatură, țesătorie și finisaj. Aplicarea acordului global generalizat și la secțiile mecano-energetic, efiloșare (realizare de fibre din resurse secundare), secția de mercerie articole tehnice, compartimentul aprovizionare-desfacere, informatică, la compartimentele funcționale, va conduce la sporirea veniturilor lucrătorilor în condițiile realizării unei cointeressări sporite pentru obținerea unor rezultate superioare în producție. Iată un exemplu concludent: prin trecerea secției mecano-energetic la forma de retribuire în acord global se realizează o cointeressare net superioară a lucrătorilor din acest compartiment în reducerea ciclurilor de reparații, sporirea calității lucrărilor de întreținere și remediere a utilajelor, asigurarea pieselor de schimb, recondiționarea acestora etc., deci, la îndeplinirea în condiții cât mai bune atît a sarcinilor din planul de

producție propriu, cît și din cel al secțiilor de bază.

● Pentru aplicarea metodologiei prevăzute de aplicare a sistemului de retribuire, în întreprindere, pe baza normelor și normativelor de muncă fundamentate științific — stabilite în funcție de parametrii tehnici de funcționare a mașinilor și utilajelor, de cantitatea de muncă necesară în condiții de organizare superioară a producției și a muncii — s-a trecut la elaborarea de tarife pe unitatea de produs, pentru toate categoriile de personal, potrivit nivelului organizatoric la care se încheie contractul de acord global, avîndu-se în vedere stabilirea lor la un nivel optim care să permită o mai corectă și echitabilă evidențiere a eforturilor productive ale oamenilor muncii. Cu acest prilej se urmărește înlăturarea abaterilor exagerate în plus sau minus față de nivelul tarifar de încadrare, care mai apăreau la unele locuri de muncă, fără ca eforturile reale solicitate muncitorilor să difere față de nivelul mediu. De exemplu, în cadrul secției de țesătorie, la anumite produse se înregistrau uneori realizări de norme de 120%, concomitent cu îndepliniri de norme de numai 70—80% la alte produse, fără ca eforturile solicitate muncitorilor să difere sensibil. În cadrul trecerii la sistemul de retribuire, normele de muncă vor fi reanalizate, așezate în limite optime, ceea ce va permite realizarea de cîștiguri neplafonate, dar în corelație mai directă, mai strînsă, mai echitabilă cu efortul real depus de fiecare om al muncii. Totodată, vor fi eliminate în acest mod unele tendințe — care se mai manifestau uneori — de fugă după executarea de produse la care se puteau realiza mai ușor depășiri de norme, fără efort suplimentar real, avînd în vedere că indiferent de produsele lansate în fabricație într-o anumită perioadă, cîștigul va fi direct condiționat și dimensionat de nivelul și calitatea muncii depuse.

De asemenea, pe baza prevederilor din standarde, caiete de sarcini, norme interne, s-a trecut la stabilirea de criterii pentru comensurarea calității producției, precum și a modului de urmărire a acestora.

● Pentru ca fiecare colectiv să poată fi retribuit în acord global în raport cu rezultatele obținute în muncă, sarcinile privind producția fizică și normele de consum de materii prime, materiale,

combustibili și energie, cât și sumele ce se cuvin pe unitatea de produs sînt în curs de defalcare pînă la nivelul echipelor sau brigăzilor. Preocupările pentru ca dimensiunile formațiunilor de lucru la nivelul cărora se încheie contractele de acord global să fie cît mai mici, specifice locului de muncă și grupului de operațiuni sau operațiunii care se realizează la locul de muncă respectiv, asigură o creștere sensibilă a gradului de responsabilitate în muncă. Și iată cum. Pînă acum, contractul de acord global se încheia de exemplu la nivelul secției filatură, luindu-se în calcul tonele de fir produse; în acest fel, eventualele minusuri în activitatea unor formații din cadrul acestei secții (de la carbonizare sau vopsitorie) puteau să nu apară evidente în luna respectivă la nivelul secției filatură, făcîndu-se însă simțite ulterior, cu toate consecințele inevitabile. Prin trecerea la încheierea contractelor de acord global separat pentru carbonizare, vopsitorie, sortare, amestec și filatura propriu-zisă, se vor înlătura neajunsurile semnalate, se va realiza o urmărire mai operativă a rezultatelor obținute, o concretizare a eforturilor reale și a responsabilităților pe fiecare loc de muncă.

● Desigur, pentru realizarea integrală a obiectivelor sistemului de retribuiri, o pîrgie importantă o constituie utilizarea în grad înalt a capacităților de producție, sporirea accelerată a productivității muncii. În acest scop, alături de trecerea în acord global a compartimentului mecano-energetic, o contribuție deosebită aduce trecerea în acord global pe formații de lucru a personalului indirect productiv. Astfel, dacă pînă acum această categorie de lucrători (reglari, ajustori, maiștri etc.) era retribuită în funcție de realizarea indicatorilor de plan la nivel de secție, situație în care unele minusuri în activitatea proprie nu erau atât de evidente, prin trecerea la noul mod de retribuiri se realizează o participare mai directă și mai interesată a acestora la îndeplinirea normelor individuale și a sarcinilor de plan ale muncitorilor direct productivi, la funcționarea corespunzătoare a utilajelor, fără întreruperi neplanificate.

● O atenție deosebită se acordă adaptării corespunzătoare a sistemului de evidență, în scopul evitării creșterii numărului de formulare utilizate. Desigur, în contextul aplicării sistemului de retribuiri, a acordului global sînt revăzute toate documentele existente: privind programarea producției, urmărirea, raportarea și defalcarea ei, a normelor de consum, a nivelului calitativ al producției, cele privind numărul de personal și fondul de retribuiri; esențial este însă în acest context efortul adaptării și folosirii lor în noile condiții, fără a fi necesară introducerea de formulare suplimentare.

Organizarea în sîriiunul creșterii productivității, a reducerii costurilor

TRECEREA la aplicarea sistemului de retribuiri a presupus elaborarea unui complex de măsuri organizatorice

— în curs de aplicare — capabil să asigure realizarea unor venituri nelimitate ale oamenilor muncii în funcție de munca depusă, în condițiile legării mai strînse a veniturilor de rezultatele obținute în producție, a îndeplinirii și depășirii producției fizice planificate, a sporirii productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, creșterea eficienței economice. Este vorba în principal de:

1 Reorganizarea proceselor tehnologice prin amplasarea unor utilaje conducătoare în flux tehnologic optim.

În secția filatură mașinile de cardat și cele de filat vor fi amplasate în aceeași sală, în secția țesătorie războaietele de țesut automate vor fi concentrate într-o singură hală în loc de a fi dispersate în două, iar în cadrul secției mecano-energetic vor fi reamplasate utilajele în cadrul atelierului de strungărie, forjă și tratamente termice. La acestea se adaugă și preocupările de reamplasare a rampelor de control a țesăturilor crude și a meselor de marcat eventualele defecte, care vor contribui, alături de măsurile enunțate anterior, la economii relative de personal de deservire, prin reducerea distanțelor de transport interutilaje, diminuarea duratelor de staționare a fondurilor fixe datorită facilităților create de supravegherea și întreținerea lor grupată, în reglarea și repararea lor, deci la crearea condițiilor aplicării eficiente a sistemului acordului global.

2 Lărgirea zonei de deservire la o serie de utilaje conducătoare: la carde și ringuri în secția filatură și la mașinile de frezat la secția mecano-energetică de exemplu. Astfel, dacă pînă acum un om alimenta o mașină de cardat, se are în vedere ca 2 oameni să alimenteze un număr de 3 astfel de mașini, ceea ce va contribui la reducerea relativă a cheltuielilor cu manopera directă și creșterea corespunzătoare a veniturilor.

3 Creșterea gradului de dotare tehnică a muncii prin mecanizarea, de exemplu, a instalației de alimentare a mașinilor de spălat cu sodă și detergenți (ceea ce va reduce costurile cu 140 000 lei, determinînd o economie relativă de trei persoane), dotarea atelierului de carbonizare a linii cu o mașină de uscat în bandă de productivitate ridicată (ceea ce va permite un spor de productivitate și o reducere substanțială a costurilor provenită din economiile realizate din eliminarea locurilor înguste de la această operațiune, și deci din eliminarea apelului care se făcea pînă în prezent la alte unități pentru realizarea de operațiuni de carbonizare și uscare).

4 Îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, în vederea reducerii consumurilor materiale și energetice. În acest sens, poate fi remarcată, de pildă preocuparea pentru îmbunătățirea tehnologiei de piure și spălare a țesături-

lor cardate, care va conduce la reducerea consumului de alcool grași, sodă și alte materiale.

5 Recuperarea și reintroducerea în circuitul producției a resurselor re-folosibile reprezintă o altă direcție

care concentrează importante eforturi creative și organizaționale în întreprindere, dat fiind că pe această cale se poate aduce o contribuție importantă la reducerea consumurilor de materie primă, a costurilor producției, și deci la sporirea veniturilor întreprinderii și ale oamenilor muncii. Sînt în curs de aplicare la secția filatură studii de recuperare a coloranților și chimicalelor rezultate în cadrul operațiunilor de vopsitorie a fibrelor (economii de 500 000 lei pe an), iar în secția de finisaj sînt în curs de punere în funcțiune instalații de recuperare a petrosinului și chimicalelor rezultate din operațiunile de impregnare a țesăturilor (economii prezumate de 30 000 lei pe an). Prin eforturile desfășurate în vederea aplicării unor noi tehnologii la secțiile de filatură, țesătorie și finisare se urmărește ca circa 50% din totalul materiei prime utilizate să provină din materiale recuperate, din resurse secundare.

6 Accelerarea desfacerii producției fabricate, încasarea operativă a contravalorii mărfurilor livrate.

În acest sens, sînt în curs de desfășurare o serie de măsuri ca: asigurarea unor condiții cît mai bune de desfășurare a contractărilor de produse care vor avea loc în această lună cu fabricile de confecții și unitățile comerțului de stat; realizarea unei mai bune informări a consumatorilor asupra caracteristicilor și a calității țesăturilor cu marca „Pobac” (prin intermediul revistei „Industria textilă”, a „Revistei economice”, a unor emisiuni radiodifuzate etc.); realizarea prin cooperare cu fabricile de confecții și cooperativele de specialitate a unor colecții de mostre pe articole și calități. Și, evident, ceea ce nu putea să lipsească, concentrarea eforturilor în vederea ridicării calității întregii producții fabricate; în acest sens, edificator este faptul că indicele planificat de țesături extra și de calitate I în totalul producției marfă a fost îndeplinit și depășit, el ajungînd în prezent la 98,5%.

Important este acum realizarea unei mobilizări sporite a întregului potențial productiv disponibil pentru ca toate măsurile stabilite să fie operativ, integral și cît mai eficient aplicate în practică, ceea ce va crea o bază trainică pentru realizarea integrală și depășirea sarcinilor de plan pe acest an și cincinal, pentru creșterea productivității muncii și reducerea costurilor, pentru desfășurarea eficientă a întregii activități, sursa de bază a sporirii veniturilor oamenilor muncii, a creșterii gradului lor de bunăstare.

P. BCGDAN

Căi de reducere a consumului de energie în complexele industriale pentru creșterea porcinelor

PROBLEMA ENERGIEI și a combustibililor constituie la ora actuală o preocupare din cele mai acute pe plan mondial. La ordinea zilei, în tot mai multe țări se află problema adoptării unor măsuri severe de conservare și economisire a resurselor energetice, în primul rând a petrolului, paralel cu intensificarea eforturilor pentru identificarea de noi surse de energie. Nici o țară din lume, inclusiv cele care dispun de rezerve importante, nu își poate permite să rămână în afara acestor preocupări. Un numitor comun al programului adoptat de numeroase țări vizează, în primul rând, reducerea consumului potrivit principiului „cea mai sigură și mai ieftină sursă de energie este economisirea”.

În țara noastră, ca urmare a politicii agrare a partidului și statului nostru de continuă intensificare și modernizare a agriculturii, a fost necesară o înzestrare energetică corespunzătoare, o creștere a suprafețelor irigate și a numărului de animale, paralel cu reducerea populației ocupate în agricultură.

Concomitent cu înzestrarea agriculturii a crescut continuu și consumul de energie. Dacă ne referim numai la cele 3 surse energetice: combustibili lichizi: energie electrică și îngrășăminte chimice, se constată o evoluție ascendentă a acestor consumuri. Astfel, analiza consumului de energie în perioada 1950—1980 a evidențiat faptul că în anul 1980 consumul de combus-

tibili lichizi a fost de 2 ori mai mare decât în 1965 și de 18 ori mai mare față de 1950; energie electrică s-a consumat de 12 ori mai mult ca în 1965 și de aproape 74 de ori mai mult ca în 1950, iar îngrășămintele chimice s-au consumat în cantități de 4 ori mai mari ca în 1965 și de 208 ori mai mari ca în 1950.

La dotarea actuală a agriculturii pe un hectar arabil, consumul de energie încorporat sub formă de echipament tehnic este de aproape 300 kWh, față de 4,6 kWh în 1950. Ca structură energetică, ponderea cea mai mare o reprezintă motorina și gazele naturale, energia electrică reprezentând sub 11%.

Dacă se raportează consumul utilizat de agricultură și industria alimentară din totalul producției de energie obținută pe țară (tabel 1), se poate constata că agricultura este o mare consumatoare de motorină, celelalte energii reprezentând sub 10% din producția pe țară.

Din calculele estimative făcute, rezultă că din totalul de energie consumată în agricultură și industria alimentară circa 40—45% se folosește direct pentru obținerea produselor brute și 55—60% pentru transport, prelucrare, depozitare, congelare și refrigerare.

În contextul general în care toți cercetătorii și specialiștii din organele de decizie și din unitățile de producție sînt antrenați în gîndirea și elaborarea de tehnologii cu consumuri reduse de combustibil și energie, în materialul

de față ne propunem să prezentăm câteva aspecte legate de consumul de energie în complexele industriale pentru creșterea porcinelor.

Avînd în vedere faptul că la complexele industriale constituite nu s-a avut în vedere o raționalizare a consumului de energie și combustibil, cît și ponderea mare pe care o dețin aceste complexe în producerea cărnii de porc, s-a impus o analiză aprofundată a consumului de energie existent pe tipuri de complexe și sugerarea de soluții și căi pentru reducerea acestui consum.

Principiile care au stat la baza economisirii consumului de energie și combustibil au avut în vedere, în principal revizuirea soluțiilor tehnologice și constructive la preparat și administrat furaje la instalații, încălzire și ventilație din adăposturi etc.

Pentru evidențierea consumului de energie și combustibil s-a analizat tehnologia actuală și cea preconizată cu soluțiile adoptate, mașinile și utilajele prevăzute pe complexe cu capacitate de 150 000 capete, din care rezultă modul de reducere a consumului de energie și combustibil pînă în anul 1985.

Analiza tehnologiilor pentru producerea cărnii de porc în complexe de 150 000 capete a evidențiat faptul că atît la tipurile: comasat, pavilionar și Bacău consumul cel mai mare în cazul tehnologiei actuale se realizează în condițiile utilizării ventilației mecanice (840 000 kWh/an — tip comasat și 770 000 kWh/an — tip Bacău în sectorul de gestație și 4 610 000 kWh/an, respectiv 1 240 000 kWh/an în sectoarele de îngrășare), cantitate care poate fi economisită în întregime prin înlocuirea ventilației mecanice cu ventilația naturală prin șed și panouri. De asemenea, prin reducerea numărului de becuri în cazul iluminatului electric, consumul de energie în toate cele trei tipuri de complexe se poate reduce cu pînă la 50%, iar prin înlocuirea teh-

Ponderele consumului de energie fosilă și electrică în agricultură și industria alimentară, din totalul producției pe țară, în anii 1976—1980

Felul energiei	1976	1977	1978	1979	1980
— motorină	21,1	22,8	21,7	20,7	21,1
— benzină	10,7	7,8	7,3	5,9	6,2
— păcură	3,9	4,0	3,6	3,6	3,9
— gaze naturale	4,5	4,1	4,1	4,2	3,4
— energie electrică	6,3	6,5	7,1	7,4	7,0

Tabelul nr. 1

Tabelul nr. 2

Evoluția consumului de energie în complexele de porcine în funcție de tehnologia utilizată

Complexele de 150 000 cap/an	Tehnologia actuală		Tehnologia propusă		
	consumul de energie		consumul de energie		
	kWh/an	kWh/t	kWh/an	kWh/t	% reducere
tip comasat	12 373 000	824,8	5 576 000	372	52
tip pavilionar	8 653 580	576,9	4 856 400	324	44
tip Bacău	8 264 000	551,0	4 623 000	308	44

nologiei actuale de adăpare automată și evacuare a dejecțiilor prin spălare manuală, adăpare cu pipe și evacuarea dejecțiilor în canale cu pernă de apă, acest consum poate fi redus cu 15—30%.

Rezerve importante în economisirea de energie se află în înlocuirea actualului sistem de epurare prin decantor primar, bazine de aerare și decantare în paturi de uscare prin introducerea sistemului de refulare în paturi de uscare cu filtre verticale și depozitarea apei uzate pentru utilizarea la irigații, soluție tehnologică care conduce la o reducere a consumului de energie de peste 85%.

Așa cum rezultă din datele prezentate în tabelul 2, numai prin introducerea unor noi soluții tehnologice și constructive consumul de energie poate fi redus cu peste 50%.

În ce privește consumul de combustibil, analiza a evidențiat faptul că acesta poate fi redus în medie cu 20—30% la toate cele 3 tipuri de complexe cu capacitatea de 150 000 cap/an (tabel 3).

Raportînd efectul aplicării noilor tehnologii, a noilor soluții constructive și la celelalte complexe cu capacități de producție inferioare, rezultă o reducere a consumului de energie electrică față de proiect cu 48% în complexele aparținînd întreprinderilor agricole de stat, cu peste 50% în complexele aparținînd cooperativelor agricole de producție și o reducere, în medie, cu 49% pe ansamblul complexelor din țară. Comparativ cu norma elaborată de C.S.P. (354 kWh/tonă carne), reducerea după tehnologia propusă este, în medie, mai mică cu 3,7% în complexele din sectorul de stat, cu 8% în complexele din sectorul cooperatist

și cu 5,1% în medie, la complexele pe țară.

Efectul introducerii unor noi soluții tehnologice și constructive s-a manifestat și în ce privește reducerea consumului de combustibil, care în complexele din sectorul de stat este mai mic cu 20%, în complexele aparținînd sectorului cooperatist — cu 23%, iar pe țară, în medie, mai mic cu 21%.

Cercetările și analizele efectuate au evidențiat faptul că în scopul reducerii consumului de energie și combustibil se impune adoptarea unor noi soluții tehnologice și constructive, printre care amintim :

- înlocuirea ventilației mecanice cu ventilația naturală, prin executarea „ședului” adaptat la tipurile actuale de complexe și introducerea plafonului fals din materiale ușoare ;

- reducerea numărului de becuri la iluminatul electric, eliminarea becurilor infraroșii prevăzute pentru încălzirea locală în sectorul de maternitate și automatizarea iluminatului ;

- introducerea furajării mecanizate prin înlocuirea hrănilor buncări metalici cu hrănirea din buncări automate ;

- înlocuirea actualului sistem de adăpare cu adăpători de tip pipă cu nivel constant și evacuarea dejecțiilor în canale cu pernă de apă ;

- reamenajarea interioară a halelor din sectorul de montă-gestație, prin trecerea de la boxe mari de 30 scroafe la boxe mici de 10 scroafe ;

- înlocuirea boxei de fătare cu grătar parțial și introducerea încălzirii în pardoseală (acolo unde nu s-a făcut modernizarea pînă în prezent) ;

- recompartimentarea halelor de tineret în vederea introducerii bateriilor pentru faza I și faza a II-a ;

Tabelul nr. 3

Evoluția consumului de combustibil în complexele de porcine în funcție de tehnologia utilizată

Complexele cu capacitatea de 150 000 cap/an	Tehnologia actuală		Tehnologia propusă		
	Norma de consum		Norma de consum		
	tec/an	kg cc/tc	tec/an	kg cc/tc	% reducere
tip comasat	3 400	147	2 630	118	77
tip pavilionar	3 430	147	2 750	118	80
tip Bacău	3 385	147	2 700	118	80

- reamenajarea interioară a halelor din sectorul de îngrășare cu deschidere de 18 m și introducerea a 2 rînduri de boxe (faza I și faza a II-a), față de 2 rînduri cît sînt în prezent ;

- recompartimentarea halelor cu deschidere de 9—12 m, pentru realizarea de compartimente separate pentru faza I de creștere față de faza a II-a ;

- înlocuirea actualului sistem de epurare (decantor primar, bazine de aerare și decantare în paturi de uscare) cu sistemul de refulare în paturi de uscare cu filtre verticale și depozitarea apei uzate pentru utilizarea la irigații.

Pentru încadrarea complexelor de porci în consumurile de energie propuse, se impune luarea unor măsuri în sensul ca nici un grup de utilaje să nu funcționeze decît pe bază de ceas programator.

În scopul reducerii permanente a consumului de muncă vie și creșterea productivității muncii pe lucrător (la 400 000 lei pe an, în fermele de îngrășare și cele cu circuit închis) se va urmări : generalizarea distribuirii mecanice a furajelor atît în complexe cît și în fermele gospodărești modernizate, prin montarea de TN-60 în halele de îngrășare și de TN-35 în halele de fătare ; policalificarea tuturor lucrătorilor din ferme prin organizarea de cursuri în vederea formării de zootehniști mecanici ; aplicarea normelor de deservire îmbunătățite, în funcție de gradul de mecanizare a lucrărilor.

De asemenea, îmbunătățirea activității economico-financiare presupune o serie de măsuri vizînd : introducerea indicatorului nou de plan „fondul total de timp de muncă al unității”, exprimat în «ore-om», prin care se dimensionează mai judicios necesarul de forță de muncă și creșterea productivității muncii ; utilizarea beneficiului ca indicator sintetic al activității, precum și introducerea bugetului de venituri și cheltuieli, ca instrument principal de planificare, analiză, control și conducerea activității de producție. Întocmirea de către toate complexele de porcine a bugetului de venituri și cheltuieli constituie un mijloc important pentru planificarea și urmărirea în execuție a veniturilor după proveniență, a cheltuielilor după destinație, a formării și utilizării fondurilor etc. Dezbătute pe larg, aprobate ca proiect și apoi analizate în execuție de adunările generale ale oamenilor muncii, bugetele de venituri și cheltuieli reprezintă un mijloc direct de autoconducere economico-financiară a fiecărui complex, antrenează răspunderea fiecărui om al muncii și a colectivului în ansamblul său pentru bunul mers al activității productive.

dr. Petre SĂBĂDEANU

Dezvoltarea serviciilor pentru populație — element al perfecționării structurilor economice (III)

ALOCAREA de către statul nostru socialist a unor resurse umane, materiale și financiare tot mai importante pentru dezvoltarea serviciilor destinate populației a permis obținerea unor rezultate remarcabile în ce privește amplificarea dimensiunilor complexului de activități realizate în acest domeniu, precum și introducerea unor elemente de nouitate și de calitate în structura ofertei de servicii, a dotării tehnice și a modului lor de realizare.

În comerțul interior, în ultimele două decenii s-a creat și s-a asigurat funcționarea rețelei de magazine universale și a altor tipuri de unități de mari suprafețe, s-au extins și s-au înregistrat progrese în practicarea unor noi servicii „înainte” și „după vânzare”.

În turism, marile construcții hoteliere, dotarea cu tehnică de vîrf — mijloace de transport specifice, utilaje de producție și de întreținere, baze de agrement etc. — precum și eforturile în formarea și perfecționarea personalului au contribuit la o tot mai bună punere în valoare a potențialului turistic din țara noastră, la creșterea aportului turismului în relațiile economice externe ale României.

În transporturi și telecomunicații, introducerea progresului tehnic la nivelul tuturor formelor și mijloacelor de servire — dieselizarea și electrificarea unor mijloace de transport, dirijarea automată a circulației feroviare și aeriene, dotarea liniilor interne și externe cu aparate de zbor de mare capacitate, cu viteze și randament sporite, construirea și darea în funcțiune a primelor linii de metrou în Capitală, automatizarea rețelei telefonice urbane și interurbane etc. — au reprezentat condițiile de bază ale progresului obținut în practicarea acestor servicii pentru populație.

Prin aplicarea vastului program de construcții de locuințe, de sistematizare și modernizare a localităților țării s-a asigurat generalizarea unui nivel de viață modern, civilizată, s-au înlăturat delimitările anacronice dintre zonele centrale ale orașelor și periferiei, s-au atenuat deosebirile dintre marile orașe și cele mici, precum și, în general, dintre oraș și sat, s-a introdus și s-a extins încălzirea modernă a spațiilor de locuit. Procesul de dezvoltare a serviciilor de întreținere și reparații pentru locuințe și bunuri de folosință îndelungată s-a realizat în relație directă cu tendințele noi în domeniul construcțiilor de locuințe, al producției și comercializării diferitelor bunuri, cu tehnologiile, materialele și dotările tehnice apărute în prestarea serviciilor de acest gen.

Prin toate aceste realizări de seamă obținute în anii socialismului, dezvoltarea serviciilor a acționat ca un factor cu valențe multiple în procesul valorificării superioare a resurselor societății, în stimularea capacității creatoare a oamenilor muncii, în afirmarea și dezvoltarea personalității umane, în ridicarea continuă a calității vieții întregului popor.

FINALITATEA întregii activități economice și sociale a partidului și statului nostru fiind omul, satisfacerea într-un mod rațional, fundamentat științific, a multiplelor și variatelor sale nevoi, pentru deceniile următoare, dezvoltarea în ritmuri susținute a serviciilor către populație se înscrie — potrivit documentelor adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R., de Conferința Națională a partidului și cuvintărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca o trăsătură fundamentală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a trecerii României în stadiul de țară cu nivel mediu de dezvoltare economică. În perspectiva înlăturării în deceniile următoare (la orizontul anului 2000) a obiectivelor fundamentale ale politicii P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării și la creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții, servi-

*) Creșterea demografică și a veniturilor populației, concomitent cu unele modificări în utilizarea acestora; evoluția favorabilă a urbanizării, însoțită și de sistematizarea localităților; creșterea gradului de ocupare a forței în activitatea economică și socială; sporirea timpului liber, însoțită de preocupările privind folosirea sa rațională și variată; largirea accesului populației la instruire, cultură, știință, odihnă și sănătate; utilizarea în mod rațional a forței de muncă, concomitent cu intensificarea preocupărilor pentru dezvoltarea tehnologiilor de vîrf, economisirea de energie și materii prime.

ciile vor trebui să cunoască o largă extindere — într-un ritm sensibil mai ridicat decît venitul național și veniturile bănești ale populației — și diversificare, să ocupe o poziție mult îmbunătățită în ansamblul economiei.

Preocuparea pentru dezvoltarea în ritmuri susținute a serviciilor constituie o trăsătură a Planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S. România pe perioada 1981—1985, fiind stabilit ca prestările de servicii pentru populație să crească cu 76% în 1985 față de 1980, într-un ritm mediu anual de 12 procente, devansînd apreciabil creșterea medie anuală de 9,8% a veniturii naționale prevăzută pentru această perioadă. Progresul continuu în serviciile pentru populație se va afla, de asemenea, în strînsă relație cu înlăturarea sarcinii prioritare trasate întregului popor de către Congresul al XII-lea al P.C.R. de trecere la o nouă calitate, superioară, în toate domeniile vieții economice și sociale.

Potrivit unor calcule de prognoză, care au luat în considerare evoluția viitoare a unor procese socio-economice cu influențe asupra dinamismului serviciilor*), ar urma ca, la nivelul anului 2000, volumul global al serviciilor prestate cu plată populației (în tarifele anului 1980) să fie de 3,3—3,9 ori mai mare decît în anul 1980. Ca o manifestare a legităților consumului, pe măsura creșterii nivelului de trai al populației, se estimează că o parte crescîndă din sporul de venit se va aloca pentru servicii, astfel încît serviciile plătite vor reprezenta circa 20—22% din venituri (în anul 1980 familiile de personal muncitor din grupa de venit mediu lunar/persoană de circa 2 500 lei cheltuiau pentru servicii circa 19% din venitul realizat).

Importantele mutații ce vor avea loc în ambianța economică și socială a țării, creșterea continuă a numărului consumatorilor de servicii și modificările în structura acestora — sub aspect demografic, sociologic, psihologic, ca sistem de aspirații și ca putere de cumpărare — vor conduce și la unele schimbări de structură, la o orientare crescîndă către diversificare și servicii de calitate. Calculele de prognoză efectuate pun în evidență creșterea mai dinamică a serviciilor cu caracter industrial (îndeosebi pentru întreținerea și repararea bunurilor de folosință îndelungată), serviciilor de cazare hotelieră și similară, serviciilor în construcții, poștă și telecomunicații, precum și a unor servicii de spălătorii-curățătorii chimice și diverse alte servicii. Va rezulta, astfel, o tot mai bună poziționare a serviciilor în economia noastră națională și, implicit, o continuă creștere a gradului de satisfacere a cerințelor populației pentru servicii.

În scopul realizării acestor obiective se relevă ca necesară, totodată, adoptarea unor programe speciale pe termen lung privind: dezvoltarea, diversificarea și îmbunătățirea calității serviciilor; modernizarea bazei tehnico-materiale a serviciilor și asigurarea cu personal; cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și progresul tehnic în servicii. Aceste programe ar urma să fie elaborate de fiecare organ central tutelar cu atribuții în prestarea de servicii plătite de populație, împreună cu Consiliul pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație, precum și cu participarea organelor centrale de sinteză. Ținînd seama de necesitatea dezvoltării intense a serviciilor în perspectivă, în strînsă relație cu posibilitățile în continuă creștere ale economiei noastre naționale, apare oportuna crearea, la nivel național, a unor structuri organizatorice corespunzătoare pentru dezvoltarea coordonată a serviciilor.

Complexitatea domeniului, ca și multiplele fenomene și procese cu care serviciile se află în interacțiune, generează, desigur, nevoia de a continua cercetările pe această temă, de a le aprofunda și actualiza, în raport cu noi cerințe ce vor apărea, cu modificările ce vor interveni în ansamblul în care se întregrează economia națională, nivelul de trai și calitatea vieții.

dr. Virgil ADASCALÎȚEI
dr. Aurel VAINER

Unitate specializată

IN municipiul Bistrița există de mai mulți ani o serie de mari consumatori ai bioxidului de carbon, printre care: Intreprinderea județeană de legume și fructe; Centrul de colectarea fructelor de pădure; Uniunea județeană pentru achiziționarea și desfacerea mărlurilor; Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești etc. Acest bioxid de carbon se procură foarte greu, mai ales din cauza transportului neeconomic. Se aduce de la mare distanță, respectiv de la Intreprinderea de bere și spirt din Oradea, de la Fabrica de ape minerale Covasna, de la Intreprinderea de prăjire zaharoasă Feleacu-Cluj. De la Bistrița la Oradea se parcurg pe șosea dus-întors circa 600 km, la fel și între Bistrița și Covasna, iar pînă la Cluj se parcurg circa 300 km, dar la „Feleacu” stația de încărcare este mică și nu face față altor beneficiari.

Pentru aprovizionarea operativă cu bioxid de carbon și pentru reducerea cheltuielilor neeconomice propunem ca în cadrul unei întreprinderi din Bistrița, unde sînt condiții, să se înființeze o unitate autorizată să execute verificarea, repararea și încărcarea recipientilor cu CO₂ și chiar cu oxigen etc. Înființarea unei unități specializate ar rezolva o serie de probleme care la ora actuală determină cheltuieli mari și, uneori, împiedică desfășurarea normală a activității productive.

Alior ALDEA
Bistrița

ECOURI

Răspundere

PROBLEMELE ridicate în articolul publicat în numărul 13 al „Revistei economice” sub titlul „Răspundere și cointerese, imperative ale consolidării noului mecanism economico-financiar”, privind rezervele de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie în industria chimică sînt în atenția permanentă a conducerii ministerului nostru. În cadrul unităților Ministerului Industriei Chimice se urmăresc permanent consumurile realizate efectiv, iar principalele depășiri de consumuri se analizează decadal în organele de conducere colectivă ale centralelor și unităților subordonate acestora și bilunar la Biroul Executiv al Consiliului de conducere al ministerului unde se stabilesc măsurile ce trebuie luate pentru înlăturarea cauzelor care au provocat aceste depășiri.

La nivelul întreprinderii și instituțiilor din ramura industriei chimice au fost elaborate programe speciale de măsuri detaliate care să asigure atît realizarea normelor de consum îmbunătățite din planul anului 1983, cit și reduceri suplimentare. Programele speciale de realizare a normelor de consum și de reducere suplimentară a consumurilor din anul 1983 se bazează în esență pe promovarea tehnologiilor mici consumatoare de materiale, îmbunătățirea exploatarei, întreținerii și reparării instalațiilor tehnologice, creșterea ritmicității în asigurarea materiilor prime etc.

C. CIUMBULEA
director în Ministerul
Industriei Chimice

★

MINISTERULUI Industriei Metalurgice i s-au acordat în ultimii ani importante fonduri de investiții, astfel încît atît vechile unități economice, cit mai ales cele noi intrate în funcțiune au fost înzestrate cu utilaje și instalații metalurgice de înaltă tehnicitate, cu randamente ridicate de funcționare și un consum de combustibil și energie redus. De asemenea, există o permanentă preocupare pentru îmbunătățirea randamentelor vechilor instalații în scopul realizării unor consumuri specifice de combustibil și energie cit mai reduse, cit și pentru recuperarea în tot mai mare măsură a căldurii rezultată din procesele tehnologice din siderurgie. Cu toate rezultatele bune obținute pe această linie, în anul 1982, față de normele planificate de combustibil și energie, s-au înregistrat unele depășiri ale consumurilor datorită în principal nerealizării sarcinilor de plan la unele produse siderurgice, cit și funcționării sub parametri a unor agregate siderurgice.

Această stare de lucruri a fost analizată de fiecare colectiv de muncă din întreprinderi, combinate, centrale industriale precum și la nivelul conducerii ministerului și s-au întocmit planuri de măsuri care să conducă în acest an la diminuarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, în vederea încadrării în consumurile planificate și realizării unei eficiențe mai ridicate a activității în industria metalurgică.

Eleodor POPESCU
director în Ministerul
Industriei Metalurgice

★

PENTRU reducerea în acest an a consumurilor de combustibil și energie electrică, au fost luate o serie de măsuri, între care cele referitoare la modernizarea și îmbunătățirea unor instalații la termocentralele de la Rovinari și Turceni. Principalele lucrări de modernizare au și fost realizate la cite trei blocuri din cele două termocentrale. În prezent este în curs de definitivare un program suplimentar de măsuri în scopul îmbunătățirii în continuare a funcționării blocurilor de 330 MW; de asemenea, sînt prevăzute măsuri pentru îmbunătățirea recepției calitative și cantitative a cărbunilor livrați termocentralelor prin montarea de instalații automate de cîntărire și prelevare a probelor de cărbune și sporirea exigenței personalului de recepție; programe detaliate de măsuri în cele două termocentrale vizînd îmbunătățirea exploatarei, funcționarea economică, reducerea numărului de opriri-porniri etc. Ca urmare a măsurilor luate, funcționarea celor două termocentrale s-a îmbunătățit, iar termocentrala Rovinari s-a încadrat chiar în normele de consum de combustibil planificat.

Ioan MĂIEREANU
director în Ministerul
Energiei Electrice

Consumuri

ANALIZIND articolul intitulat „Reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs”, publicat în nr. 13 al „R.E.”, trebuie să arătăm că pentru economisirea resurselor materiale și, în primul rînd, a metalului, în cadrul industriei metalurgice există rezerve importante. O primă cale de economisire a metalului în această ramură este aceea a realizării scoaterii de laminare finite pline din tona de oțel lingou

și semifabricat turnat continuu. Importante economii de metal se pot obține și prin laminarea și livrarea de către unitățile noastre a profilelor laminate cu abateri negative. Se estimează că prin această metodă s-ar putea realiza în anul 1983 economii de peste 200 000 t oțel. Așa cum se arată și în articol, mari rezerve de reducere a consumurilor de metal există și în domeniul industriei constructoare de mașini.

O sarcină importantă în economisirea metalului revine Ministerului Aprovizionării pentru stabilirea corectă a normelor de consum, prin directivizarea utilizării oțelurilor aliate și speciale, prin găsirea și impunerea unor soluții de recuperare a materialelor refozabile etc. În acest sens comisia de avizare a utilizării oțelurilor aliate lucrează permanent cu proiectanții și beneficiarii în scopul raționalizării consumului de oțeluri aliate și al economisirii de elemente de aliere. De asemenea, direcțiile de specialitate au în permanență în atenție problema economisirii resurselor materiale, urmărind modul de realizare a scoaterii de laminare finite pline și a coeficientului de utilizare a metalului la ministerele consumatoare de metal.

V. LĂSCUȚOIU
director adjunct
în Ministerul Aprovizionării

Producție maximă

ARTICOLUL intitulat „Producția maximă prin creșterea indicilor de folosire a fondurilor fixe” („R.E.” nr. 13) a fost analizat împreună cu factorii de răspundere din întreprindere, care consideră că cele prezentate sînt juste. În vederea folosirii raționale a capacităților de producție, la Intreprinderea pentru construcții de mașini și utilaje grele din Giurgiu s-au luat măsuri deosebite în vederea intensificării acțiunii de recrutare a forței de muncă și încadrare a tuturor elevilor repartizați de la școlile profesionale și liceele de specialitate, precum și de redistribuire din sectoarele indirect productive în cele direct productive a unui număr însemnat de muncitori. De asemenea, au fost luate măsuri pentru creșterea gradului de poliservire la un număr de 56 de mașini din totalul celor 142 mașini și utilaje posibil de polideservire.

Pe de altă parte s-a acționat pentru micșorarea numărului de ore de staționare din cauza reparațiilor accidentale. În trim. I 1983 timpul de staționare, din cauza reparațiilor accidentale a fost de numai 0,77% din timpul disponibil.

O activitate importantă pe linia scăderii numărului de ore staționare în reparații accidentale a fost realizarea pieselor de schimb în regie proprie. În vederea creșterii indicilor de utilizare în 1983 s-au făcut propuneri pentru organizarea a 2 noi linii tehnologice. Tot în scopul creșterii indicelui de utilizare a mașinilor unelte au fost luate măsuri concrete atît pentru creșterea nivelului de calificare al personalului muncitor, cit și pentru perfecționarea acestuia.

Petre MARINESCU
director, Intreprinderea
pentru construcții de mașini
și utilaje grele din Giurgiu

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

ROBOTICA — o componentă a noii revoluții industriale

CEA mai familiară reprezentare a roboților este cea realizată prin comparație cu ființa umană, o comparație care cuprinde o suită de aspecte, dar care apare dintr-o perspectivă mai largă doar parțial adevărată. Unul din temerile unei astfel de comparații și-ar afla originea în însuși faptul că ideea de robot (etimologic, cuvântul vine de la termenul ceh „robota”, utilizat cu sensul de muncă impusă) a fost sugerată de posibilitatea substituirii anumitor activități umane — care, datorită aplicării viziunii tayloriste, fuseseră descompuse până la nivelul unor mișcări foarte simple, cu caracter repetitiv (exemplul cel mai cunoscut îl reprezintă munca la bandă) — prin mașini. Din perspectiva acestei analize comparative numeroase studii evidențiază, pe de o parte, avantajele roboților în raport cu munca omului, iar, pe de altă parte, dezavantajele și chiar limitele (de natură diversă) ale utilizării lor. Din prima categorie de judecăți, elementele cel mai frecvent invocate vizează precizia mai înaltă și constanța cu care robotul poate executa anumite operațiuni; faptul că aceste utilaje pot funcționa în limite de toleranță mai largi decât omul; în medii ionice sau stresante; datorită capacității de a funcționa la temperaturi mai înalte calitatea operațiilor tehnologice este superioară celor efectuate de om, roboții pot presta un volum de activitate cu mult mai mare decât lucrătorii etc.

O altă categorie de factori se circumscrie avantajelor ce derivă din costurile comparative ale forței de muncă și ale achiziționării roboților. Dacă în perioadele de început ale dezvoltării acestor tehnologii costul fabricației roboților era prohibitiv, în prezent, îndeosebi ca urmare a computerizării lor, dar și a diversificării soluțiilor constructive adoptate, se constată o mai largă accesibilitate sub aspectul prețului de achiziție și

execute servicii care ar solicita, în cazul unui lucrător, un proces de instruire de luni sau chiar ani de zile. Un alt element important de diminuare a cheltuielilor la utilizator decurge din capacitatea roboților — la care am făcut deja referire — de a funcționa în condiții de mediu mai puțin pretențioase; dacă robotul nu este sensibil la zgomot, la noxe, este limpede că asigurarea microclimatului pentru aceste utilaje este mai puțin costisitoare decât în cazul oamenilor.

Dar roboții prezintă și unele dezavantaje. Menținându-ne pe coordonatele comparației stabilite anterior, robotul, neputînd reacționa inteligent, ridică probleme încă greu de soluționate în cazul unor avarii sau dereglări ce apar pe fluxul de fabricație. Alte dezavantaje sînt de natură strict economică și acestea învederează faptul că a gândi roboții numai în raport cu ființa umană reprezintă o limitare arbitrară care conduce frecvent chiar la o înțelegere neadecvată a roboticii.

Primul punct îl constituie însuși modul în care ne reprezintă un robot. Imaginea curentă este cea a mecanismelor dotate cu brațe mobile ce efectuează anumite operații repetitive. Deși astfel de roboți au o arie largă de utilizare, în special în operațiuni de vopsire cu „pistol”, la operațiuni de sudură și montaj — ei constituie doar o categorie de roboți. Potrivit unor estimări (L'Usine Nouvelle, nr. 23 a.c.) ar exista șase familii de roboți: manipolatoare manuale sau telemanipolatoare utilizate pentru activități grele desfășurate în medii neprielnice; roboți cu mișcări fixe; roboți cu mișcări reglabile; roboți care pot fi instruiți; roboți cu comandă numerică; roboți inteligenți. Din această perspectivă similitudinea cu ființa umană poate fi situată pe un plan secund, ceea ce ar permite formularea unei definiții preponderent tehnologice: „robotul este — potrivit definiției adoptate de Institutul american de robotică — un manipulator multifuncțional reprogramabil proiectat să deplaseze materiale, subsansamble sau unelte în cadrul unui program de mișcări variate cu scopul de a soluționa o diversitate de sarcini”.

Adoptarea unei atare optici prezintă câteva avantaje esențiale pentru precizarea locului și a evoluției dorite a roboților. Cel mai important câștig constă în aceea că robotul nu trebuie privit izolat — prin prisma unor performanțe „individuale” — ci ca o componentă a unui ansamblu de mașini unite printr-o logică tehnologică și coordonate în baza unui sistem informațional unitar. Așadar, perspectivele roboticii nu trebuie gândite numai în raport cu substituția unor persoane fizice; locul robotului viitorului se află în fabricile complet automatizate unde acest tip de tehnologie, integrată ansamblului, poate elimina sarcini neplăcute sau chiar dăunătoare omului, poate spori capacitatea de a produce mai mult și îndeosebi mai bine, de calitate mai înaltă.

Integrarea roboților într-un flux tehnologic și o structură de fabricație oferă o imagine mai precisă și asupra eficienței utilizării lor, deoarece roboții nu sînt eficienți în orice condiții. Cu toate că sub aspectul costurilor pe care le presupune și a perioadei de amortizare ei au înregistrat o evoluție pozitivă*) se apreciază că este necesară o producție de serie mijlocie care să asigure rentabilitatea investiției (investiție ce cuprinde deopotrivă costul reprogramării roboților și pe cel impus de reorganizarea unităților). Sînt situații în care este mai eficientă automatizarea convențională (graficul nr. 1)

Penetrarea roboților în diverse sectoare ale industriilor prelucrătoare

Ramură industrială	Nr. de locuri de muncă, în procente	procentaj din parcul de roboți	
		1980	1990
Alimentație	3,7	neglijabil	—
Cărbune, petrol, chimie	2,4	neglijabil	2-3
Metalurgie	1,2	neglijabil	—
Transformarea metalelor	1,2	9	28
Mecanică	1,7	8	—
Instrumente muzicale	0,7	neglijabil	—
Industria electrică	2,1	6	19
Electronică	1,7	5	—
Construcții navale	0,9	neglijabil	—
Industria automobilului	2,7	58	38
Aeronautică	0,8	1	—
Textile, confecții	5,2	neglijabil	—
Ceramică, materiale industriale	1,4	5	—
Lemn și mobilă	1,3	1	12-13
Hirtie, imprimerie	2,7	neglijabil	—
Cauciuc, mase plastice	1,3	4	—

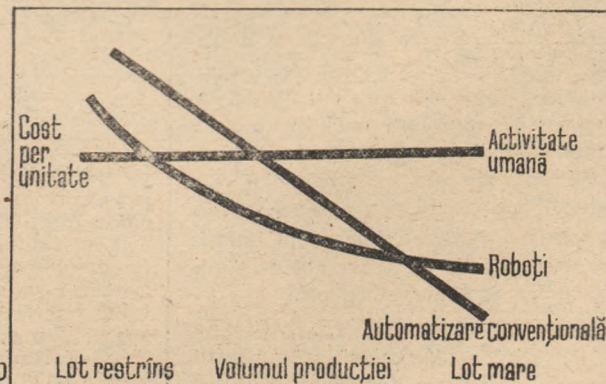
Sursa: „L'Usine Nouvelle”

funcționare. (Potrivit unor estimări, prețul unui robot ar avea ca limită inferioară 1 600 de dolari, iar ca limită superioară 600 000 de dolari, diferențe ce rezultă, evident, din nivelul diferit de complexitate).

Odată cu diminuarea costului propriu-zis al utilajului se impun cu mai multă pregnanță avantajele pe care le oferă roboții — tot sub aspectul costurilor — în procesul de producție. Astfel, un robot evoluat poate fi programat în câteva minute să

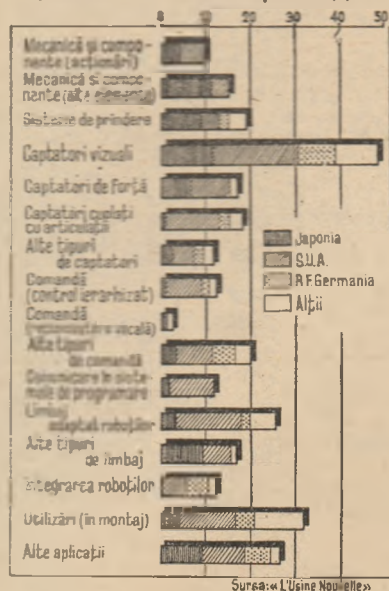
*) În anul 1971 erau necesari 22,5 ani pentru a amortiza un robot cu un regim de lucru de opt ore pe zi și 9,4 ani cu un regim de lucru de 16 ore pe zi; în anul 1980 un robot tip putea fi amortizat în mai puțin de patru ani la un regim de lucru de 8 ore/zi și în doi ani la un regim de 16 ore/zi. Semnificativ este faptul că cei care au tendința cea mai puternică de ieftinire sînt roboții cu înalt grad de complexitate ca urmare a reducerii mai accentuate a costurilor echipamentelor electronice. (L'Usine Nouvelle 27/1982).

Graficul nr. 1

Graficul nr. 2

Număr de proiecte de cercetare-dezvoltare în domeniul roboticii pe țări și țări

Sursa: «L'Usine Nouvelle»

montajul la primul etaj. Atelierul de prelucrări, care reunește 60 de mașini cu comandă numerică și 52 de roboți pentru încărcare și descărcare, poate produce 900 de piese diferite în serii variind de la 20 la 1 000 de bucăți. Cu un regim de lucru de 24 de ore pe zi se obține o reducere a costurilor de producție (inclusiv amortizarea utilajelor) cu 30%.

Deși ca domenii de utilizare a roboților specialiștii întrevăd o continuă diversificare — expansiune chiar (tabelul) — ideea flexibilității în fabricație (care constituie în fapt o autentică revoluționare la nivel microeconomic deoarece înlătură dependența creșterii productivității de dimensiunea mare a seriei de fabricație în favoarea unor serii mici, diversificate, adaptate cerințelor utilizatorilor) se menține; mai mult chiar această tendință este ridicată la un nivel superior prin proiectarea a ceea ce a dobândit denumirea simbolică de „uzină a viitorului” care are la bază interconectarea celor mai importante funcții ale întreprinderii — de concepție, planificare, fabricație, control, gestiune — în cadrul unui sistem informațional unic, ierarhizat. În această concepție roboții au un loc bine precizat; gândiți în funcție de specificul activității de producție, adaptați diverselor sarcini roboții reprezintă un element central în cadrul structurii de producție.

Problemele pe care le ridică integrarea roboților în uzina viitorului, cum ar fi dotarea roboților cu capacitatea de reacție la eroare și de autocorectare, comunicare verbală, soluționarea unor probleme de interfață între sistemul informațional global și sistemul de programare specific pun cu acuitate problema realizării de roboți inteligenți. Primul pas, în această direcție, și poate cel mai însemnat, a fost deja realizat — dotarea roboților cu sisteme de percepție vizuală. Potrivit datelor furnizate de revista „The Economist” (25 iunie a.c.) în anul 1982 au fost instalate în S.U.A. 400 de sisteme vizuale (adaptate în general la roboți) urmînd ca în cursul acestui an să fie vîndut un lot de același volum. Roboții vizuali sînt utilizați îndeosebi la controlul liniilor de fabricație, la operațiunile de montaj și sudură.

Dificultățile cele mai mari în implementarea acestor ansambluri tehnologice rezidă în faptul că fiecare utilizare concretă necesită adaptări tehnologice laborioase. Or, pînă în prezent nu pot fi aplicate decît două soluții care prezintă fiecare anumite dezavantaje: un sistem cu înalt grad de flexibilitate (care poate răspunde unor stimuli diverși), dar cu productivitate redusă, pe de o parte și un sistem de înaltă productivitate, dar limitat sub aspectul diversității operațiunilor. Situate la temelia unor importante dezvoltări ale roboticii, sistemele vizuale nu epuizează domeniile de cercetare. După cum se desprinde și din graficul nr. 2 cîmpul de investigație este extrem de larg și nuanțat.

Punctul cheie al promovării eficiente a noilor tehnologii de producție bazate pe roboți ar fi, după opinia unor specialiști (International Management nr. 3/1983) de natură organizatorică. Se pune problema de a soluționa o serie de aspecte a căror arie de cuprindere se extinde de la organizarea propriu-zisă a procesului de producție și pînă la gestionarea resurselor umane, ceea ce implică din perspectiva managementului o nouă stra-

tegie de abordare caracterizată nu atît prin efortul de a adapta structurile existente la schimbare — mentalitate înaltă în prezent — cît de a „organiza schimbarea”. Din acest punct de vedere se individualizează mai multe niveluri.

Un prim nivel este cel al proceselor de fabricație, caz în care accentul se deplasează de la procesele nemijlocit productive spre cele de concepție, de programare a întregului flux de fabricație. Tocmai de aceea nu este surprinzător ca în localitățile posturilor legate de producție — muncitori, maiștri, etc. — să apară ca preponderente meserii cum sînt cele de programatori, personal de întreținere și intervenție de înaltă calificare. Concepția de management nu va putea face, totodată, abstracție de noul microclimat pe care îl creează introducerea roboților: prezența acestora laolaltă cu lucrătorii determină frecvent stări anxioase, induce un sentiment de nesiguranță; noua ambianță ar putea conduce în același timp la configurarea unor noi structuri organizaționale, ar putea da naștere unor noi ierarhizări în cadrul întreprinderii și solicita noi sisteme de comunicare și participare a personalului la decizii.

În sfîrșit, iar aceasta pare a fi chestiunea cel mai mult discutată, robotizarea uzinelor afectează în sensuri insuficient elucidate și adesea contradictorii structura locurilor de muncă — numărul acestora — problemă deosebit de gravă dacă se are în vedere rata înaltă a șomajului în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate. Deși nu există o unanimitate de păreri în ce privește efectele automatizării și ale robotizării asupra nivelului de ocupare a forței de muncă, s-au conturat cîteva planuri în care acest proces poate fi analizat; sub aspectul balanței locurilor de muncă — deopotrivă în plan macro și microeconomic — la nivelul structurii de calificare și al conținutului meseriilor.

Din perspectiva locurilor de muncă pe care le suprimă și a celor pe care le creează introducerea pe scară largă a roboților previziunile sînt foarte diferite. În timp ce în Japonia se consideră că robotizarea nu presupune cu necesitate șomaj, în alte state capitaliste dezvoltate analizele conduc spre concluzii opuse. Luînd ca bază de calcul raportul de 2,7:1 între numărul de locuri de muncă pe care le suprimă un robot și multiplicat cu 7 000 (numărul roboților aflați în funcțiune în S.U.A.) rezultă un număr de circa 20 000 de locuri de muncă ce ar urma să dispară; evaluări similare apar și în alte țări: în Anglia bunăoară la orizontul anilor 1990 instalarea a 20 000 de roboți ar conduce la suprimarea a 40 000 locuri de muncă (simultan însă cu înființarea a circa 20 000 noi locuri de muncă); în R. F. Germania, luîndu-se ca bază de calcul raportul 5:1 între locurile de muncă desființate și cele nou înființate, se apreciază că în anul 1985, circa 8 000 de roboți vor înlocui între 7 și 50 de mii de locuri de muncă*).

Dar, indiferent de ordinul de mărime al estimațiilor există un element de convergență și anume că locurile de muncă eliminate vor fi cele caracterizate prin periculozitate, stress, grad ridicat de toxicitate. Cît privește crearea de noi locuri de muncă procesul evidențiază un sens unic: de la calificări mediocre sau inferioare spre niveluri înalte, în profesii noi create de progresul tehnic. Într-una dintre cele mai automatizate uzine japoneze bunăoară — Yamazaki Machinery Works Ltd. — se apreciază că în pofida nivelului înalt de automatizare s-a simțit nevoia creării în 1981, a 150 noi locuri de muncă în profesii noi de programator, tehnician, inginer de întreținere, specialiști în marketing.

Există totuși o serie de profesii definitiv condamnate la dispariție: vopsirea prin pulverizare, unele specialități de sudură; de asemenea industria sticlei precum și sistemul de manipulare a pieselor la nivel uzinal. Această localizare sugerează mai clar sensul schimbării: deplasarea calitativă a majorității profesiunilor spre un conținut intelectual în care cultura informatică și capacitatea de a lucra cu calculatorul dețin primul loc într-o ierarhie a importanței. Trecerea cît mai fluidă spre noile configurații profesionale presupune elaborarea și aplicarea unor programe complexe de pregătire profesională și reciclare a personalului în care să se testeze deopotrivă posibilitatea de utilizare, de redistribuire a sa în cadrul fiecărei unități de producție cît și mutațiile intersectoriale implicate.

Ne aflăm evident în fața unei problematici deschise, care nu comportă în acest stadiu un răspuns unic. Ceea ce nu înseamnă însă că el nu trebuie căutat. Pentru economia noastră națională, pentru soluționarea ampleror sarcini ce revin pe linia creșterii productivității muncii, a sporirii calității și competitivității produselor, apare deosebit de important ca aceste tendințe să fie analizate profund și gîndite prin prisma specificului structurii noastre economice. Odată cu amplificarea producției proprii de roboți crește în importanță cunoașterea tuturor efectelor economice care, așa cum o dovedește practica altor țări, nu au în exclusivitate un sens pozitiv.

* Sursa: Bulletin d'Information Sociales, numerele 1/1982 și 1/1983

Cristian POPESCU

Criteriul eficienței economice în dimensionarea și profilarea întreprinderii (III)

Concluzii ale unei cercetări în întreprinderi industriale

ACCENTUAREA fragmentării producției, în loturi de producție, prezintă influențe semnificative asupra organizării producției, în sensul multiplicării problemelor pe care activitatea de organizare a producției trebuie să le soluționeze, știut fiind că reducerea mărării seriei de fabricație generează probleme productive specifice în organizarea, programarea și urmărirea acestui tip de producție.

Pentru relevarea operațională a acestei categorii de influențe, au fost utilizate două grupe de măriri statistice :

- a) indicatorii tipului de producție :
 - mărimea medie a lotului de fabricație
 - durata medie a ciclului de fabricație a unui lot
- b) variabilele organizării producției :
 - modul de mișcare a obiectelor muncii (semifabricatelor)
 - forma de organizare

Determinarea acestor măriri statistice, în cadrul întreprinderilor cercetate, a evidențiat următoarele aspecte legate de dimensiunea întreprinderilor.

În cazul întreprinderilor textile mari, dimensiunea lotului de fabricație a fost de peste 5 ori mai mică decât în întreprinderea mică (în cazul I. „Argeșana“ Pitești de 10 ori), ceea ce semnifică că dimensiunea nu atrage în mod automat după sine serii mari de fabricație de înalt randament. În același timp durata ciclului de fabricație a unui lot înregistrează valori de peste 35 ori mai mici în cazul întreprinderilor mari decât în întreprinderile mici.

În ceea ce privește cele două întreprinderi electronice, în cazul I.P.R.S. valorile celor doi indicatori au fost de 1,8, respectiv, de 1,65 ori mai mici decât la I. Tehnoton, confirmând aceeași tendință.

Variabilele organizării producției înregistrează pe grupe dimensionale de întreprinderi, următoarele evoluții : dacă în cazul întreprinderii textile mici, se constată un mod continuu de mișcare a semifabricatelor, ceea ce permite forma de organizare unitară a producției pe grupe de utilaje, cu avantaje evidente în utilizarea utilajelor, în cazul întreprinderii textile mijlocii, modul de mișcare continuu deține numai 40% din totalul loturilor, ponderea de 60% deținând-o mișcarea discontinuă a semifabricatelor, ceea ce permite aplicarea organizării unitare, pe grupe de utilaje numai pentru cca 45% din ansamblul utilajelor, ponderea de 55% fiind deținută de forma de organizare succesivă.

În cazul întreprinderilor mari, modul de mișcare discontinuu și forma de organizare succesivă a producției sînt generalizate, prezentînd unele diferențieri de grad.

O sinteză a celor prezentate referitoare la această categorie de influențe semnifică faptul că odată cu creșterea dimensiunii întreprinderilor au loc pe fondul fragmentării producției o accentuare a discontinuității și succesivității procesului de producție, o deplasare spre serii de fabricație mică și foarte mică, cu influențe asupra gradului de utilizare a utilajelor.

Se poate presupune că această tendință diminuează posibilitatea de organizare eficientă și rațională a procesului de producție, cu efecte directe asupra activității întreprinderii, a rezultatelor sale.

Încercînd să evidențiem statistic natura, sensul și valoarea acestor efecte, prin care caracterizăm în final relația dintre dimensiunea întreprinderii și organizarea activităților acesteia, a fost utilizat un set de indicatori ai procesului și rezultatelor producției, indicatori pe care i-am grupat astfel :

1. Indicatorii tehnico-economici ai producției :

- a) indicatorul gradului de utilizare al utilajelor ;
- b) indicatorul efectelor modificării structurale a producției ;
- c) indicatorul ritmicității producției ;
- d) indicatorul de calitate ;

2. Indicatorii comerciali :

- a) indicatorul acoperirii cu contracte ;
- b) indicatorul de vandabilitate ;
- c) indicatorul produselor nerentabile ;
- d) indicatorul respectării termenelor de livrare ;

3. Indicatorii de eficiență :

- a) productivitatea muncii ;
- b) randamentul utilajelor.

În cazul primei grupe de indicatori, a indicatorilor tehnico-economici, s-a constatat în principiu, o înrăutățire a valorii lor odată cu creșterea dimensiunii întreprinderii. Astfel, ponderea timpului de inutilizare a utilajelor în cadrul totalului timpului disponibil a fost de 5,8 ori mai ridicată în întreprinderile textile mari, decât în cele mici, iar în cadrul întreprinderilor electronice de 1,2 ori. Considerînd ponderea timpului de inutilizare a utilajelor datorită modificărilor structurii de producție în totalul timpului disponibil ca un indicator al efectelor acestor modificări, se constată că această pondere a fost de 13 ori mai mare în întreprinderile textile mari față de întreprinderile mici, iar în cadrul întreprinderilor electronice de 1,34 ori.

Ritmicitatea producției, problemă nemijlocit legată de organizarea producției, a fost caracterizată prin indicatorul diferențelor medii calculat conform formulei lui Gini, aplicată unor serii de date constituite ca procente lunare de îndeplinire a nivelurilor de producție programate în cursul anului 1981, în cazul celor 8 întreprinderi cercetate (cu cît producția se desfășoară mai ritmic, cu atît valoarea acestui indicator se apropie de 1).

Valoarea acestui indicator a fost de 2,15 la întreprinderea textilă mică față de 5,35 la întreprinderea mijlocie și de 8,05 la întreprinderile mari ; comparativ, valorile acestui indicator în cazul celor două întreprinderi electronice au fost de 5,23 la I. Tehnoton și de 7,38 la I.P.R.S. Și acest indicator demonstrează o înrăutățire a ritmicității producției în cazul întreprinderilor mari.

În sfîrșit, ultimul indicator al primei grupe, indicatorul de calitate, exprimat prin ponderea producției de calitate inferioară (a-II-a și a-III-a) în totalul producției, evidențiază că în cazul întreprinderilor textile mari ponderea acestor calități a fost de 1,7 ori mai mare ca în întreprinderea mică.

Convergența ca tendință a celor patru indicatori luați în considerare în sensul scăderii performanțelor în întreprinderile mari evidențiază că în cele mai multe cazuri depășirea dimensiunii optime a întreprinderii poate fi însoțită de o influență negativă a unor indicatori economici.

A doua grupă de indicatori, care caracterizează situația comercială a întreprinderii în funcție de dimensiunea acestora, dovedește prin valorile lor existența unor influențe negative asupra acestei activități în cazul întreprinderilor mari. Astfel, indicatorul acoperirii cu contracte, calculat ca pondere a capacității acoperită cu contracte la începutul anului în totalul producției-planificate, prezintă o valoare superioară în cazul întreprinderii textile mici față de cele mari de pînă la 2 ori, ceea ce

reflectă existența unei siguranțe comerciale mai mari a producției cu cât dimensiunea întreprinderii scade. Indicatorul de vandabilitate, exprimat prin inversul raportului dintre stocurile de produse imobilizate (greu vandabile) și producția marfă a întreprinderii respective, date de care am dispus în cazul a trei întreprinderi textile, evidențiază o îmbunătățire a valorii acestui indicator în cazul întreprinderii mici față de întreprinderile mari, înrăutățirea acestui indicator în cazul întreprinderilor mari poate fi determinată, în parte, atât de calitatea produselor cât și de ritmicitatea livrărilor (în cazul articolelor sezoniere). Și ultimii doi indicatori din această grupă înregistrează valori defavorabile întreprinderilor mari. Astfel, indicatorul produselor nerentabile calculat ca pondere valorică a acestor produse în totalul producției a fost de 2,3 ori mai mare la întreprinderile textile mari și cu numai 1,2 ori la întreprinderea mijlocie, față de întreprinderea textilă mică. În ceea ce privește indicatorul întârzierilor în livrare, calculat ca pondere a producției marfă livrată cu întârziere în totalul producției marfă livrată, aceasta a înregistrat valori de cca 4,5 ori mai mari în întreprinderile textile mari comparativ cu întreprinderea mică. Tendința de înrăutățire a valorilor acestor indicatori comerciali în cazul întreprinderilor mari este credem evidentă.

Analizele concrete de întreprindere cu privire la influența dimensiunii asupra profilului întreprinderii, organizării producției și indicatorilor tehnico-economici ai activității întreprinderilor s-au finalizat cu evaluarea influenței dimensiunii asupra productivității muncii, randamentului, adică indicatorii sintetici ai eficienței economice.

Pentru o veridicitate mai mare a influenței dimensiunii asupra productivității muncii, am încercat să eliminăm factorul înzestrării tehnice a muncii, obținând productivitatea corectată a muncii.

Indicatorul de randament al fondurilor fixe relevă o valoare de 2,8 ori mai mare în cazul întreprinderilor textile mici față de cele mari. Totodată, productivitatea corectată a muncii, înregistrează în același sens al relației o creștere de 3,78 ori. Luând în considerare productivitatea muncii necorectată, sensul relației se schimbă, productivitatea muncii în întreprinderile mari cercetate fiind de 1,27 ori mai mare decât în întreprinderea mică, ceea ce dovedește, după părerea noastră, o compensare pe calea înzestrării tehnice superioare a pierderilor de productivitate generate de supradimensionarea întreprinderilor.

În cazul întreprinderilor electronice, s-au înregistrat valori de 1,96 și respectiv 1,94 ori mai ridicate la randamentul fondurilor și productivitatea corectată, în cazul I. Tehnoton față de I.P.R.S.

Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste”, vol. II, București, 1969, p. 166.

După cum am arătat de la început, obiectivul cercetării a fost de a sublinia importanța criteriului microeconomic în dimensionarea întreprinderilor și implicit de a argumenta necesitatea integrării corecte a acestuia în ansamblul criteriilor de orientare a judecăților și deciziilor dimensionale. Poate că construirea eșantionului, dimensiunile acestora, precum și indicatorii selectați și propuși pentru realizarea interpretărilor pot fi îmbunătățiți, însă considerăm că cele două ramuri alese sînt reprezentative pentru cercetarea aspectelor dimensionale ale întreprinderilor. Implicațiile pe care creșterea dimensiunii întreprinderilor le are asupra unor indicatori tehnico-economici și de eficiență, complicarea problemelor de organizare a producției odată cu creșterea dimensiunilor vin să susțină necesitatea luării mai atente în considerație a specificului de ramură.

Problema dimensionării întreprinderii trebuie să se pună diferit de la ramură la ramură, și în cazul subramurilor acestora în funcție de o serie de factori tehnici, economici, sociali. Nu poate exista un model de dimensiuni ce poate fi generalizat, ci în funcție de ramură, specificul cererii, capacitatea de a desfășura eficient funcțiile conducerii, întreprinderile pot fi foarte diferite. La limită am putea spune că fiecare întreprindere trebuie să-și aibă dimensiunea care aduce eficiență și competitivitate. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta: „Vom dovedi superioritatea socialismului, nu prin proporțiile exagerate ale construcțiilor, ci prin producții de înaltă calitate, la nivel tehnic mondial, cu cheltuieli minime, cu beneficii cât mai mari. Numai pe această cale vom asigura sporirea continuă a avuției naționale, a venitului național, posibilități de creștere a nivelului de viață al oamenilor muncii, mijloace sporite pentru dezvoltarea continuă a societății socialiste”.

Dimensiunea întreprinderilor trebuie judecată în contextul configurației dimensionale a ramurii, a complementarității dimensionale a întreprinderilor componente, configurație care trebuie să asigure flexibilitate și raționalitate pe ansamblul ramurii. Multe din necazurile unor sectoare se datorează unor configurații inadecvate, în care ponderea întreprinderilor foarte mici și mici este prea redusă, întreprinderi care prin dimensiunea lor se dovedesc mult mai eficiente în realizarea operativă și competitivă a unor produse (în loturi mici, cu livrări cât mai rapide, sezoniere, prototipuri, microproducții etc.). Numărul prea redus în unele cazuri a întreprinderilor mici în structura dimensională a unor ramuri sau subramuri obligă întreprinderile mari să preia în orice condiții fabricarea anumitor produse, în condiții de eficiență mai scăzută, diminuându-și astfel unele performanțe și competitivitatea, influențând și eficiența pe ansamblu a subramurii sau a ramurii.

dr. Gh. MANOLESCU

Orientări actuale în procesul economisirii resurselor

(Urmare din pag. 7)

buie să mergem în străinătate cu produse cel puțin egale cu cele produse în alte țări... Numai așa vom putea fi competitivi, vom asigura o valorificare superioară a materiilor prime și a forței de muncă”.

Cu alte cuvinte, în cadrul structurilor existente, orientările actuale din domeniul economisirii resurselor umane și materiale vizează îndeosebi:

a) creșterea mai puternică a productivității muncii, a eficienței economice în general, în toate unitățile industriale, inclusiv prin condiționarea mai directă a veniturilor individuale de rezultatele atât de ordin cantitativ cât și mai ales, calitativ, obținute de fiecare om al muncii. De altfel, potrivit prevederilor Decretului Consiliului de Stat privind aplicarea formei de retribuție în

acord global, în procesul de economisire a resurselor se acționează la toate nivelurile, începînd cu fiecare loc de muncă în parte. Spre exemplu, retribuția muncitorilor este condiționată de: încadrarea în normele de consum la principalele materii prime, materiale, combustibili și energie, realizarea producției pe calitățile prevăzute, încadrarea în parametrii de calitate la produsele sau lucrările executate, realizarea producției fizice destinate exportului etc.;

b) perfecționarea tehnologiilor de fabricație, înlocuirea celor care au ca efect consumuri energetice și materiale ridicate, concomitent cu reutilizarea și modernizarea capacităților existente, ceea ce concură, la nivel macroindustrial, la economisirea de resurse umane și materiale;

c) asimilarea pe scară largă în fabricație a produselor noi și modernizate, care satisfac simultan cerințele de reducere a consumurilor de resurse, atât în faza de producție, cât și de utilizare, asigurînd totodată valorificarea potențialului tehnico-științific acumulat. Altfel spus, pe termen scurt sau mediu, modificarea structurii producției influențează semnificativ consumul de resurse la nivel microindustrial.

Din aspectele prezentate nu trebuie să se rețină concluzia potrivit căreia se elimină din opțiunile noastre necesitatea de a lua în considerare efectele modificării structurii macroindustriale în procesul de trecere la creșterea economică de tip intensiv. Ceea ce s-a dorit să se rețină, se referă la necesitatea de a se face distincție între acțiunile practice, imediate, care pe termen scurt sau mediu contribuie la economisirea muncii sociale, de cele care vizează reflectarea în strategiile de dezvoltare în perspectivă a cerințelor modernizării macrostructurilor industriale, ca factor cu influență pozitivă, pe termen lung, asupra reducerii dependenței creșterii economice de consumul unor resurse cu caracter restrictiv.

Sporirea mai rapidă a productivității muncii față de venituri — o corelație economică fundamentală

CORELAȚIA dintre productivitatea muncii și veniturile oamenilor muncii obținute pe bază de muncă reprezintă un factor fundamental al echilibrului economic dinamic, care influențează în mod hotărâtor funcționarea optimă a economiei socialiste, creșterea constantă și în ritm susținut a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Pornind de la locul ocupat de proporția dintre productivitatea muncii și veniturile obținute pe bază de muncă în sistemul proporțiilor economice specifice socialismului, de la importanța acesteia din punctul de vedere al asigurării dezvoltării armonioase, echilibrate a întregii activități economico-sociale, în țara noastră, formarea și respectarea ei consecventă a constituit o preocupare permanentă, în special începând cu Congresul al IX-lea al P.C.R., pe baza orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Importanța determinării corecte a proporției dintre cele două procese economice crește în mod deosebit în etapa actuală a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate când se pune problema dezvoltării intensive a economiei, utilizării mai eficiente a resurselor naturale și umane, sporirii rentabilității și eficienței economice, ridicării întregii activități pe trepte calitativ superioare.

Caracteristica esențială a acestei legături este cuprinsă într-una dintre tezele fundamentale ale economiei politice, teză conform căreia în ansamblul reproducției sociale, producția joacă un rol hotărâtor, determinant, primordial și, prin urmare, determină repartitia, iar repartitia, la rândul ei, influențează producția stimulând sau frînând dezvoltarea acesteia.

Producția joacă un rol hotărâtor în raport cu repartitia, determinând înainte de toate forma social-economică specifică, caracterul, natura, legitățile repartitiei. Producția determină în al doilea rând, repartitia și în sensul că își pune amprenta asupra volumului și diversității bunurilor destinate repartizării: se pot repartiza numai bunurile care în prealabil au fost produse de societate. Aceasta înseamnă că în condițiile socialismului, în procesul repartitiei, veniturile oamenilor muncii obținute pe bază de muncă, adică în esență, limita maximă a acestor venituri este determinată de producție, de gradul, nivelul de dezvoltare al forțelor de producție și de expresia sintetică a acestora: avuția națională, produsul social, venitul național și în ultima instanță de nivelul productivității muncii.

Asupra caracterului obiectiv necesar al acestei corelații, asupra necesității respectării ei consecvente în etapa actuală, ne atrăgea atenția secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința Națională a P.C.R. din 16—18 decembrie 1982, evidențind: „În îndeplinirea obiectivului trasat de Congresul al XII-lea, privind realizarea unei noi calități a muncii și vieții, este necesar să acordăm o atenție deosebită creșterii productivității muncii sociale... Este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de fărâșirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea conștină a nivelului de trai al poporului, fără a realiza o înaltă productivitate a muncii”¹.

Această idee a fost reafirmată la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. care a dezbătut măsurile referitoare la transpunerea în viață a Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiei, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuție a muncii și creșterea retribuției în acest cîmp. aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983. În acest sens, în comunicatul dat publicității se arată că „A fost relevantă necesitatea de a se asigura acoperirea în întregime a fondurilor necesare retribuțiilor pe seama sporirii mai accentuate a productivității muncii, care trebuie să fie, în toate ramurile economiei naționale, mai mare decât cea a retribuției, astfel încît pe această bază să se asigure, în afara fondurilor necesare retribuției, și acoperirea altor cheltuieli generale ale statului”.

¹ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a P.C.R. 16—18 decembrie 1982, Editura politică, București, 1982, pag. 27.

² Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R., din 29—30 iunie 1983, Știința Nr. 12 797, 1 iulie 1983.

Se ridică evident și problema cauzei pentru care veniturile oamenilor muncii sînt legate cel mai strîns, direct și nemijlocit, tocmai de productivitatea muncii.

Răspunsul trebuie căutat, înainte de toate, în importanța deosebită, hotărîtoare a productivității muncii, în raport cu celelalte categorii macroeconomice în cauză. Productivitatea muncii, eficiența, rodnicia cu care este consumată munca omească este criteriul, măsura gradului, nivelului de dezvoltare al forțelor de producție. Creșterea productivității muncii înseamnă sporirea producției prin utilizarea intensivă a factorilor de producție și la nivelul macroeconomic este sursa principală a creșterii produsului social și a venitului național, iar prin economisirea muncii sociale, factorul principal al diversificării producției și a reducerii duratei săptămîinii de lucru.

Legarea veniturilor repartizate în funcție de muncă, de productivitatea muncii este justificată și de faptul că, dintre toate categoriile amintite, nivelul productivității muncii exprimă cel mai fidel cantitatea, calitatea și rezultatele muncii lucrătorului, putînd fi, prin urmare, punctul de plecare cel mai responsabil al repartitiei după muncă. Contribuția lucrătorului la crearea venitului național nu poate fi stabilită în mod direct; ea este mediată de categorii economice cu valoarea nou creată de lucrător și inclusă în producția fizică, adică la nivelul unităților economice de valoarea producției nete.

PRODUCTIVITATEA muncii determină, în ultima instanță, nu numai nivelul ei și dinamica veniturilor oamenilor muncii obținute pe bază de muncă. Aceasta înseamnă că, în condițiile socialismului, între creșterea productivității muncii și a veniturilor oamenilor muncii există o legătură directă și nemijlocită, că odată cu creșterea productivității muncii cresc și veniturile obținute pe bază de muncă și că veniturile lucrătorilor obținute pe bază de muncă pot fi sporite numai în cazul creșterii prealabile a productivității muncii.

Determinarea dinamicii veniturilor oamenilor muncii de către dinamica productivității muncii ridică problema concretizării corelației analizate, sub aspect cantitativ, precizarea măsurii în care creșterea productivității muncii poate determina creșterea veniturilor.

În legătură cu aspectele cantitative ale legăturii existente între cei doi factori, de la început trebuie subliniat că aceștia nu pot crește în aceeași măsură. Echilibrul economic dinamic transformă într-o necesitate economică obiectivă creșterea mai rapidă a productivității muncii în comparație cu creșterea veniturilor oamenilor muncii obținute pe bază de muncă.

Necesitatea economică obiectivă și importanța respectării acestei corelații a fost subliniată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983 (plenară care pe baza documentelor programatice ale Conferinței Naționale a P.C.R. din 16—18 decembrie 1982 a adoptat: „Hotărîrea cu privire la aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiei, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuție a muncii și creșterea retribuției în acest cîmp”) astfel: „Trebuie să fie bine înțeles, de către toți oamenii muncii, că ridicarea nivelului de trai, sporirea veniturilor se pot îndeplini numai pe baza creșterii mult mai puternice a productivității muncii, a eficienței și rentabilității, a dezvoltării generale a economiei naționale”².

Factorii care determină necesitatea obiectivă a creșterii mai rapide a productivității muncii în comparație cu sporirea veniturilor oamenilor muncii obținute pe bază de muncă pot fi sintetizați astfel:

1. Creșterea mai rapidă a productivității muncii în comparație cu creșterea veniturilor din muncă este impusă, înainte de toate, de necesitățile societății legate de acumulare. Societatea nu poate consuma în întregime rezultatele producției și ale sporirii eficienței acesteia, ci o parte din ele trebuie să se folosească pentru sporirea resurselor destinate acumulării. „Este necesar să avem permanent în vedere — conchide tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — că îndeplinirea obiectivelor Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea impune alocarea în

continuare a circa 30 la sută din venitul național în scopul dezvoltării forțelor de producție. A consuma totul sau aproape totul înseamnă a condamna țara la inapoiere, la pierderea independenței și suveranității, afectând, astfel, însuși viitorul țării, al poporului... numai asigurând un nivel înalt al acumulării și al reproducției socialiste lărgite vom crea și condițiile necesare ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului¹⁾.

2. Cele două laturi ale corelației nu pot crește în aceeași măsură și datorită faptului că acea parte a veniturilor naționale care se repartizează oamenilor muncii nu se reduce numai la resursele repartizate după muncă. Pe lângă veniturile obținute pe bază de muncă, lucrătorilor li se repartizează o parte din venitul național și în funcție de nevoi, sarcini familiale sporite, nevoi legate de apărarea sănătății etc. Din rezultatele sporirii productivității muncii, pe lângă sporirea resurselor repartizate după muncă trebuie, deci, să se rețină și o parte pentru constituirea și sporirea continuă a fondului de consum social. După cum rezultă din Hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983: Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum au crescut de la 22,9 miliarde lei în anul 1965 la 91,4 miliarde lei în anul 1982 revenind în medie pe o familie 12 728 lei, față de 3 858 lei în anul 1965²⁾. O direcție deosebit de importantă a folosirii acestor fonduri o constituie construcțiile de locuințe. Ritmul construcțiilor de locuințe, printre cele mai înalte pe plan mondial, a contribuit la îmbunătățirea continuă a condițiilor de viață ale populației, la modernizarea și înflorirea localităților patriei. Astfel, numărul apartamentelor construite din fondurile statului, întreprinderilor și ale organizațiilor cooperatiste și obștești, a sporit de la 333 mii în cincinalul 1966—1970, la 513 mii în peribada 1971—1975 și la 755 mii în anii 1976—1980.

În aceeași perioadă, prin alocarea unor însemnate fonduri de la bugetul statului, a continuat să se dezvolte și să se perfecționeze învățământul de toate gradele, să se amplifice și diversifice activitățile în domeniul culturii și artei, să se lărgască și modernizeze baza materială pentru ocrotirea sănătății populației.

3. Creșterea mai rapidă a productivității muncii în comparație cu veniturile oamenilor repartizate după muncă constituie o necesitate obiectivă și datorită caracteristicilor structurii natural-materiale a sporului produsului social realizat pe seama creșterii eficienței muncii. Productivitatea muncii crește paralel și în producția bunurilor de consum și în cea a producției mijloacelor de producție. Pe baza creșterii acesteia din urmă nu poate fi mărită puterea de cumpărare deoarece nu are o acoperire corespunzătoare în bunuri de consum. Consecința acestui fapt ar fi apariția unor disproporții între venituri, pe de o parte, fondul de mărfuri destinate consumului, pe de altă parte, și drept urmare tendința de creștere a prețurilor, de scădere a puterii de cumpărare a veniturilor.

4. Creșterea concomitentă, dar într-un ritm lent a veniturilor obținute pe bază de muncă în raport cu productivitatea muncii este necesară și datorită faptului că sporul de producție realizat nu este numai rezultatul eforturilor lucrătorilor, ci înainte de toate, al eforturilor societății, ale statului, ale unităților economice, legate de dezvoltarea cercetării științifice, de soluționarea problemelor privind asigurarea materiilor prime, a energiei și combustibililor, de dezvoltarea intensivă a agriculturii, perfecționarea tehnologiilor și asimilarea de noi produse, precum și de activitatea îndreptată spre pregătirea forței de muncă și îmbunătățirea continuă a condițiilor de lucru. Aceste eforturi sint desigur reflectate, printre altele, și de faptul că, valoarea fondurilor fixe existente astăzi în economie se ridică la peste 2 000 miliarde lei, din care mai mult de 80 la sută au fost puse în funcțiune în ultimii 15 ani, sau că în perioada 1981—1985 se vor califica 1 750 mii de muncitori, 300 mii de tehnicieni, maștrii și ingineri, iar anual 2 milioane de lucrători participă la cursurile de reciclare.

5. Creșterea mai rapidă a productivității muncii în comparație cu creșterea veniturilor oamenilor muncii este impusă și de nevoia reducerii costurilor de producție. Din acest punct de vedere trebuie corelate două procese care se mișcă în direcții opuse: creșterea veniturilor lucrătorilor paralel cu reducerea cheltuielilor legate de munca vie pe unitate de produs.

CORELAȚIA dintre creșterea mai rapidă a productivității muncii față de veniturile obținute pe bază de muncă, deși exprimă esența interdependenței dintre cele două fenomene puse în legătură, formulată în acest fel este prea generală pentru a putea corespunde unor necesități concrete legate de conducerea economiei. De aceea, ea trebuie precizată, concretizată, determinând în mod clar fenomenele care alcătuiesc cei doi termeni ai corelației care se interferează.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., din 1—2 iunie 1982, Editura politică, București, 1982, pag. 28.

La precizarea corelației trebuie să se aibă în vedere două considerente. Primul lucru de care trebuie să se țină cont îl constituie faptul că această corelație îmbracă forme concrete, distincte la fiecare nivel, verigă organizatorică a economiei.

Cel de-al doilea fenomen de care trebuie să se țină cont la precizarea corelației amintite îl constituie schimbările care au intervenit în etapa actuală a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, în condițiile noului mecanism economico-financiar, în structura veniturilor oamenilor muncii și în condiționarea acordării acestora în funcție de creșterea productivității muncii la toate nivelurile economiei naționale, pe baza documentelor recent adoptate cu privire la „Programul de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale, perfecționarea sistemului de retribuție a muncii și de repartitie a veniturilor oamenilor muncii”.

Prin urmare, în noile condiții în care crește ponderea părții variabile în totalul veniturilor personalului muncitor, obținute din fondul de retribuție planificat, îndeosebi prin creșterea adaosului de acord, a participării la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, precum și pentru stimularea exportului, a premiilor pentru realizări deosebite, premiilor pentru economii de materiale și forță de muncă și altele și în care partea variabilă a veniturilor personalului va reprezenta în anul 1985, 25 la sută din fondul de retribuție, iar retribuția tarifară 75 la sută, forma acestei corelații, adică a creșterii mai rapide a productivității muncii în raport cu creșterea retribuției medii, sau la nivel microeconomic a corelației dintre productivitatea muncii individuale și retribuția individuală medie, nu mai exprimă corect realitățile economiei noastre naționale.

De aceea ni se pare că, în condițiile actuale, la diferite niveluri ale economiei, corelația amintită trebuie să îmbrace următoarele forme: la nivel macroeconomic, cea a creșterii mai rapide a productivității muncii în comparație cu fondul național repartizat lucrătorilor după muncă; la nivelul unităților economice, creșterea mai rapidă a productivității muncii la nivelul unității respective în comparație cu fondul unităților economice repartizat după muncă lucrătorilor acestora; iar la nivelul lucrătorului, creșterea mai rapidă a productivității muncii individuale în comparație cu veniturile individuale obținute pe bază de muncă. A lega creșterea productivității muncii, exclusiv de retribuție nu ni se pare corect, deoarece retribuția constituie numai unul dintre elementele veniturilor repartizate după muncă, care mai cuprinde și adaosul de acord, participarea la realizarea beneficiilor, sporurile, premiile etc.

Analiza corelației dintre creșterea productivității muncii și veniturile obținute pe bază de muncă presupune și evidențierea unei alte laturi a legăturii dialectice dintre producție și repartitie și anume cea a faptului că veniturile oamenilor muncii obținute pe bază de muncă au un rol deosebit de important în stimularea producției și a productivității muncii și că, datorită acestui fapt, aceste venituri trebuie în așa fel dimensionate încât să devină stimulente importante ale dezvoltării economice, ale creșterii eficienței economice.

Ca urmare a noilor măsuri de majorare a retribuțiilor tarifare și creșterii părții variabile, oamenii muncii vor beneficia de venituri suplimentare care însumează, la nivelul unui an, peste 25 miliarde lei. Sporirea veniturilor obținute din muncă va conduce la modificări importante în repartizarea personalului muncitor după nivelul retribuției realizate. În condițiile utilizării complete a timpului de lucru, îndeplinirii normelor de muncă și a planului de producție, a tuturor obligațiilor de serviciu, nici un om-al muncii nu va mai putea realiza venituri mai mici de 1 700 lei lunar, din care 1 500 lei retribuția tarifară minimă; ponderea personalului muncitor cu venituri de peste 2 500 lei lunar va crește la circa 65 la sută.

Evoluția corelației dintre creșterea productivității muncii și a veniturilor obținute pe bază de muncă — în special începând cu perioada marcată de istoricul Congres al IX-lea al P.C.R. și în conformitate cu prevederile Congresului al XII-lea, pentru perioada care urmează — constituie o confirmare strălucită a gândirii creatoare, profund originale a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a politicii profund științifice a Partidului Comunist Român, conform căreia, sporirea continuă și rapidă a productivității muncii constituie baza sporirii veniturilor oamenilor muncii, iar, sporirea continuă a veniturilor obținute după muncă constituie un stimulent deosebit de important pentru creșterea productivității muncii.

Ana-Maria LUPAN
Simion IANCU
Sabin POP
Cluj-Napoca

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

Eradicarea subdezvoltării, calea satisfacerii trebuințelor umane fundamentale

A DEVENIT evident că probleme ca dezarmarea, subdezvoltarea, sărăcia, necesitatea unei noi ordini internaționale, degradarea amenințătoare a mediului înconjurător, utilizarea irațională a resurselor Terrei și multe altele se află într-un sistem de interrelații deosebit de complex și care nu poate fi neglijat.

Sărăcia — recunoscută ca unul din factorii majori de influență asupra evoluției întregii lumi — nu poate fi despărțită de ansamblul problematicii; nu există studiu, analiză, document abordând problematica lumii de astăzi care să nu se refere, dintr-un unghi sau altul, la acest fenomen ale cărui dimensiuni sînt recunoscute dar pentru rezolvarea căruia se face încă prea puțin. Indiferent de pozițiile de pe care s-ar aborda (și acestea au fost dintre cele mai diverse) fenomenul sărăciei, oricite încercări concrete și măsuri s-ar lua la nivel național sau internațional, apare evidentă necesitatea unui mecanism bine conceput și implementat, cu ajutorul căruia și prin care să se lupte împotriva sărăciei. Tocmai în această direcție demersul științific întreprins pînă în prezent este socotit deficitar. Că sărăcia a devenit un adevărat flagel al lumii contemporane și că el trebuie să fie înlăturat este o problemă asupra căreia există deja un consens. Cum anume trebuie concepută strategia eradicării sărăciei, cum trebuie încorporat acest proces în strategia generală a dezvoltării lumii, cu ce anume trebuie început și care ar fi modalitățile cele mai eficiente de realizare a acestui dezerat — iată întrebări care au primit răspunsuri mai puțin satisfăcătoare.

Acestui gen de probleme încearcă să dea un răspuns fundamentat și operațional Paul Streeten, împreună cu colaboratorii săi, în recenta lor lucrare „First Things First — Meeting Basic Human Needs in Developing Countries“ (editată în 1981 de Banca Mondială).

● „Este satisfacerea necesităților fundamentale un drept al omului? ● sînt nivelurile minime de hrană, sănătate, educație printre cele mai fundamentale drepturi ale omului? ● este un drept al omului de a nu fi flămînd sau, sînt drepturile umane în sine necesități fundamentale? ● respectarea drepturilor omului și satisfacerea trebuințelor lui fundamentale sînt ele compatibile ori se află în conflict?“ Cu aceste întrebări își începe Paul Streeten lucrarea.

Pentru înțelegerea adecvată a demersului întreprins, Paul Streeten socotește necesară mai întîi o delimitare metodologică și de terminologie a determinării trebuințelor de bază, socotindu-le ca atare doar pe cele minime necesare unei vieți umane. hrana, sănătatea, locuința, educația și condițiile igienico-sanitare, adică exact cele care constituie componentele esențiale condițiilor sine qua non pentru o viață decentă. Oamenii care nu trăiesc în aceste condiții minimale sînt socotiți că se află în sărăcie absolută iar asigurarea lor nu înseamnă deloc atingerea unui standard de viață prosper și de bunăstare, așa cum este el înțeles îndeobște. Valoarea incontestabilă a cărții lui P. Streeten constă tocmai în radiografierea intimității fenomenului sărăciei, privit ca un complex de factori în interrelație și intercondiționare. La rîndul lor acești factori, luați la un loc, sînt „conectați“ la celelalte aspecte și probleme ale evoluției lumii contemporane, cum ar fi creșterea economică, noua ordine internațională, dezarmarea, ajutorul internațional, efortul propriu al fiecărei națiuni, inegalitățile dintre oamenii aceleiași societăți sau dintre unele națiuni și altele. Toate acestea sînt privite prin prisma unei adevărate sociologii a sărăciei și a perspectivelor dezvoltării lumii, iar soluțiile pornesc de la un postulat formulat sub forma unei întrebări la care răspunsul nu poate fi decît nega-

tiv. P. Streeten se întreabă, pe bună dreptate: „Trebuie ca un număr atît de mare de oameni să fie condamnați pentru totdeauna să trăiască în sărăcie absolută?“

„Sărăcia nu se înlătură de la sine; dezvoltarea trebuie să conducă la satisfacerea trebuințelor fundamentale, creșterea economică nu este un scop în sine; a lua în considerare satisfacerea trebuințelor fundamentale înseamnă a trece de la abstract la concret, de la general la specific: comunitatea internațională poate susține eforturile pentru reorientarea producției spre satisfacerea necesităților fundamentale; există doar o aparentă contradicție între resursele disponibile și satisfacerea necesităților fundamentale, lipsind utilizarea lor rațională, echitabilă, în spiritul satisfacerii trebuințelor fundamentale. Chiar și în cele mai multe țări dezvoltate din punct de vedere economic, trebuințele fundamentale ale multor oameni nu sînt realizate și nici nu se știe cum să se găsească soluția; obstacolul în calea satisfacerii trebuințelor fundamentale stă nu în lipsa de înțelegere, ci în lipsa de motivare din partea celor ce dețin puterea; o abordare corespunzătoare a satisfacerii trebuințelor fundamentale, raportată la dezvoltare, ar trebui să urmărească trei obiective: asigurarea unui venit real adecvat, accesul la serviciile publice (educație, sănătate, apă și condiții igienico-sanitare) și participarea oamenilor afectați (de sărăcie — n.n.) la formularea și implementarea proiectelor, programelor și politicilor în acest domeniu, precum și mobilizarea resurselor locale subutilizate. Subnutriția este rezultatul unui complex de condiții, toate avîndu-și izvorul în sărăcie; probabil că cea mai mare valoare a educației sărăcilor constă în contribuția sa la satisfacerea celorlalte trebuințe fundamentale; deși noua ordine internațională se referă la relațiile internaționale, iar trebuințele fundamentale au în vedere în principal aspecte locale, în ciuda aparențelor de contradicție cele două niveluri sînt complementare“ — subliniază autorul.

Interferența diferitelor trebuințe fundamentale

INCERCAREA de satisfacere integrală și deodată a tuturor trebuințelor fundamentale este, practic, imposibil de precizat datorită diversității de situații, politici și niveluri de dezvoltare ca și de priorități individuale; această abordare globală ar fi ineficientă, mai cu seamă din cauza imenselor resurse materiale pe care le reclamă un asemenea proces. Firește, trebuințele fundamentale (sau elementare, sau cele strict necesare unei vieți cît de cît decente) se pot prezenta ele însele cu grade diferite de necesitate în sensul priorității absolute a unora, cum ar fi asigurarea hranei sau a apei de băut. Dar nu se poate spune că s-au asigurat condiții minime de viață decentă unui om care dispune de hrană și apă, care nu are însă satisfăcute cerințele minime de locuit sau de sănătate. Orice raport am considera între aceste cerințe, el nu apare ca satisfăcător dacă nu sînt întrunite toate condițiile, într-o relație de complementaritate.

P. Streeten reușește să demonstreze interferența dialectică, științifică dintre toate cerințele fundamentale ale omului, cu toate conexiunile existente între aceste cerințe. De pildă, el afirmă că „tratarea bolilor este ineficientă dacă aceasta se aplică unor oameni subnutriți cronic, care consumă apă infectată sau nu au condiții sanitare, folosind practici rudimentare și dăunătoare din lipsă de educație în acest domeniu. De asemenea, educația în probleme sanitare (și nu numai) îmbunătățește starea

de sănătate a populației, după cum instruirea, educația contribuie la ridicarea productivității muncii, ceea ce la rândul ei va determina în mod sigur crearea de noi resurse materiale pentru satisfacerea trebuințelor fundamentale ale acestor oameni și ale altora. O relație directă este stabilită, din alt unghi, între educație și sănătate în sensul că oamenii sănătoși, în special copiii, învață mai bine, proces având consecințe favorabile asupra stării generale de sănătate și asupra productivității în activitate. Și exemplele de acest fel continuă.

Hrana, ca principal component al necesităților fundamentale, are efecte dintre cele mai puternice asupra întregii activități și vieți a oamenilor, influențând toate celelalte condiții de viață. În țările în curs de dezvoltare cei săraci cheltuiesc 70% din venitul lor pe hrană; cu toate acestea, ei sînt cei care suferă cel mai mult de subnutriție.

Apa, cu multiplele ei utilizări în viața oamenilor, constituie o componentă fundamentală a oricărui program de creare a unor condiții decente de viață; bolile legate de apa infectată și de lipsa condițiilor igienico-sanitare constituie una din cele trei cauze principale ale morbidității și mortalității în cele mai multe țări în curs de dezvoltare.

În ceea ce privește locuințele, nevoia acută se resimte atît în mediul rural cît și cel urban. Totuși nu lipsa de terenuri construibile ca atare, ci imposibilitatea pentru cei săraci de a intra în posesia lor, dificultățile mai curînd de ordin instituțional au dus la o asemenea dimensiune a problemei. Chiar dacă cei săraci pot să-și construiască ei înșiși o locuință, lipsa serviciilor aferente strict necesare fac din problema locuințelor pentru săraci un deziderat dificil de realizat fără o politică adecvată în această direcție, politică ce se cere conjugată cu acțiuni în celelalte sectoare ale trebuințelor fundamentale.

Trebuințele fundamentale și dezvoltarea

TEZA de la care pornește autorul în abordarea acestei laturi a fenomenului este aceea conform căreia creșterea economică, dezvoltarea în general nu este un scop în sine, ci ea trebuie circumscrisă unei finalități de propășire umană, atît atunci cînd se consideră indivizii luați izolat, o societate în ansamblu sau întreaga comunitate internațională. Istoria ne-a arătat însă că dezvoltarea economico-socială a lumii nu a condus niciodată, de la împărțirea societății în clase opuse, la îndeplinirea dezideratului moral ca de procesul dezvoltării să beneficieze întreaga societate, toți membrii acesteia.

Sînt cunoscute discrepanțele tot mai manifeste existente astăzi în lume, pe de o parte între cei dezvoltăți și cei subdezvoltați și, pe de altă parte, între diferitele clase și pături din societățile bazate pe exploatare. Așa cum „sărăcia nu dispăre de la sine” nici dezvoltarea nu conduce prin ea însăși în mod obligatoriu la satisfacerea necesităților fundamentale ale oamenilor. Mai important decît dezvoltarea în sine apare faptul de a ști cine profită de această dezvoltare care nu se îndreaptă spre satisfacerea trebuințelor celor avuți ci către sărăcirea și mai accentuată a celor săraci. Într-o societate a abundenței de produse, cum este cea americană de exemplu, este totuși „loc” pentru șapte milioane de oameni care suferă de malnutriție, deși pentru înlăturarea acestei situații n-ar fi nevoie decît de o mică parte din veniturile celor bogați.

În afara unei analize a rezultatelor obținute în diferite țări pe linia unei adaptări a dezvoltării la satisfacerea trebuințelor fundamentale, P. Streeten sugerează cîteva direcții ale strategiei în acest domeniu: a) asigurarea mărfurilor și veniturilor cerute de satisfacerea trebuințelor fundamentale; b) intervenția statului pe linie sectorială pentru îmbunătățirea accesului săracilor la principalele bunuri și servicii; c) politici adecvate la nivel macroeconomic pentru creșterea economică, crearea de noi locuri de muncă, prețuri corespunzătoare, creșterea veniturilor, pentru a nu permite celor avuți să fie singurii beneficiari ai creșterii și dezvoltării economice generale; d) schimbări de structură în domeniul proprietății funciare, al reglementărilor juridice și al altor factori de producție; e) asistența internațională, mai ales pentru populațiile și țările cele mai sărace.

Trebuințele de bază și noua ordine internațională

FIREȘTE, îndeplinirea unei noi ordini internaționale, sub toate aspectele sale — economică, politică, juridică, culturală, informațională etc. — nu poate fi depășită de satisfacerea trebu-

ințelor umane fundamentale, deși, așa cum afirmă P. Streeten, noua ordine internațională se referă la relațiile internaționale, iar conceptul de trebuințe fundamentale se aplică domeniului relațiilor din sinul unei anumite societăți. Dar, ne întrebăm noi, nu a devenit astăzi tot mai evident că însăși asigurarea trebuințelor fundamentale constituie una din problemele majore, grave ale întregii comunități internaționale?

În opinia lui P. Streeten raportul dintre ordinea internațională și satisfacerea trebuințelor fundamentale poate și trebuie să fie observat la mai multe niveluri; ei afirmă că cele două laturi nu sînt numai compatibile dar ele apar chiar complementare: „Dacă noua ordine internațională va genera, mai multe resurse pentru țările în curs de dezvoltare, aceasta va conduce la satisfacerea trebuințelor fundamentale, iar obiectivul acesta poate mobiliza eforturile și sprijinul pentru o cooperare internațională. Acceptarea noii ordini internaționale își are o mare parte din forța sa în eforturile conjugate pentru eradicarea sărăciei”. Cu alte cuvinte, una din funcțiile noii ordini internaționale este tocmai orientarea ei spre satisfacerea reală a necesităților fundamentale ale tuturor oamenilor, ceea ce implică o atenție sporită la asigurarea unei finanțări cu adevărat umane atît a dezvoltării cît și a noii ordini internaționale.

La nivelul economic ar trebui văzut, spune autorul, în ce măsură diferite măsuri în cadrul noii ordini internaționale contribuie la satisfacerea trebuințelor fundamentale.

S-ar putea pune, de asemenea, problema cunoașterii felului în care eforturile proprii vizînd eradicarea sărăciei pot fi sprijinite la nivel internațional. Dar mai presus de toate, afirmă P. Streeten, există sentimentul că abordarea problemei satisfacerii necesităților fundamentale a fost utilizată ca o „tactică diversionistă” pentru a distra atenția de la imperativul creării noii ordini internaționale.

Cît de mult poate face comunitatea internațională pentru satisfacerea trebuințelor fundamentale ale celor săraci și cît de necesar și posibil este sprijinul pe care se contează și care trebuie dat de țările industrializate celor rămase în urmă?

Concluzia nu este decît una singură: sărăcia implică în primul rînd eforturile proprii care pot și trebuie sprijinite de comunitatea internațională. În realitate, problema sprijinului internațional în această direcție este deosebit de complexă și nu de puține ori ea naște controverse. Oricum ar fi însă, problema satisfacerii necesităților fundamentale rămîne una, dintre opțiunile majore atît ale „Nordului” cît și ale „Sudului”, iar pentru îndeplinirea acestui proces sînt necesare atît eforturi la nivel intern cît și la nivel internațional.

P. Streeten afirmă fără echivoc că „o angajare globală pentru satisfacerea necesităților fundamentale reclamă mai multe și nu mai puține resurse internaționale. Realizarea unui program global pentru crearea unor condiții minime de viață pentru săraci necesită, de asemenea, investiții substanțiale.

Autorul Cărții „First Things First” consideră că nevoia unor resurse suplimentare, substanțiale, pentru satisfacerea necesităților fundamentale se justifică prin trei factori: mai întîi, deoarece termenul de 20 de ani stabilit de cele mai multe documente și organisme internaționale pentru eradicarea sărăciei devine, în condițiile date, foarte scurt pentru un program atît de vast.

Apoi, trecerea la etapa decisivă în procesul de eradicare a sărăciei, creează complicate probleme de tranziție cu posibile efecte negative în ceea ce privește utilizarea forței de muncă, inflația, investițiile, precum și alte coordonate ale evoluției economico-sociale a comunității internaționale. În al treilea rînd, se apreciază în lucrare, „dacă țările sărace iau în serios angajarea comunității internaționale de a sprijini procesul de satisfacere a necesităților fundamentale, atunci țările dezvoltate vor trebui să-și sporească substanțial contribuția la acest proces. Esența dialogului internațional constă în aceea că atît țările dezvoltate cît și cele sărace trebuie să găsească o bază comună de înțelegere în privința satisfacerii necesităților fundamentale, într-un timp cît mai scurt. Ca instrument eficient de realizare a acestui sprijin la nivel internațional se avansează ideea unor organisme multilaterale care ar trebui să orienteze cu adevărat sprijinul internațional spre satisfacerea trebuințelor fundamentale ale populației din țările rămase în urmă.

Deși din întreaga lucrare transpare ideea optimistă în sensul că omenirea are capacitatea și dispune de condițiile necesare eradicării complete a sărăciei, pentru transpunerea în realitate a unui program eficient și operațional este nevoie și de voință politică a tuturor statelor, atît a celor în curs de dezvoltare cît și a celor dezvoltate.

Constantin CHIFANE-DRĂGUȘANI

PERIOADA dintre 1867 și 1900, caracterizată printr-o dezvoltare mai accentuată a bazei economice a românilor din Transilvania, a pus în fața economiștilor români din acest străvechi teritoriu românesc noi probleme legate de accelerarea circulației economice. Dezvoltarea industriei, a agriculturii, a căilor ferate și a altor activități a generat necesitatea creștii și a unei rețele proprii românești de bănci, a unui credit cât mai mobil și adecvat acestei dezvoltări.

Conceptiile economice despre credit cu circulație în Transilvania din ultima treime a secolului trecut și în primele decenii ale secolului al XX-lea sunt concepții care aparțin cât unei burghezi premonopoliste cât și reprezentanților mici burghezi. De aceea, studiind teorie despre credit din această perioadă vom vedea că acestea susțineau că el trebuie organizat în așa fel încât să favorizeze dezvoltarea capitalismului liberei concurențe, să sprijine mica producție agrară împotriva marilor proprietari funciari și pe meseriași împotriva marelui capital. Totodată românii transilvăneni au considerat că băncile și creditul erau pirghii puternice în lupta lor de eliberare națională, politică, socială și chiar de ridicare a nivelului cultural al poporului.

În comparație cu țările capitaliste dezvoltate, unde creditul era, deja, în principal, rezultatul activității unor uniuni monopoliste, Transilvania se găsea, la sfârșitul secolului trecut, într-un stadiu în care creditul autohton reprezenta încă rezultatul activității unor bănci ce nu depășiseră stadiul de „mijlocitori modești”. De asemenea, se poate spune că Transilvania se găsea la sfârșitul secolului trecut și începutul secolului nostru într-un asemenea stadiu al capitalismului premonopolist în care mai puteau să se nască idei utopice care atribuiau creditului efecte miraculoase, considerându-l un panaceu împotriva tuturor relelor de care suferea societatea. Reprezentantii burgheziei transilvănene vedeau în credit calea principală de acumulare a capitalurilor și de întărire a pozi-

Economiști români din Transilvania cu privire la credit și instituțiile bancare ca pirghii ale dezvoltării economice (I)

ției ei economice dar și de întărire economică a românilor în raport cu naționalitățile favorizate de stăpînirea străină. Reprezentanții mici burghezi vedeau în credit un mijloc de evitare a ruinei, de primare în rîndurile populației românești a unor noi trăsături psihologice ca spiritul de economisire, de asociere etc. Creditul mai era considerat un puternic mijloc de luptă împotriva cametei. „Creditul – scria un profesor ardelean – e sufletul timpului în care trăim. Cine n-are credit se ruinează. Lipsa de credit produce uzurari, cametele colosale despoaie. Rezultatele despoierii sînt aservirea omului. Această rană se vindecă prin deschiderea de credite”¹⁾.

Dezvoltîndu-se aceste idei, cu un alt prilej, în aceeași Gazetă a Transilvaniei, se sublinia: pentru ca românii să se poată bucura de avantajele și efectele pozitive ale creditului este necesar a „îndemna poporul (român) prin exemple atrăgătoare, care totdeauna sînt mai instructive, la cruțare, la depunerea unor părți din capitalele ciștișgătoare; iar pe de altă parte s-ar scuti și mii de familii de ruinare, s-ar scoate din ghiarele cămătarului; proce-

dînd (astfel, n.n.) peste tot locul am vedea cu ochii înaintarea din pas în pas și ameliorarea avuției poporului și cu acest mod am pune baza cea posibilă de a ne înmulți și conserva averea națională și prin a ne ridica școale și a ne îmbunătăți întreg învățămîntul național”²⁾. Deci creditului i se atribuiau funcții de ordin economic și în același timp social. Ba mai mult, românii transilvăneni sperau să folosească posibilitățile creditului în lupta de emancipare națională. Creditul, considerau economiștii transilvăneni, contribuind la întărirea puterii economice a românilor, va duce și la emanciparea națională de sub dominația Imperiului austro-ungar.

Condiția cea mai importantă pe care trebuie s-o îndeplinească creditul pentru a favoriza dezvoltarea economică era ca el să fie acordat celor care-l contractau în scopuri productive în vederea investiției lui în activitatea agricolă sau industrială. „...Adevăratul și unicul scop al creditului – scria în acest sens Ion Roman – trebuie să fie înlesnirea, dezvoltarea și înmulțirea producției”³⁾. Adică creditul trebuie organizat în așa fel încît acordîndu-l debitorilor „să servească munca producătoare și prin aceasta... să sporească capitalele producătoare și să contribuie în modul acesta la progresul material, moral și național”⁴⁾. Deci cu deosebire creditul investit în ramurile producătoare, care favoriza dezvoltarea agriculturii, industriei etc., era acela care contribuia la dezvoltarea avuției materiale a românilor transilvăneni.

Așadar, propagînd necesitatea dezvoltării creditului și a instituțiilor sale, economiștii și publiciștii transilvăneni considerau că acestea vor contribui la îmbunătățirea stării materiale a micilor producători, fiind totodată și o modalitate sigură de creștere a capitalurilor naționale, adică a românizării capitalului. Dar pentru ca efectele creditului să fie pozitive era necesar, susțineau economiștii amintiți, să se încurajeze creditul cu destinații pro-

FIȘE

ACADEMIA
DE ȘTIINȚE
SOCIALE
ȘI POLITICE
A REPUBLICII
ROMÂNIA

YOLANDA EMINESCU

TRATAT
DE
PROPRIETATE
INDUSTRIALA
VOL. II
SEMNE DISTINCTIVE

● Cel de-al doilea volum al lucrării mai ample realizată și publicată de Yolanda Eminescu sub titlul „Tratat de proprietate industrială”, tipărit recent de EDITURA ACADEMIEI, este consacrat unei sfere particulare a tematicii abordate: semnele distinctive. Într-o exprimare mai accesibilă este vorba despre mărcile de fabrică, numele de fabrică, emblemele etc. În concordanță cu formația autoarei, cartea este proiectată din perspectivă juridică, ca parte a dreptului economic. Cît privește însemnătatea domeniului, este superfluu a o mai demonstra, dată fiind largă implicare a elementelor juridice în derularea eficientă, rentabilă a numeroase procese economice – comerț, asimilarea de noi tehnologii etc. Autoarea cărții a abordat tema dintr-o

perspectivă multiplă. Astfel, alături de aspecte strict economice, mărcile de fabricație sînt analizate și sub aspect istoric, sub aspect juridic etc. Interesante și mai cu seamă utile sînt informațiile referitoare la diverse proceduri internaționale de promovare și protecție a mărcilor de fabrică.

Însemnătatea infrastructurii

● Analiza rolului infrastructurii în procesul dezvoltării economiei socialiste a Ungariei îi permite lui R. Hoch să desprindă, în articolul „Az infrastruktura fejlesztésének szükségessége” (Necesitatea dezvoltării infrastructurii) reprodus în volumul 13 al publicației „ABSTRACTS OF

HUNGARIAN ECONOMIC LITERATURE”, două concluzii: a) aprecierea potrivit căreia infrastructura este o cheie la ne-recuperată de resurse, preluate de la sectoarele productive este falsă; b) rolul infrastructurii este important atît în etapa extensivă de dezvoltare cît și în cea intensivă, însemnătatea acestei componente a activității economice sporind considerabil în etapa intensivă. Astfel, un nivel corespunzător al dezvoltării infrastructurii reprezintă un factor cert de economisire; de economisire a resurselor materiale, energetice etc. prin mai bună organizare a fluxurilor productive și de aprovizionare, prin raționalizarea transporturilor ș.a. În același timp, o bună organizare

ductive, și nu cel consumtiv. În această perspectivă creditul era considerat ca fiind unul din mijloacele principale de stimulare a acumulării capitalurilor. Fără capitaluri acumulate burghezia română din Transilvania nu putea să reziste în lupta de concurență cu burghezia altor naționalități și nici presiunii capitalului cămătăresc care mai persista încă în Transilvania și care favoriza procesul de ruinare a micilor producători, frînând totodată acumulările de capital ale burgheziei autohtone, mai ales ale celei românești.

În contextul măsurilor de dezvoltare economică — și deci și de lichidare a camele care apăsa deosebit de greu asupra situației materiale a românilor, frînând acumulările de capitaluri românești — un rol deosebit era atribuit de economiștii români transilvăneni instituțiilor bancare. Băncile erau considerate ca având o importanță hotărâtoare în mobilizarea resurselor bănești de capital de care dispuneau diferite categorii ale populației românești în vederea întăririi economiei și a puterii lor materiale ca premisă esențială de favorizare a luptei de eliberare națională.

Ineși preocupările teoretice cu privire la credit și instituțiile bancare sint determinate de sporirea și dezvoltarea capitalului bancar din Transilvania de la sfârșitul secolului trecut. Dacă înainte de 1867 existau aici doar 9 instituții de credit, în anii imediat următori numărul acestora se mărește rapid. Numai în anii de avânt economic de pînă la criza din 1873 s-au înființat 11 bănci și 24 case de economii, cu un capital de 4,6 milioane florini. Anul 1868 marchează înființarea celei dintii instituții de credit românești din Transilvania: Societatea de păstrare și împrumut din Rășinari¹⁾, iar în anul 1872 ia naștere cea mai importantă bancă a burgheziei românești din Transilvania de dinaintea încheierii procesului de făurire a statului național român unitar și anume „Albina”, „institut de credit și economii” — în Sibiu²⁾. Înființată la început cu un capital de 300 000 florini împărțit în 3 000 de acțiuni a 100 florini, banca „Albina” și-a sporit capitalul către sfârșitul secolului tre-

cut la 3 000 000 florini, ocupîndu-se de numeroase afaceri bancare: primea depuneri spre fructificare, acorda împrumuturi pe polițe, împrumuturi de ipotecă, pe efecte, pe mărfuri, făcea afaceri de cont curent cu acoperirea ipotecară, de efecte de valoare etc.

Se poate arăta că dezvoltarea rețelei de credit din Transilvania, ca și a celei cooperatiste cunoaște o traiectorie specifică: se vor înființa bănci ale burgheziei maghiare și ale burgheziei săsești, dar și ale burgheziei românești. Este drept, românii din Transilvania au început să-și înființeze instituții de credit mai tîrziu decît celelalte naționalități conlocuitoare; în anul 1880 ei de abia aveau trei instituții de credit, dar în anul 1890 posedau deja 26 instituții de credit³⁾. La această dată revenea o instituție de credit românească la 52 174 locuitori. Românii stăteau mai rău din acest punct de vedere decît sașii și maghiarii. Către sfîrșitul secolului și numărul de instituții de credit românești va spori substanțial. În această perioadă, în domeniul creditului bancar, intenția burgheziei românești era de a înființa un număr cit mai mare de bănci și case de economii pentru a cuprinde populația de pe întregul teritoriu al Transilvaniei și pentru a o feri să cadă sub influența capitalului bancar austriac și maghiar care, așevînd-o tot mai puternic din punct de vedere economic, ar fi înrăutățit și mai mult condițiile de dominație națională. „Este de dorit — scria astfel Petra Petrescu — ca românii să înființeze în toate centrele cite un institut de bani, iar unde se poate să formeze reuniuni cu răspundere solidară și să se adreseze la institutele mai mari, de la care prea ușor pot să capete banii trebuincioși”⁴⁾.

Sporirea capitalului bancar în economia Transilvaniei către sfîrșitul secolului trecut a fost rezultatul concentrării și centralizării capitalului investit în producția materială. Economiștii români transilvăneni au înțeles că forțele de producție ale Transilvaniei, deși mai slab dezvoltate decît forțele de producție ale multor țări, a-

tinseseră totuși un asemenea grad de dezvoltare încît nu se mai puteau dezvolta fără o anumită concentrare a capitalurilor. Or, băncile reprezentau un mijloc important de favorizare a concentrării acestor capitaluri — cerută în proporții tot mai mari de dezvoltare a întreprinderilor industriale, de necesitatea de a ajunge din urmă sub raport economic celelalte naționalități conlocuitoare din Transilvania. Totodată, sporirea cererii de credit din partea micilor producători agricoli, atrași tot mai mult în circuitul producției de mărfuri și necesitatea de a rezista concurenței, evitînd ruina economică, au accentuat și mai mult procesul de concentrare a unor capitaluri bănești în diverse instituții bancare.

Subliniind cerința concentrării capitalurilor în instituții bancare, Petra Petrescu scria astfel: „Este afară de toată îndoială, că asocierea de capitale este cel mai puternic mijloc pentru prosperarea indivizilor, a societăților, cum și a popoarelor. Cîte lucruri mărețe ar rămîne și ar fi rămas neîmplinite, dacă n-ar fi asociere de puteri, de capitale”⁵⁾. Subliniind importanța concentrării capitalurilor prin asociere, Petra Petrescu viza în acest caz asocierea capitalurilor în instituții de credit, procedeu folosit în toate țările cu economii mai dezvoltate din punct de vedere economic.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

¹⁾ Ioan C. Tacitu, Starea cea mizeră a unor comune din Țara Oltului etc. în „Gazeta Transilvaniei”, XXXV, nr. 67 din 7 sept. /26 oct. 1872.

²⁾ Cea mai bună politică românească, în: „Gazeta Transilvaniei” XL, nr. 29 din 29 apr. 1877 (semnat: Publiu).

³⁾ Ion Roman, Să înființăm institute de credit?, în: „Observatorul”, VI, nr. 19 din 1883.

⁴⁾ Ibidem.

⁵⁾ Vezi: Statutele Societății de păstrare și împrumut din Rășinari, Sibiu, 1868.

⁶⁾ Vezi: N. Petra-Petrescu, Monografia Albinei, Sibiu, 1897 și Nicolae N. Petre, Băncile românești din Ardeal și Banat, Sibiu, 1936, p. 28—31.

⁷⁾ Vezi: Petra Petrescu, Institutele de bani din Transilvania, în „Gazeta Transilvaniei”, an LIII, nr. 64, 65, 66, 67, 68, 70, 71 din 20 mar. (1 apr.) — 28 mar. (9 apr.) 1890.

⁸⁾ Idem, nr. 71 din 28 mar. (9 apr.) 1890.

a infrastructurii oferă posibilitatea a însăși reducerii cererii specifice de servicii infrastructurale. Acestor aspecte R.H. le alătură și un al treilea, și anume capacitatea de absorbție a forței de muncă în activități rentabile sub aspect economic.

Indicatori macroeconomici

● Sint bine cunoscută contraversa ce există între politicile aplicate în țările capitaliste unele de factură monetaristă, — al căror obiectiv îl constituie reducerea inflației — și altele de factură keynesistă ce urmăresc îndeosebi dezvoltarea producției și diminuarea inflației. Această confruntare ar putea fi evitată prin introducerea unui nou indi-

cator — obiectiv al politicii macroeconomice la nivelul țărilor O.C.D.E. Este vorba — după cum se arată în articolul „Faut-il adopter un objectif de P.N.B. en valeur?” publicat de revista PROBLEMES ECONOMIQUES în numărul din 18 august a.c. de adoptarea indicatorului P.N.B., exprimat valoric ca un ghid al politicii economice. O asemenea opțiune metodologică ar avea două avantaje esențiale: se găsește un teren de comunicare între monetariști și keynesiști prin combinarea obiectivelor unei creșteri monetare cu un obiectiv implicit al creșterii producției; în al doilea rînd, adoptarea indicatorului P.N.B. valoric poate permite surmontarea unor dificultăți pe care le generează fluctuațiile imprevi-

zibile ale vitezei de circulație ale monedelor naționale.

Specialistul în aprovizionare

● Climatul economic tot mai incert și imprevizibil ce caracterizează piața capitalistă a determinat o-reconsiderare a funcțiilor serviciilor de aprovizionare. Această mutație se reflectă și în planul profilului profesional al celor ce activează în acest sector, îndeosebi în direcția creșterii gradului de profesionalitate și a calificării — opinează Arnaud von Eeckhout în articolul „Approvisionnement — des hommes de tous horizons” publicat în numărul din 23 iunie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE”. Aspectul cel mai semnificativ în ce pri-

FIȘE

vește calificarea personalului îl reprezintă necesitatea asigurării unei formații profesionale cât mai largi, de preferință pluridisciplinară. Specialiștilor în aprovizionare li se cere să nu fie numai economiști, sau numai tehnicieni; pregătirea acestora trebuie să le asigure cunoștințe din domeniul ingineriei, al economiei, al dreptului. O altă condiție, dar nu cea mai puțin importantă după cum subliniază autorul, este cea a selecției cadrelor în funcție de acele aptitudini individuale care le permit să obțină cele mai bune rezultate în diversele acțiuni de negociere pe care le angajează.

Sesiunea F. M. I. — B. I. R. D.

Pentru o mai bună aliniere a resurselor financiare la cerințele dezvoltării internaționale

IN ACEST an sesiunea anuală a celor două organisme specializate ale O.N.U., Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.), se va desfășura la Washington între 27 și 30 septembrie. Sesiunea va fi precedată de reuniunile organelor de lucru ale acestor organisme: Comitetul interimar și Comitetul dezvoltării, precum și ale Grupului celor 24 de țări în curs de dezvoltare și ale altor grupări.

Pe ordinea de zi a sesiunii figurează, în afară de tradiționala discuție pe marginea rapoartelor celor două organisme asupra activității lor din ultimul an financiar, a raportului special consacrat perspectivelor economiei mondiale și a rapoartelor anuale ale organelor de lucru, câteva probleme de importanță deosebită pentru țările membre și mai cu seamă pentru țările în curs de dezvoltare: crearea unor facilități de credite în cadrul B.I.R.D. pentru finanțarea programelor energetice ale țărilor membre, lărgirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la resursele celor două organisme financiare, necesitatea unei noi alocări de D.S.T. și sporirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la piețele de capital.

Economia mondială — aspecte contradictorii

ÎN CE PRIVESTE situația economiei mondiale — care, așa cum s-a arătat, face și obiectul unui raport separat — **raportul anual al F.M.I.**, menționează că producția globală a țărilor industriale a scăzut în 1982, pentru prima oară din 1975 încoace și că șomajul a crescut la nivelul cel mai ridicat din perioada de după cel de-al doilea război mondial. Volumul comerțului internațional a scăzut în 1982 cu 2,5%. Încasările din export ale majorității țărilor în curs de dezvoltare au suferit din cauza scăderii prețurilor la materiile prime.

Unele din țările în curs de dezvoltare — continuă raportul F.M.I. — au avut în 1982 dificultăți cu serviciul datoriei externe și cu aprecierile băncilor comerciale asupra capacității lor viitoare de plată. Pentru a nu se ajunge la o suspendare a finanțării a fost necesară luarea de măsuri concertate de către autoritățile țărilor respective, bănci și organisme internaționale, îndeosebi F.M.I.

Stagnarea comerțului mondial și rata înaltă a șomajului au stimulat protecționismul în țările dezvoltate. Reducerea consecutivă a exportului țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, precum și deteriorarea condițiilor de schimb au constrâns aceste țări să intensifice eforturile lor de ajustare. A rezultat o reducere a ritmului de creștere a P.N.B. și o mare scădere a veniturii pe locuitor. Rata de creștere anuală a producției a ajuns în medie la 1,52% în 1982, comparativ cu 2,5% în 1981 și cu peste 6% în 1978, an considerat ca normal.

Cu privire la dezechilibrele externe, raportul F.M.I. recunoaște că multe țări în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol au făcut progrese considerabile în direcția reducerii deficitelor contului curent. Intrucât aceste țări sînt confruntate cu dificultăți tot mai mari din partea bancherilor, ele trebuie să dea dovadă — afirmă raportul — a capacității lor de a echilibra resursele financiare și obligațiile externe. În acest scop, raportul F.M.I. recomandă adoptarea temporară a unor măsuri fiscale și monetare prudente. Deși asemenea măsuri restrîng pe termen scurt cererea, pe termen mijlociu și lung ele — așa cum se afirmă — oferă cele mai bune șanse pentru dezvoltare.

Ce prevăd rapoartele aflate în discuția sesiunii anuale pe 1983 despre **perspectivile economiei mondiale?**

Raportul F.M.I. consideră că P.N.B. al lumii, care în 1982 scăzuse cu 0,3%, va crește în 1983 cu 1,6%, iar în țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, cu 1,9%. În semestrul II 1983, rata de creștere a producției va fi de 3% comparativ cu sem. II 1982, rată care se va menține și în 1984. Inflația care scăzuse în 1982 la 7,2% în țările industriale (1981: 8,6%), va scădea în continuare, ajungînd la 5,6% în 1983. Raportul arată că problema șomajului a rămas nerezolvată. În țările industriale luate ca grup, șomajul a crescut de la 5% din totalul forței de

muncă în 1979, la 9% la sfîrșitul anului 1982, iar pentru 1983 se prognozează o scădere neconcludentă pînă la 8,8%.

Dacă perspectivele economiei țărilor industriale în ansamblu par să marcheze un ușor reviriment, nu același lucru se poate afirma în privința țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol. Acestea vor continua să fie confruntate cu dificultăți economice și financiare serioase, datorită deficitelor cronice ale balanței plăților curente, poverii datoriei externe, dobinzilor înalte de pe piețele de capital și înrăutățirii condițiilor de schimb. La toate acestea se adaugă inflația și șomajul, ale căror șanse de reducere sînt minime, cel puțin în viitorul apropiat. Reducerea într-o măsură apreciabilă a deficitului balanței plăților curente (1981: 108 miliarde dolari, 1982: 87 miliarde, iar pentru 1983 se prognozează o reducere suplimentară de 20 miliarde) nu trebuie să bucure excesiv, deoarece ea s-a realizat pe seama scăderii importului și a micșorării serviciului datoriei externe, ca urmare a acordurilor de reeșalonare a acestei datorii.

Pentru țările în curs de dezvoltare, perspectivele economice depind acum de progresele lumii industriale — afirmă raportul F.M.I. Spre sfîrșitul anului 1982, indicatorii creșterii economice s-au îmbunătățit mai întii în S.U.A., iar în trim. II/1983 și în alte țări industriale. Durabilitatea redresării economice depinde însă de încrederea în măsurile anti-inflaționiste, iar această încredere este încă fragilă.

Relațiile valutare internaționale — ajustări efectuate, ajustări necesare

CU PRIVIRE la evoluția sistemului monetar internațional, raportul F.M.I. menționează că acest sistem, mai precis sistemul cursurilor valutare, este supus și în prezent unor tensiuni care au provocat alocări greșite de resurse. Pericolul mai rezidă în întărirea tendințelor protecționiste și în tentația, puternică în unele țări, de a recurge la devalorizări competitive.

Decalajele pronunțate între cursuri, care au avut loc în ultimul an și jumătate, au fost atribuite diferențelor dintre țări în materie de ajustare a prețurilor și salariilor la ratele reduse ale creșterii economice, care, la rîndul lor, sînt atribuite deosebirilor de apreciere a perspectivelor inflației și de flexibilitate a piețelor de mărfuri și de forță de muncă.

Capacitatea țărilor în curs de dezvoltare de a se adapta evoluțiilor externe adverse a fost substanțial influențată de proapriile măsuri economice. Țările care și-au ajustat cursurile pornind de la diferența dintre ratele interne și externe au dobîndit o poziție mai puternică decît celelalte. Pe viitor — afirmă raportul — succesul va depinde și de accesul lărgit al țărilor la piețele internaționale pentru bunuri și capitaluri.

F.M.I. a continuat să promoveze adoptarea de măsuri financiare menite să reducă variația cursurilor valutare. Întrucît un număr de țări industriale mai mici au depreciat cursurile lor de schimb ca răspuns la condițiile economice mondiale nefavorabile, Fondul a atras atenția acestor țări asupra consecințelor negative ale devalorizărilor excesive sau competitive. Pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare îndeosebi cele care au dificultăți legate de datoria externă, au fost avizate să evite supraevaluarea cursurilor de schimb. F.M.I. de asemenea a încurajat băncile comerciale — se arată în raport — să continue finanțarea, pentru a nu crea greutăți suplimentare țărilor aflate în dificultăți financiare.

Pentru prima oară în mai bine de două decenii rezervele internaționale (fără aur) au scăzut în 1982. Țările exportatoare de petrol și-au redus cu 6% rezervele în timp ce celelalte țări și-au menținut în ansamblu rezervele aproximativ la același nivel din anul precedent. Multe țări în curs de dezvoltare au avut un acces mai redus pe piețele financiare internaționale, ceea ce s-a repercutat asupra mărimii rezervelor. Pierderile de rezerve reflectă de fapt nevoia de susținere a cursurilor respective pe piețele valutare. O ușoară redresare în domeniul rezervelor internaționale s-a produs în trim. I 1983.

Pe piețele particulare de capital, diferitele dezechilibre din 1982 au dus la o scădere severă a fluxurilor de capital spre

țările în curs de dezvoltare. În 1980 și 1981, fluxul era de circa 50 miliarde dolari anual; în ultimul trimestru 1982, el a scăzut sub 10 miliarde pe an.

Impactul crizei asupra F.M.I.

ÎN CE privește activitatea F.M.I., raportul arată că în anul financiar 1982/83, fenomenul cel mai revelator a fost ascensiunea abruptă a utilizării resurselor Fondului, ceea ce a reflectat, marile dezechilibre ale plăților internaționale. Virtual, toate cererile pentru aceste resurse au venit din partea țărilor în curs de dezvoltare. Ele au făcut ca sumele acordate de F.M.I. să depășească toate „virfurile” anterioare. La sfârșitul anului financiar 1982/83 se aplicau 39 de programe de stabilizare (legate de creditele F.M.I.), față de 24 în anul precedent. Cele mai mari credite au fost acordate Braziliei (4,2 miliarde D.S.T.) și Mexicului (3,4 miliarde D.S.T.), recorduri absolute ale activității de finanțare a F.M.I. Lichiditatea Fondului a fost supusă din această cauză unei presiuni neobișnuite.

Raportul anual al B.I.R.D. adaugă unele aspecte legate direct sau indirect de activitatea acestui organism. În 1982, deprecierea considerabilă a dolarului S.U.A. a produs o serie de complicații. Indicele comercial al cursului dolarului, ajustat cu diferențialul inflației, a crescut față de 1981 cu aproape 20%. Declinul prețurilor la import — în urma deprecierei dolarului — a sprijinit S.U.A. în efortul de moderare a inflației, însă creșterea din aceeași cauză a prețurilor de export americane a avut drept consecință scăderea competitivității externe a mărfurilor americane, ceea ce a contribuit la accentuarea recesiunii în S.U.A.

În ce privește țările în curs de dezvoltare, acestea au suferit din cauza scăderii în continuare a prețurilor la materiile prime, a creșterii dobânzilor peste ritmul creșterii inflației, a politicilor restrictive. Recesiunea din 1980/1982, caracterizată prin dobânzi reale extrem de ridicate, stagnarea comerțului mondial și scăderea abruptă a prețurilor la materiile prime a complicat mult administrarea datoriei publice de către țările în curs de dezvoltare.

Scăderea încasărilor din export, asociată cu creșterea dobânzilor de plată, a făcut ca numeroase țări să aibă mari dificultăți cu plățile în contul serviciului datoriei externe. Raportul dintre serviciul datoriei și încasările din export care, pentru țările în curs de dezvoltare ca grup, fusese în 1980 de 13,6%, a crescut la 20,7% în 1982. Datoria pe termen mediu și lung a crescut de la 76,1% din export în 1980, la 103,8% în 1982. În plus, deprecierea puternică a dolarului a contribuit la creșterea poverii datoriei externe, intrucît circa 70% din datoria țărilor în curs de dezvoltare este exprimată în dolari.

Ca urmare, numărul țărilor în curs de dezvoltare care au fost obligate să reșaloneze împrumuturile în ultimii ani a fost aproape tot atât de mare cît totalul celor din ultimii 25 de ani. Nu trebuie uitat că reșalonarea — atrage atenția raportul B.I.R.D. — nu face altceva decît să împingă spre viitor povara plăților și să sporească plățile de dobânzi.

Insuficiența fondurilor — în centrul dezbaterilor din sesiune

ÎN FAȚA cerințelor excepționale de fonduri organismele financiare internaționale propun diferite soluții de sporire a resurselor de finanțare. Aceste soluții nu sînt simple și ele au dat loc adeseori la discuții în contradictoriu.

Cel mai viu este contestată soluția de alocare a unei noi sume de D.S.T. de către F.M.I. și de repartizare a ei între țările membre. Ultima alocare a avut loc în 1981, ultimul an al celei de a treia „perioadă de bază (*). Problema unei noi alocări de D.S.T. precum și a unor noi îmbunătățiri ale atractivității D.S.T. ca activ internațional de rezervă se află pe ordinea de zi a sesiunii. De altfel, această problemă a mai fost pusă în discuția altor sesiuni din trecut.

Țările în curs de dezvoltare au argumentat de fiecare dată că înăsprirea condițiilor de pe piețele internaționale de capital, inclusiv dobânzile exorbitante, le-a redus rezervele valutare sub nivelul reclamat de necesitățile comerțului lor exterior și de plățile implicate de serviciul datoriei externe. Intrucît o sporire a exportului pentru procurarea de valută este puțin probabilă din cauza măsurilor protecționiste ale țărilor industriale, și a conjuncturii nefavorabile, alocarea de noi D.S.T. apare, pe linia intereselor acestor țări, pe deplin justificată.

(* Alocările de D.S.T. aprobate se eșalonează pe o perioadă în general de 3 ani, denumită „perioadă de bază“.

Țările dezvoltate continuă să fie adversare ale acestei soluții, considerînd că în prezent nu există semne ale unei insuficiențe a lichidității financiare internaționale care să motiveze o nouă alocare de D.S.T. Este însă cunoscut că în spatele acestui paravan există alte motive de respingere a ideii unei majorări a stocului de D.S.T. aflat în circulație. S.U.A. în special privesc cu suspiciune o asemenea idee, care — în principiu — ar putea la un moment dat să concureze dolarul în relațiile de plăți internaționale.

Din această cauză, deși statutul F.M.I. promovează transformarea D.S.T. în principal activ de rezervă, rolul D.S.T. continuă să rămînă minor. Volumul tranzacțiilor cu D.S.T. în anul 1982/83 s-a ridicat la circa 4 miliarde, efectuate aproape numai între țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol. Nu sînt motive să se creadă că în urma sesiunii din acest an se va schimba ceva în modul de abordare a acestei probleme.

O altă soluție de majorare a resurselor de finanțare o constituie creșterea cotelor de participare a țărilor membre la cele două organisme internaționale de finanțare. În cazul F.M.I., de exemplu, a 8-a revizuire a cotelor a stabilit creșterea totalului cotelor de la actualul nivel de 61 miliarde D.S.T., la 90 miliarde. Unii membri au exprimat însă rezerve asupra oportunității acestei majorări. Pînă la 30 noiembrie 1983 se va ști dacă creșterea prevăzută va întruni sau nu consimțămîntul statelor al țărilor membre.

A treia soluție este sporirea sumelor pe care F.M.I. le poate obține în cadrul Aranjamentelor generale de împrumut, de la 6,4 miliarde D.S.T. la 17 miliarde. Un aranjament subsidiar cu Arabia Saudită va aduce încă o sumă de pînă la 1,5 miliarde D.S.T.

În ce privește B.I.R.D., aceasta a contractat împrumuturi de 10,3 miliarde dolari în anul financiar 1982/83, cu 21 la sută mai mult decît în anul precedent, la un capital propriu de 52 miliarde dolari (vărsat numai în proporție de 10 la sută). Se știe că în timp ce finanțarea de bază în cazul F.M.I. o formează fondurile proprii, în cazul B.I.R.D. o formează împrumuturile pe piață. Există însă păreri că B.I.R.D. abuzează de împrumuturi și că, în condițiile dobânzilor înalte, intermedierea B.I.R.D. între piață și țările membre nu constituie un avantaj pentru debitori.

După cum se vede, găsirea de noi resurse va rămîne o problemă și după sesiunea din septembrie 1983.

ROMÂNIA, participantă pentru a 11-a oară la sesiunea F.M.I.—B.I.R.D., este profund preocupată de situația economiei mondiale și îndeosebi de aceea a țărilor în curs de dezvoltare.

Țara noastră consideră că depășirea actualei crize reclamă realizarea unei cooperări efective între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, organizată în așa fel încît măsurile pe termen scurt să fie imbinat cu măsuri pe termen lung, cum ar fi restructurarea sistemului economic și financiar-monetar care să conducă la stabilirea de relații bazate pe egalitate și avantaj reciproc între toate statele. „**Noi ne pronunțăm ferm** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu referitor la rolul F.M.I. și al B.I.R.D. în soluționarea problemelor economice mondiale — **pentru a se ajunge la soluții pe calea negocierilor — ca între părți egale — reciproc avantajoase, dar care să dea o perspectivă nouă pentru țările sărace**”. România consideră de asemenea că trebuie soluționată problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, astfel încît să constituie un sprijin real acordat acestor țări.

În legătură cu politica F.M.I.—B.I.R.D., țara noastră consideră că aportul acestor organisme la finanțarea dezvoltării poate și trebuie sporit prin reducerea condiționalității la creditele acordate, printr-o nouă alocare de D.S.T. la un nivel și mod de repartizare care să contribuie efectiv la sporirea lichidității țărilor în curs de dezvoltare și, prin aceasta, la redresarea lor economică și ușurarea poverii datoriei externe, prin coordonarea mai strînsă între F.M.I. și B.I.R.D. pentru elaborarea procedurilor și termenilor de acordare a împrumuturilor de către băncile comerciale.

De asemenea, România s-a pronunțat și se pronunță pentru creșterea rolului țărilor în curs de dezvoltare în procesul de negocieri și de adoptare a deciziilor în problemele vitale care privesc întreaga comunitate internațională.

Din însărcinarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, delegația țării noastre la U.N.C.T.A.D.—VI a arătat că România acordă o importanță specială acțiunilor vizînd soluționarea problemelor monetar-financiare, ale restructurării sistemului monetar internațional, care trebuie să se înscrie cu prioritate în atenția comunității internaționale. De aceea, țara noastră împărtășește ideea convocării unei conferințe monetar-financiare internaționale, care să reglementeze problemele din acest domeniu.

dr. Costin C. KIRIȚESCU

Pe piața oțelului: expansiunea procedurii turnării continue

UNUL din trendurile cele mai pregnante în evoluția pieței internaționale a oțelului din ultimul deceniu a fost extinderea deosebit de accentuată a procedurii turnării continue. Astfel, dacă în anul 1973 ponderea turnării continue în producția de oțel a țărilor nesocialiste era de 12%, în 1982 acest procent crescuse la 54%, iar estimările actuale ale experților contează pe un nivel de circa 80% către finele acestui deceniu. Situația pe țări este extrem de diferențiată. În timp ce acest indicator

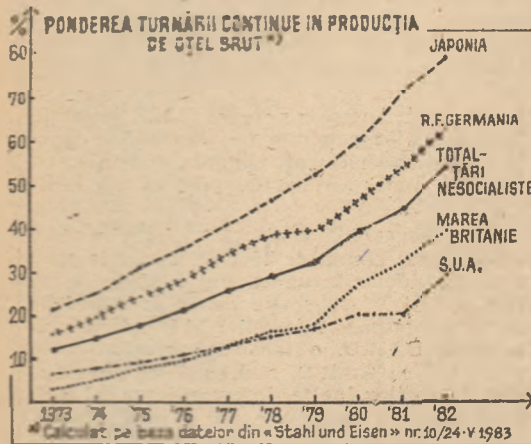
terea proprietăților calitative ale produselor din oțel. Calcule efectuate de experți de la British Steel Corp. — Marea Britanie evidențiază că o țagă obținută prin turnare continuă are costuri cu 4-12% sub acelea ale unei țagle produse din lingou, în timp ce în cazul unui slab turnat continuu costurile se pot reduce cu până la 19%. Turnarea continuă are un efect deosebit de favorabil asupra reducerii costurilor pentru energie, ceea ce prezintă un factor esențial având în vedere că acest post reprezintă circa 1/4 din costurile de producție în industria siderurgică. Deosebit de strinsă este legătura între turnarea continuă și ameliorarea coeficientului de scoatere, fenomen evidențiat îndeosebi de situația din siderurgia japoneză unde, paralel cu majorarea ponderii turnării continue, a avut loc și o creștere a coeficientului de scoatere de la 81% în 1971 la 90% sau chiar peste acest nivel în anii 1980-1981. În aceste condiții, procentul turnării continue în producția de oțel a unei țări a devenit unul din principalii indicatori în aprecierea competitivității industriei siderurgice respective pe plan internațional și reprezintă una din explicațiile poziției de lider pe care o deține Japonia în realizarea unor costuri de producție mai reduse comparativ cu celelalte două centre ale siderurgiei capitaliste, respectiv S.U.A. și Piața comună.

Procedul și instalațiile de turnare continuă vor marca și în viitor îmbunătățiri calitative remarcabile, instalațiile pilot și cercetările actuale fiind orientate cu precădere spre atingerea unor astfel de obiective cum sînt scăderea cheltuielilor de producție prin mărirea coeficientului de scoatere și a randamentului instalațiilor, precum și ameliorarea flexibilității programelor de producție și creșterea calității produselor rezultate. Astfel, dacă în prezent în siderurgia mondială predomină turnarea continuă

pe verticală, în viitor este posibilă creșterea contribuției tehnicilor de turnare continuă orizontală sau impunerea procedurii turnării continue rotative. Semnificativ în acest sens este programul de cercetări al firmei japoneze Nippon Kokan care propune o variantă de turnare continuă pe orizontală, a cărei implantare pe scară industrială, posibilă în curând, ar permite reducerea costurilor pentru construirea capacității de turnare și pentru întreținerea instalației, având în vedere amplasarea pe orizontală a fluxului productiv și ar duce totodată la obținerea de produse de mai înaltă calitate. De asemenea noua instalație de turnare continuă rotativă lansată pe piață de firmele Hitachi — Japonia și Korf Eng. — R.F. Germania, deși necesită o investiție dublă față de o instalație tradițională de turnare continuă permite realizarea unei productivități triple, iar cuplarea directă la laminor face ca procesul de încălzire a țagii să fie eliminat (economie de 100% a consumului de energie pentru această operațiune) și duce la o creștere considerabilă a coeficientului de scoatere.

Expansiunea procesului turnării continue are și alte implicații. Astfel producătorii siderurgici confrunțați cu criza structurală de durată din această ramură au trecut la un proces puternic de diversificare a activității, una din direcții fiind și aceea de producere și vânzare de utilaje siderurgice, inclusiv instalații de turnare continuă pentru care se preconizează o cerere susținută în următorii ani îndeosebi pe piața S.U.A. și în unele țări în curs de dezvoltare cu proiecte importante în domeniul industriei siderurgice. Se remarcă în acest sens poziția deosebit de activă a firmelor Voest Alpine AG — Austria (a livrat 50 instalații de turnare continuă până în 1982, cînd deținea un registru de comenzi pentru încă 80 instalații), Mannesmann — R. F. Germania (a furnizat 200 instalații de turnare continuă pînă la finele anului 1981), precum și a societăților siderurgice japoneze.

Nicolae NISTORESCU
I.E.M.

era în 1982 de 79% în cazul Japoniei, pe ansamblul Pieței comune el se situa la 53%, iar în cazul S.U.A. la numai 29%. În cifre absolute producția de oțel turnat continuu realizată de Japonia a fost de 11,4 mil. tone în anul 1982, fiind astfel de 1,3 ori mai mare față de producția similară a Pieței comune și de 4 ori mai mare decât cea a S.U.A.

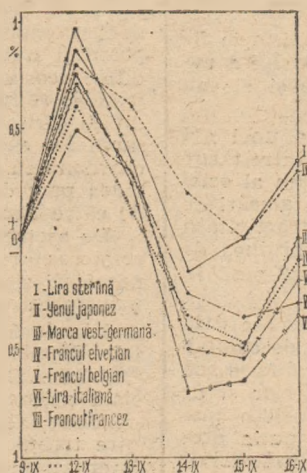
Aratajele economice ale turnării continue sînt evidente și ele constau în principal în reducerea cheltuielilor de investiții și a costurilor pentru energii și forță de muncă precum și în creș-

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 12-16 SEPTEMBRIE a.c. cursul dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale a prezentat o evoluție contradictorie, motivată de incertitudinile legate de tendința viitoare a dobînzilor la fondurile de dolari, incertitudini manifestate pe fondul publicării unor date mai puțin favorabile privind evoluția activității economice în S.U.A. La începutul intervalului analizat, după anunțarea unei noi reduceri, cu circa 1 miliard dolari a masei monetare în circulație în perioada anterioară de raportare, poziția dolarului S.U.A. s-a deteriorat pentru că, ulterior, sub influența speculațiilor legate de o apropiată majorare a acestui indicator (cu posibile consecințe pe planul politicii monetare adoptate de Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A.) cursul dolarului să cunoască o revenire, într-o serie de cazuri peste cotele atinse la finele săptămînii precedente.

Poziția lirei sterline față de dolar s-a menținut relativ fermă, cursul scîndu-se la finele intervalului la 1,4375 dolari/liră, comparativ cu 1,4925 dolari/liră la sfîrșitul săptămînii precedente. O influență negativă asupra poziției lirei sterline a exercitat publicarea datelor privind scăderea ritmului anual al inflației în această țară la 4,6% în luna august de la 4,2% în iulie a.c.

Marca vest-germană cota, la finele intervalului analizat, la 1,6150 mărci dolar, nivel apropiat celui atins în ultima zi a săptămînii precedente. Poziția mărcii vest-germane a fost temporar afectată de intervențiile Băncii Franței pe piața valutară pentru susținerea cursului franco-lira în cadrul E.M.S. Francul elvețian cota, la finele săptămînii, 2,1750 franci/dolar (2,1725 franci/dolar în ziua de referință de 9 septembrie a.c.), înregistrînd astfel o depreciere ușoară, de 3,12 puncte procentuale. Poziția francului francez față

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12-16 IX; bază: 9 IX 1983

de dolar a cunoscut, la nivelul întregului interval o depreciere de circa 0,3 puncte procentuale (de la 8,06 la 8,0850 franci/dolar), în pofida publicării unor date relevînd evoluții relativ mai favorabile în economia franceză (restringerea deficitului comercial al țării la 389 milioane franci în august a.c., de la un deficit de 3,03 miliarde franci în luna precedentă, majorarea rezervelor oficiale de aur și de rezerve cu 3,1 miliarde franci în luna august, la 420,39 miliarde franci s.a.). Evoluția a reflectat scepticismul majorității operatorilor în legătură cu posibilitățile reducerii deficitului bugetar în această țară. Lira italiană a înregistrat, comparativ, o depreciere mai ușoară față de dolar, de circa 0,2 puncte procentuale (de la 1,599 la 1,602,50 lire/dolar). Cursul yenului japonez față de dolar s-a menținut ferm, la nivelul întregului interval înregistrîndu-se o depreciere de circa 0,3 puncte procentuale (de la 245 la 244,25 yen/dolar), pe fondul apariției unor noi dovezii ale intrării economiei nipone într-o fază de înviore treptată.

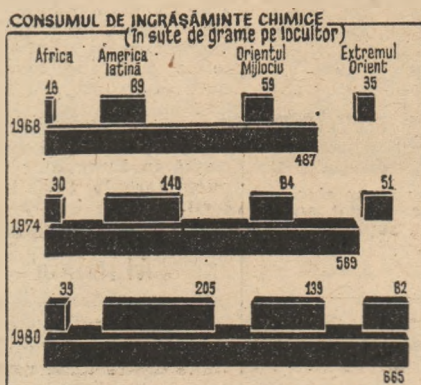
Dobînzile la fondurile în principalele evaluale au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 9 și 16 septembrie a.c.): eurodolari 10,4375 și 10,3125%, euromărci vest-germane 6,125 și 6,0625%, eurofranci elvețieni 4,75 și 4,6875%, eurolira sterlină 10,125 și 9,9375%.

Prețul aurului s-a înscris pe o curbă descendentă atîngînd, la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 16 septembrie a.c. 405,50 dolari/uncie, comparativ cu 414,75 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna anterioară.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Factori ai creșterii producției agricole

DEȘI agricultura joacă un rol esențial în economia țărilor în curs de dezvoltare, producția lor agricolă rămâne în multe cazuri insuficientă pentru acoperirea necesităților lor alimentare. Sporirea aportului agriculturii țărilor respective presupune un complex de măsuri între care un loc central îl ocupă creșterea ponderii suprafețelor irigate,

care în 1980 nu depășeau 1,9% din totalul suprafețelor arabile în Africa, 10,5% în America Latină, 23% în Orientul Mijlociu și 27,4% în Asia de Sud-Est. Rezultate promițătoare oferă și creșterea cantității de îngrășăminte chimice puse la dispoziția agriculturii, paralel cu mai buna utilizare a îngrășămintelor naturale. Graficul de mai sus, reprodus după **Raportul asupra alimentației mondiale 1983** editat de F.A.O., oferă o imagine convingătoare asupra dificultăților majore cu care sînt confruntate încă țările în curs de dezvoltare, mai ales cele africane și din Asia de Sud-Est în privința utilizării de îngrășăminte chimice.

R. D. G.: instruire pentru introducerea roboților

STRATEGIA economică a R.D. Germane pentru deceniul actual prevede, printre altele, o restructurare complexă a producției, prin utilizarea extensivă a roboților industriali. Pînă în anul 1985 urmează să fie introduși 40 000 de roboți în economia R.D. Germane. Ca urmare, sînt necesare condiții social-economice corespunzătoare, între care un loc important îl ocupă calificarea cadrelor, se afirmă, într-un recent articol publicat de revista **Organisation**. În acest sens, la Zwickau activează un grup de lucru specializat în robotică, care organizează pregătirea cadrelor în acest domeniu specific.

Cursurile de instruire cuprind teme cum sînt: inițiere în robotică, expe-

riențe relevante ale folosirii roboților, construcția roboților și a echipamentelor automate, căi de standardizare a producției, probleme de conducere pentru cazuri speciale de utilizare, adaptarea noilor echipamente la sistemele tehnologice existente, evaluarea economică a utilizării roboților. Pregătirea intensivă a cadrelor vizează astfel realizarea sarcinilor strategice de utilizare a roboților industriali, conducerea eficientă a noilor procese de producție, obținerea unor randamente superioare a sistemelor tehnologice integrate.

Mediu -energie: abordare integrată

ATENȚIA sporită acordată în ultimul timp problemelor legate de conservarea mediului înconjurător, ca răspuns la accentuarea fenomenelor de poluare, reflectă înțelegerea în tot mai multe țări a faptului că prevenirea distrugerii costă mai puțin decît refacerea mediului ambiant. Mai mult, se constată curturarea unui nou concept și anume tratarea mediului ca resursă în sine, care trebuie exploatată cu grijă ținînd cont de capacitatea sa limitată de regenerare. Noțiunea de „protejare“ se integrează astfel în concepția mai largă privind „administrarea resurselor mediului“, concepție care trebuie să stea la baza oricărei activități economice, în faza inițierii ei sub aspect decizional.

Această noțiune integratoare constituie esența proiectului lansat de O.C.D.E. sub denumirea abreviată **COMPASS** (Comparative Assessment of the Environmental Implications of Various Energy Systems — evaluarea comparativă a repercusiunilor diverselor sisteme energetice asupra mediului).

Într-o primă fază abordarea sub aspectul utilizării finale a avut în vedere încălzirea și climatizarea locuințelor și a spațiilor comerciale. Studiile au arătat că acest sector oferă mari posibilități privind obținerea de economii la capitolul costurilor energetice, prin abordarea simultană a obiectivelor de cercetare în materie de energie și mediu. Economii potențiale de energie s-ar putea situa (considerînd anul 1973 drept bază) între 70 și 90% pentru clădirile reamenajate (modificări în sistemul de izolație, ale instalației de încălzire etc.).

Fibrele optice revoluționează telecomunicațiile

ÎN domeniul comunicațiilor moderne se face tot mai mult simțită nevoia de capacități de transmisie rapide și de

mare capacitate. Sistemele de transmisie bazate pe fibre optice par să ofere soluția optimă. Aceste sisteme transmit informațiile sub formă de impulsuri de lumină prin intermediul unor fibre de sticlă de grosimea unui fir de păr. Avantajele tehnice ale fibrelor optice asupra cablurilor coaxiale de cupru sînt evidente: ele necesită mai puține relee (foarte costisitoare), care să amplifice semnalele; nu sînt supuse interferențelor electromagnetice, ceea ce sporește calitatea transmisiei; pot transmite cantități uriașe de informații, indiferent de natura lor, de la voce pînă la imagini.

Fibrele optice existente pot transmite informații într-un ritm de pînă la 140 milioane biți pe secundă, ceea ce s-ar putea traduce, de exemplu, prin 2 000 de conversații simultan. Se prevede ca în viitor fibrele optice să fie capabile să transmită date într-un ritm de peste 500 milioane biți pe secundă. Aceste sisteme vor putea asigura circa 8 000 de conversații simultan pe o singură fibră. Specialiștii consideră că noile sisteme vor putea fi utilizate abia peste doi sau trei ani, după ce vor fi rezolvate două probleme tehnice: fabricarea unor fibre corespunzătoare, al căror miez de sticlă să fie de o puritate maximă și realizarea unor laseri semiconductori coerenți.

Agricultura intensivă și centralele electrice

ÎN NUMEROASE țări se extind acțiunile de recuperare și valorificare a căldurii degajate de instalațiile termocentralelor electrice. Pe lîngă utilizarea, devenită curentă, a apei calde sau a aburului în rețeaua de termoficare din zone urbane, în ultimii ani se experimentează și alte întrebunțări economice. Astfel, de exemplu, în R.F. Germania căldura degajată de instalațiile unor centrale electrice aflate în apropierea unor riuri sau pe litoralul maritim este folosită în piscicultură (peștii dezvoltîndu-se în general mai bine în bazine umplute cu apă oxigenată și încălzită la 20—25°C), în oste-reicultură etc.

Experiențe similare se efectuează în cultura plantelor. În cadrul proiectului „Agrotherm“ în curs de realizare în vecinătatea centralei electrice de la Neurath, șapte hectare de teren agricol au fost cultivate cu cartofi și sfeclă de zahăr, în condițiile încălzirii solului printr-o rețea de conducte îngropate la o adîncime de 75 cm prin care circulă apa provenită de la turnurile de răcire ale centralei. Experiența a demonstrat că pe această cale sporesc randamentele culturilor și se îmbunătățește însăși calitatea produselor, ca de exemplu, conținutul în zahăr al sfeclii.

GLOSAR

Populație stabilă (II)

MODELUL populației stabile poate rezulta fie din datele observate pe o perioadă oarecare, fie dintr-o proiectare pe o perioadă de aproximativ 100 de ani în anumite condiții ipotetice de natalitate și de mortalitate. Dintr-un set de populație stabilă se poate alege pe baza unei aprofundate analize economice, sociale și demografice, o populație stabilă optimă. Astfel pentru România o asemenea populație stabilă optimă ar fi definită de o rată brută de reproducere de 1,56 fiice (rata totală de fertilitate 3,2 copii de o femeie), o speranță de viață la naștere de 73 de ani (pentru ambele sexe) din care 71,2 pentru bărbați și 75 ani pentru femei, cu o rată intrinsecă a creșterii naturale de 1,2% anual. O asemenea populație stabilă ar avea o structură tină și care ar asigura o serie de avantaje economice și demografice.

Populația stabilă servește nu numai analizei demografice: combinarea ei cu ratele de activitate, cu cele de școlaritate, cu funcțiile de producție și de consum ne dă posibilitatea unei analize demoeconomice multilaterale atât de necesare în special pentru prognoză.

Populația staționară este cazul particular al modelului populației stabile cind rata intrinsecă a creșterii naturale este egală cu 0. O asemenea populație se caracterizează prin următoarele: numărul nașterilor este egal cu numărul deceselor, excedentul natural este egal cu 0, structura pe sexe și pe vârste este constantă, natalitatea este egală cu mortalitatea, cele două fiind egale cu inversul speranței de viață la naștere. Efectivul unei asemenea populații rămâne neschimbat.

Adesea se face o confuzie regretabilă între populația staționară și cea stabilă. În timp ce există o **infinitate de populații stabile** — stabile este regimul de fertilitate, care poate fi înalt, și cel de mortalitate, care poate fi scăzut — nu avem decît o **singură populație staționară**.

Unele țări adoptă ca obiectiv al politicii lor demografice realizarea unei populații staționare, cunoscută și sub denumirea de populație cu rata 0 de creștere. Altele își propun populații stabile, cu rate diferite de creștere, în funcție de obiectivele de dezvoltare social-economică. Pentru România este considerată necesară o populație stabilă cu o fertilitate relativ înaltă cu o mortalitate scăzută, avînd o rată de creștere anuală de 1,1—1,2% anual.

Vladimir TREBICI

Energie geotermică

A. Könives, Tirgu Mureș — Puterea instalată totală a centralelor geotermice care funcționează actualmente în lume este de circa 2 700 MW (dintre care 936 MW în S.U.A., 570 MW în Filipine, 440 MW în Italia, 202 MW în Noua Zeelandă etc.), respectiv doar 2% din cea a centralelor nucleare existente pe plan mondial. Dar această capacitate nu include și utilizările ne-electrice ale energiei geotermice. Atunci cînd temperatura apei subterane se situează între 50—100°, apa este utilizată mai ales pentru încălzire (a unor imobile, sere etc), ca de exemplu în China, Islanda, Ungaria, Franța și în numeroase alte țări, inclusiv în țara noastră (la Băile Felix, de pildă),

unde apele termale sînt utilizate cu succes și în scopuri terapeutice.

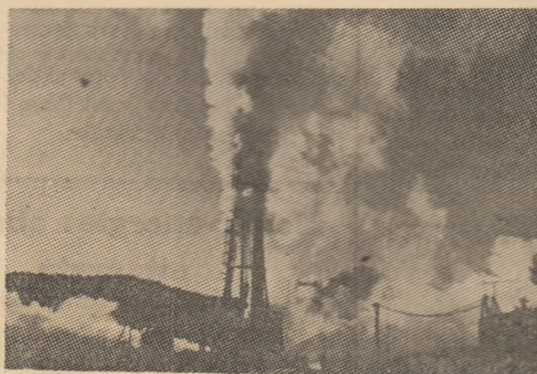
Pentru producerea energiei electrice cele mai favorabile și mai puțin costisitoare sînt emanațiile de vapori supraîncălziți (cu o temperatură adesea de peste 250° C), care sînt transportați direct la o turbină ce acționează un alternator. Asemenea exemple întîlnim la Larderello și Monte Amiata (Italia), Geysers (California, S.U.A.) și Matsukawa (Japonia).

Sursele geotermice care oferă un amestec de aburi și apă foarte fierbinte sînt mai puțin favorabile, rămîind însă rentabile pentru producerea de energie electrică. În acest caz trebuie separată apa de aburi înainte ca aceștia din urmă să ajungă la turbină. Exemple se întîlnesc la Wairakei (Noua Zeelandă), Cerro Prieto (Mexic) etc. Apa caldă conține numeroase săruri

cu o puternică acțiune corozivă și sedimentară.

În perspectivă se scontează pe utilizarea căldurii interne a pămîntului și prin injectarea de apă rece în roci situate la adîncimi de circa 3 000 m și recuperarea apei încăl-

zite printr-un puț alăturat, cele două puțuri fiind legate între ele prin falii hidraulice create artificial. Experiențele preliminare efectuate în S.U.A., la Los Alamos și în Anglia, s-au dovedit dină acum incurajatoare.

Erupția unui rezervor geotermic de aburi supraîncălziți, în regiunea Larderello din Italia. Inițial acest puț producea 326 tone de apă de vapori supraîncălziți la 184°C și 8 atmosfere.

Superpetroliere

Mihai Fodor, Isaccea — În primele șapte luni ale acestui an în lume au fost vindute la fier vechi 15 de superpetroliere, față de 56 în întreg anul trecut și 42 în 1981. La creșterea numărului petroliereilor gigant vindute ca fier vechi în ultimul an au contribuit nu numai perspectivele reduse de înviore a cererii pentru asemenea nave, dar și costul în creștere al menținerii lor nefolosite, paralel cu sporirea prețului oferit de firmele care se ocupă cu demolarea navelor, între care există o puternică concurență. În luna august a.c. al doilea superpetrolier din lume ca mărime (555 051 tdw), „Pierre Guillaumat“, a că-

rui construcție costase 120 milioane de dolari în urmă cu șapte ani, a fost vindut în vederea demolării contra sumei de 8 milioane dolari, unei firme din Extremul Orient. Operația de demolare va dura două luni. În prezent stau încă nefolosite peste 440 de petroliere gigant cu o capacitate totală de aproape 73 milioane tdw.

Unii experți londonezi, citați de revista **The Economist**, prognozează o anumită înviore a cererii de petroliere de mai mici dimensiuni, de pînă la 100 000 tdw, încă înainte de sfîrșitul acestui an, dar și nu în cazul petroliereilor gigant, astfel încît se așteaptă ca o parte a celor actualmente imobilizate în diverse golfuri ale lumii să ia calea dezafectării.

Presă

Eduard Șismanian, București — 1) Concurența crescîndă a radioului și televiziunii pare să fi afectat mai ales presa cotidiană, dacă ne referim la țările industriale dezvoltate din Occident. În 1973 Belgia avea 42 de cotidiene; de atunci numărul lor a scăzut cu aproape 40%. În Italia tirajul cotidieneilor s-a redus în ultimul deceniu cu 26%, iar în Anglia cu aproape 19 milioane de exemplare. Spre deosebire de presa cotidiană,

revistele periodice specializate cunosc o fază de avînt. În R.F.G., de pildă, raportul dintre tirajul cotidieneilor și cel al periodiceilor a evoluat de la 1 la 4 în 1969 la 1 la 7 în 1982, iar în Anglia, în 1981 periodicele dețineau peste 60% din piața presei tipărite.

Pe de altă parte, în rîndurile presei cotidiene se constată în multe țări o creștere a interesului pentru presa regională, care în Franța de pildă conținează cu 70% din totalul tirajului presei cotidiene. Chiar și un cotidian național de mare tiraj (5 milioane de exemplare) cum este „Bild Zeitung“ în R.F.G., apa-

re în 8 ediții regionale distincte. Un alt fenomen al ultimelor decenii care a luat amploare în ultimii ani îl constituie înmulțirea ziarelor gratuite, conștind în esență din reclame. În 1982 tirajul lor total în țările Pieței comune vest-europene era estimat la 25 milioane de exemplare. Numai în Franța există în prezent peste 400 de titluri de asemenea publicații, finanțate exclusiv din publicitate. În Belgia ele absorb în prezent circa 11% din totalul cheltuielilor pentru publicitate.

2) Pe plan mondial cel mai mare număr de exemplare de ziar vindute la 1 000 de locuitori pare să se înregistreze în Suedia (572). În vestul Europei difuzarea cea mai ridicată se consemnează în Luxemburg (477 exemplare la 1 000 locuitori).

Aluminiu

I. Vlad, Tirgoviște — Industria aluminiului rămîne dintre toate ramurile industriale cea mai energofagă, datorită mai ales consumului ridicat de energie electrică în prima fază a ciclului de producție și anume obținerea aluminiului primar. Totuși perfecționarea tehnologiilor de producere a aluminiului a permis o anumită reducere (de ordinul a 1—2% pe an) a consumului specific de energie electrică. Acesta continuă însă să varieze foarte mult de la o zonă la alta. În Europa el este în medie de 16 500 kWh pe tonă de aluminiu, mai ridicat decît în Japonia (15 00 kWh/tonă), dar mai scăzut decît pe continentul nord-american (17 150 kWh/tonă). Cu mult mai importante sînt diferențele de consum între instalații din aceeași țară, nivelul acestuia putînd varia de la simplu la mai mult de dublu. Aceste decalaje se datoresc eficienței energetice mai reduse a utilajelor construite mai demult, precum și costului energiei disponibile, care poate varia de la 3 la 39 miimi de dolari pe 1 kWh. Acesta este și motivul pentru care prețul energiei a devenit factorul determinant în alegerea amplasării unui nou proiect industrial și în general al competitivității în industria aluminiului. Din același motiv se constată o creștere a interesului pentru recuperarea deșeurilor din aluminiu, reciclarea acestora necesitînd mult mai puțină energie decît în cazul majorității celorlalte materiale, mai ales față de materialul plastic. Pentru anumite destinații (produse electrotehnice, de pildă), gradul de recuperare a aluminiului a ajuns la 60—70%.

Pentru lucrătorii căilor ferate

Întreprinderea ENERGOACHEXPORT vinde mașini pentru montarea continuă a șinei și sudarea barelor lungi de cale ferată

MACARA STIVUITOARE UK-25/18

Sarcină utilă, t	18
Gabarit	02-T
Ecartamentul căii ferate, mm	1435
Număr de șine lungi per pachet	4
Randament, m.c./h	750
Viteza de transport, macaraua fiind integrată unui tren, km/h	70
Viteză autonomă de mers, km/h	20

VEHICUL DE TRACȚIUNE MPD

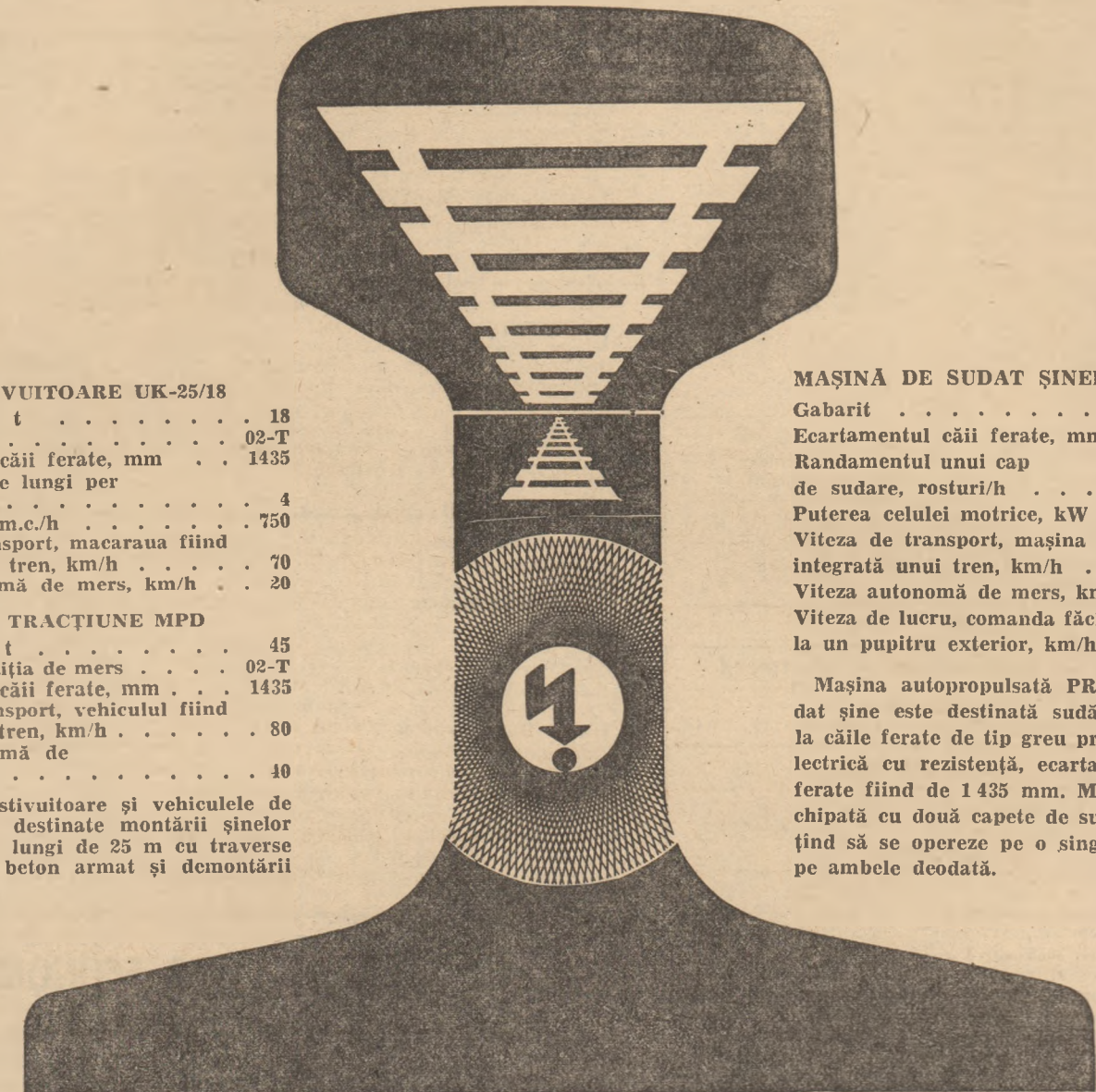
Sarcină utilă, t	45
Gabarit în poziția de mers	02-T
Ecartamentul căii ferate, mm	1435
Viteza de transport, vehiculul fiind integrat unui tren, km/h	80
Viteză autonomă de mers, km/h	40

Macaralele stivuitoare și vehiculele de tracțiune sunt destinate montării șinelor de cale ferată lungi de 25 m cu traverse de lemn sau beton armat și demontării șinelor lungi.

MAȘINA DE SUDAT ȘINELE PRSM-3

Gabarit	02-T
Ecartamentul căii ferate, mm	1435
Randamentul unui cap de sudare, rosturi/h	10
Puterea celulei motrice, kW	220
Viteza de transport, mașina fiind integrată unui tren, km/h	80
Viteza autonomă de mers, km/h	70
Viteza de lucru, comanda făcându-se de la un pupitru exterior, km/h	3-5

Mașina autopropulsată PRSM-3 de sudat șine este destinată sudării rosturilor la căile ferate de tip greu prin metoda electrică cu rezistență, ecartamentul căii ferate fiind de 1435 mm. Mașina este echipată cu două capete de sudură, permițând să se opereze pe o singură șină sau pe ambele deodată.

Str. Deguninskaia 1/4, 127486 Moscova, U.R.S.S. Telefon : 487-31-82
Telex : 411965 ENEK SU.

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dez-
voltării Economice și Sociale — Insti-
tutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 23 septembrie 1983

- Vibrantă chemare pentru înlăturarea
pericolului războiului, pentru instaura-
rea unei păci trainice (Emilian Stancu) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Acordul global — factor al cointeresării,
al creșterii calității și eficienței în
economie (Gh. Niță) 3

- Realizarea exemplară a sarcinilor de
plan. Rezerve de sporire a producției de
țitei și gaze (Nicolae Bălan) 5

- Orientări actuale în procesul econo-
misirii resurselor (V. Bogdan) 6

- Direcții de valorificare superioară a
produselor agricole (Radu Voicu) 8

- Autogestiunea în întreprinderi: răs-
punderi, acțiuni, rezultate. Pregătirea
temeinică, complexă a aplicării siste-
mului de retribuție (P. Bogdan) 10

- Căi de reducere a consumului de ener-
gie în complexele industriale pentru
creșterea porcinelor (Petre Săbădeanu) 12

- Dezvoltarea serviciilor pentru populație
— element al perfecționării structurilor
economice (II) (Virgil Adăscăliței, Au-
rei Vainer) 14

- Cititorii au cuvântul 15

ȘTIINȚA — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

- Robotica — o componentă a noii revo-
luții industriale (Cristian Popescu) 16

CONDUCERE — ORGANIZARE

- Criteriul eficienței economice în di-
menționarea și profilarea întreprin-
derii (II) (Gh. Manolescu) 18

TEORII — IDEI

- Sporirea mai rapidă a productivității
muncii față de venituri — o corela-
ție economică fundamentală (Ana-Ma-
ria Lupan, Iancu Simion, Sabin Pop) 20

- Eradicarea subdezvoltării, calea satis-
facerii trebuințelor umane fundamen-
tale (Constantin Chifane-Drăgușani) 22

- Școli ● curente ● economiști. Econo-
miști români din Transilvania cu pri-
vire la credit și instituțiile bancare ca
sighet ale dezvoltării economice (I)
(Toader Ionescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Sesiunea F.M.I. — B.I.R.D. Pentru o
mai bună aliniere a resurselor finan-
ciare la cerințele dezvoltării interna-
ționale (Costin C. Kirîțescu) 26

- Tendințe — conjuncturi 28

- Monitorama 29

- Curier 30

IN SUPPLEMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- The collective payment agreement : a factor meant to increase
the material incentive, to upgrow quality and efficiency in
economy (Gh. Niță) 3
- Current trends in the process of saving resources (V. Bogdan) 6
- Thorough and complex preparation for the setting up of the
payment system (P. Bogdan) 10
- Increased upgrow of the labour productivity towards income
— a fundamental economic correlation (Ana-Maria Lupan,
Iancu Simion, Sabin Pop) 20
- Underdevelopment eradication : the path towards satisfying the
basic needs (Constantin Chifane-Drăgușani) 22
- Schools ● trends ● economists. Romanian economists from
Transilvania on credit and banking institutions as levies of
the economic development (I) (Toader Ionescu) 24
- The I.M.F. — I.B.R.D. session. For a better alignment of the
financial resources towards the requirements of the interna-
tional development (Costin C. Kirîțescu) 26

DANS LE NUMERO

- L'accord collectif de payement — un élément destiné à ma-
jorer l'intérêt personnel, à faire croître la qualité et l'effici-
ence dans l'économie (Gh. Niță) 3
- Orientations actuelles dans le processus d'économiser les res-
sources (V. Bogdan) 6
- Préparation fondée et complexe de l'application du système de
payement (P. Bogdan) 10
- L'accroissement plus rapide de la productivité du travail envers
les revenus — une corrélation économique fondamentale (Ana
Maria Lupan, Iancu Simion, Sabin Pop) 20
- Eliminer le sous-développement, la voie vers la satisfaction
des besoins humains fondamentales (Constantin Chifane-
Drăgușani) 22
- Ecoles ● courants ● économistes. Les économistes roumains
de Transilvanie sur le crédit et les institutions bancaires en
tant que leviers du développement économique (I) (Toader Io-
nescu) 24
- La session F.M.I. — B.I.R.D.. Pour un meilleur alignement des
ressources financières aux nécessités du développement inter-
national (Costin C. Kirîțescu) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Коллективная сдельная оплата — фактор повышения заинтере-
сованности, роста качества и эффективности в экономике (Г.
Ница) 3
- Современные направления в процессе экономии ресурсов (В. Бог-
дан) 6
- Комплексная и обоснованная подготовка применения системы
зарплаты (П. Богдан) 10
- Опережающий рост производительности труда по сравнению
с доходами — основное экономическое соотношение (Ана-Мария
Лупан, Янку Симон, Сабин Поп) 20
- Ликвидация отсталости — путь удовлетворения основных чело-
веческих потребностей (Константин Чифане-Драгушани) 22
- Школы ● течения ● экономисты. Румынские экономисты из
Трансильвании о кредите и банковских учреждениях как ры-
чагах экономического развития (I) (Тоадер Ионеску) 24
- Сессия М.В.Ф. — М.Б.Р.Р. За лучшую направленность ресурсов
международного развития (Костин Кирицеску) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente
la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv supli-
mentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei
pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul
săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamen-
tului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonacu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asiga-
rați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin
oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din
întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa
redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod
70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM
— Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex
11 126, București, str. 13 Decembrie,

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30,
etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.B.
— filiala sector 1.

Toamna se numără... modelele...

și... aveți ce număra în magazinele de confecții și raioanele specializate ale marilor magazine universale din rețeaua comerțului de stat, care, și în acest an, v-au pregătit multiple noutăți vestimentare pentru sezonul de toamnă :

- balonseide, pardesie, raglane, scurte de vint, vindiacuri
- jachete, scampolouri
- rochii, compleuri, pantaloni, salopete
- costume, sacouri
- articole de încălțăminte, marochinărie, galanterie

realizate după cele mai noi viziuni ale creatorilor de modă, într-o largă paletă de țesături remarcate prin culori și contexturi deosebite.

Întreprinderea de producție industrială
pentru construcții căi ferate
„HARGHITA“ (I.P.I.C.C.F.H.) din Miercurea Ciuc

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ
noul produs

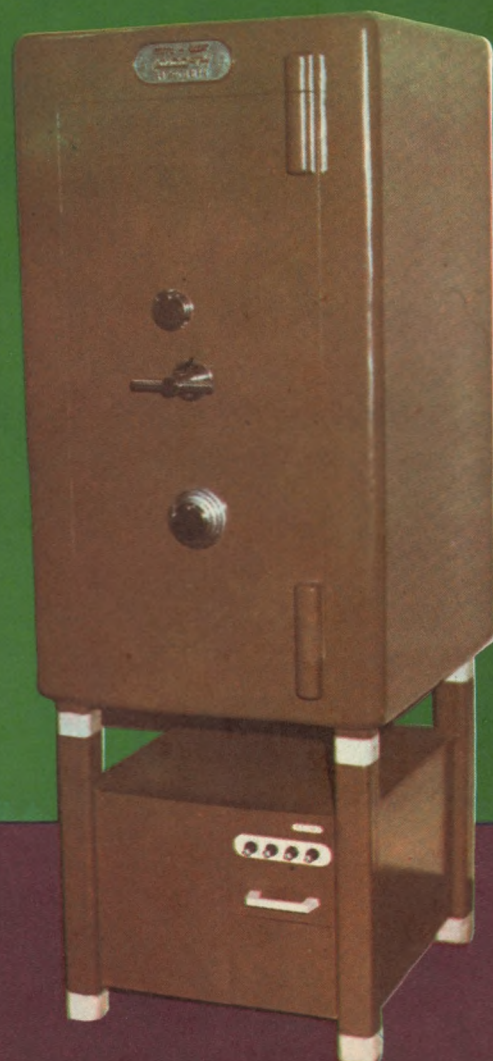
DISPOZITIV SPECIAL — TIP HARGHITA — (SEIF) PENTRU
PĂSTRAREA DOCUMENTELOR SECRETE, A MONETARULUI ȘI
ALTOR VALORI, ADECVAT ȘI PENTRU TRANSPORTUL
PE CALEA FERATĂ

CARACTERISTICI :

- este dotat cu trei sisteme de siguranță la închidere (două zăvoare speciale și un cifru)
- spațiul util din interior este împărțit în 3 compartimente închise cu câte o ușă cu broască simplă
- cuprinde o centrală electronică de pază și alarmare dotată cu cifru pentru amorsarea sau dez-amorsarea stării de supraveghere
- dimensiuni de gabarit : — înălțime : 1 650 mm
— lățime : 680 mm
— adâncime : 680 mm
- volumul util : 190 dm³
- masă netă : 718 kg
- construcția specială a dispozitivului asigură siguranță mărită la cele mai diverse acțiuni mecanice și termice exterioare

CONDIȚII DE LIVRARE

- Livrarea se face pe bază de comandă fermă, depusă la adresa I.P.I.C.C.F. Harghita, Miercurea-Ciuc, str. Harghitei nr. 37
 - Termen de livrare : 3 luni de la definitivarea formelor contractuale
- RELATII SUPLIMENTARE : se pot obține prin telefon 958 13 040/45, 958 11 961 sau prin telex 67248

Lei 5
(inclusiv suplimentul)